13. gada gājums. Maksā 50 sant.

AIZSARGS

MĒNEŠRAKSTS VALSTS AIZSARDZĪBAI UN AIZSARGU DOMAI, LATVISKAI RAKSTNIECĪBAI UN KULTŪRAI

1935 – № 2

SATURS

AIZSARGS

— MĒNEŠRAKSTS VALSTS AIZSARDZĪBAI UN AIZSARGU DOMAI, —
LATVISKAI RAKSTNIECĪBAI UN KULTŪRAI

Abonēšanas maksa gadā ar piesūtīšanu: iekšzemē — Ls 4,—; uz ārzemēm — Ls 8,—. ※ **Naudas pārvedumi adresējami:** Rīgā, žurnāls „Aizsargs", pasta tekošs rēķins Nr. 10435. ※ **Darba laiks:** katru darba dienu no plkst. 9—15. Tālrunis 9-3-1-1-9. ※ **Redakcija, kantoris, eksped.:** Rīgā, Bruņinieku ielā Nr. 29/31. Aizsargu namā ist. 10.

1935. gads **Nr. 2./140.**

Vieta, kur pirms 16 gadiem sākās Latvijas saules ausma

Kalpakieši Rudbāržos. Vidū: pulkv. KALPAKS un ģenerālis (tor. kapteinis) BALODIS

ATVADOTIES

Pirms 3 gadiem mūsu slejās atzīmēju, ka „Aizsargs“ atrodas izcilā stāvoklī: tas var reizē runāt ar karavīriem un aizsargiem, sekmējot mūsu valsts aizstāvju saimes vienotību un domu kopību. Šai ziņā esmu turpinājis savu priekšgājēju darbu un līdz ar viņiem esmu priecājies par ikvienu šīs vienotības izpausmi un pašvītrošanu.

Visstiprāk šī vienotība bija izpaudusies maija dienās, kad visa karavīru un aizsargu saime ar lielu pacilātību bija paklausījusi mūsu vadoņu lielajam aicinājumam. Lielais laikmets arī mūsu mēnešrakstam bija devis lielākus un plašākus uzdevumus, kuŗus tā vadība un līdzstrādnieki ir aizvien centušies pildīt pēc labākās apziņas.

Par to visiem sirsnīgs paldies! Izjusta pateicība par atbalstu līdzšinējā darbā armijas un aizsargu augstākai vadībai. Ar prieku arvien atcerēšos sadarbību ar mūsu redakcijas kollēģijas locekļiem, — aizsargu štāba organizācijas daļas priekšnieku E. R a p s a kgu un štāba saimniecības daļas priekšnieku Fr. U p e l i n c a kgu. Tāpat izjusts paldies lasītāju daudziem tūkstošiem! Arī Jūsu klusais atbalsts mūsu redakcijas darbam ir devis lielu gandarījumu.

Mēs esam vērojuši, ka aizsargiem aizvien kuplākā skaitā blakus nostājušās aizsardzes, pievienojot kopējam darbam sievietes sirds cēlās un kvēlās īpašības. Liels paldies arī aizsardzēm — mūsu līdzstrādniecēm un lasītājām.

„Aizsarga“ redakcijas vadību ir uzņēmies kapteinis V. D e g l a v s. Kapteiņa kungs ir jau aizsargu un „Aizsarga“ saimei ļoti labi pazīstams. Lai man būtu atļauts novēlēt viņam jaunajā darbā jaunus un teicamus panākumus.

Pltn. E d v. M e d n i s.

A. Kroders.

PIRMS 15 GADIEM,

1920. g. 23. janvārī Latvijas armijas virspavēlnieku pulkvedi Jāni Balodi paaugstināja par ģenerāli

1920. gada 23. janvārī Tautas Padomes priekšsēdētājs J. Čakste, atklādams sēdi, saka: «Šai sēdei ir sekoša dienas kārtība . . . Bet iepriekš atļausiet man Tautas Padomei paziņot Tautas Padomes prezīdija lēmumu, kuŗš notika saskaņā ar starpfrakciju biroju. Mūsu varonīgā armija ir iztīrījusi no ienaidniekiem Kurzemi un pa lielākai daļai arī Latgali. Šos armijas darbus mēs esam atzīmējuši, sekojot katram viņas varoņu gājienam. Mums arī uz priekšu vēl nāksies nodarboties ar šo jautājumu, kādā veidā mēs godināsim savus varoņus. Mūsu armijas priekšgalā stāv pulkvedis Balodis. Prezīdijs atzina, ka mūsu pienākums ir godināt mūsu varonīgo armiju un līdz ar to atzīt tos nopelnus, kuŗus ir ieguvis pulkvedis Balodis un tādēļ Tautas Padomes prezīdijs liek priekšā, lai Tautas Padome ieceltu pulkvedi Balodi par ģenerāli. (Vētraini applausi.) Vai būtu kādi iebildumi pret šo priekšlikumu? Ja nav, tad priekšlikums vienbalsīgi pieņemts.»

Tā skan izraksts no Tautas Padomes stenogrammas.

Latvijas valstī tas bija pirmais karavīra paaugstinājums ģenerāļa pakāpē, pie kam to izdarīja sevišķi svinīgā kārtā: ar Tautas vietnieku lēmumu.

Ar šo lēmumu, kā sacīts minētā telegrammā, ir atzīmēti un godināti varonīgās armijas darbi un godināts šīs armijas vadonis ģenerālis Balodis. Jo ģenerālis Balodis un Latvijas armija ir tēvzemes mīlestībā, grūtās un nevienādās cīņās un upuŗos sakausēta cieša vienkopība.

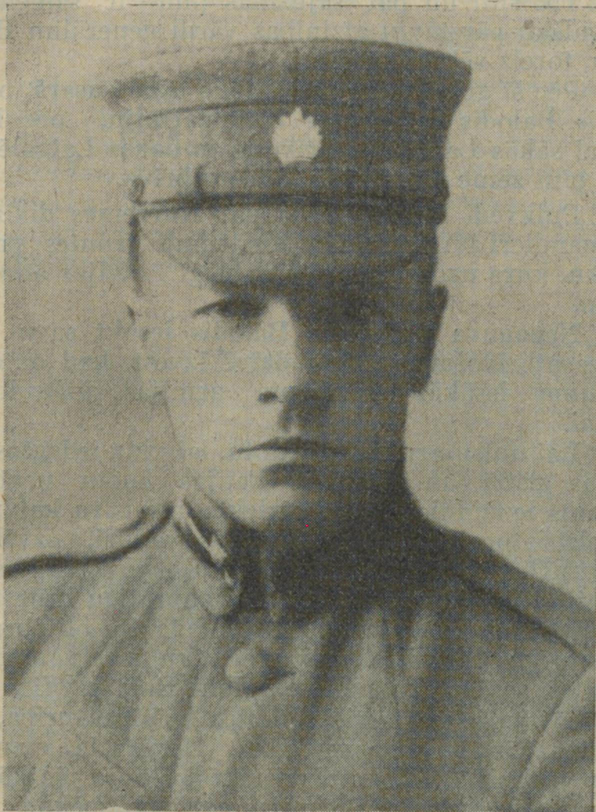
Kādā vietā Latvijas pirmais ministru prezidents un mūsu tēvzemes atjaunotājs Dr. Kārlis Ulmanis tā raksturo ģenerāļa Baloža personību un nopelnus: «Ģenerālis Balodis bija viens no pirmajiem, kas iestājās mūsu jaunās armijas cīnītāju rindās. Viņš nešaubījās un ticēja latvju tautas uzvarai, un šī lielā ticība deva viņam ārkārtīgu morālisku spēku, kuŗa liesmās sildījās visi tie, kas bija padoti viņa vadībai. Kā uzmanīgs un saprātīgs armijas audzinātājs ģenerālis Balodis nekad nava meties nekādos neparredzamos pasākumos, jo viņš zināja, ka Latvijas karotāju rindas lielas nevar būt un tāpēc ir saudzējams ikviens kareivis. Savu sajūsmu viņš apbrīnojamā kārtā prata iedvest arī saviem palīgiem un visiem viņam padotiem kareivjiem, ar to divkāršodams mūsu armijas spēku un cīņas garu.

Latvju tauta nebija vīlusies savās cerībās, uzticēdama ģenerālim Balodim mūsu armijas vadību visgrūtākos brīžos. Viņa vārds, kas cieši saistīts ar Latvijas atbrīvošanu, nekad nezudīs no tautas atmiņas. Varonīgo cīnītāju priekšgalā stāvēja apdāvināts, drošsirdīgs vadonis, ģenerālis Balodis, kas kopā ar visu tautu dega brīvības ilgās.»

Šajos ministru prezidenta Dr. Ulmaņa vārdos līdz pilnībai ir aptvērta ģenerāļa Baloža personība un viņa veiktais vēsturiskais darbs. Un kuŗš gan to lai vēl labāk spētu, nekā tas vīrs, kam valsts pirmajās dienās bija uzticēti visi mūsu tēvzemes likteņi. Tikai viņš, ministru prezidents Dr. Ulmanis, spēja līdz galam saredzēt un novērtēt to, ko Latvijas labā bija veicis ģenerālis Balodis.

Kad 1918. gada rudenī dibinājās pirmās karaspēka vienības, kuŗām šajā šaubu un neziņas naktī bija jāuzņemas liktenīgs pienākums pret latvju tau-

Brīves karotāju vadonis un aizsargu goda šefs, kaŗa ministrs ģenerālis J. Balodis.

Pulkvedis O. Kalpaks, mūsu brīves cīnītāju pirmais vadonis.

Atkal tuvojas gadskārta 1919. g. 6. marta varoniskai kauju dienai, kad kaujas laukā traģiski krita pirmais nācionālās armijas virspavēlnieks pulkvedis Kalpaks. Viņa pēdējie vārdi bija veltīti toreizējam kapteinim Jānim Balodim: „Balodi, paliekat manā vietā". Turpinot iesākto kalpakiešu uzbrukumu un ciņās rūdoties, no Kalpaka bataljona izaug Baloža brigāde, kuŗas uzvaras gājiena pirmais posms noslēdzas ar Rīgas atbrīvošanu. Pēc nācionālās armijas dienvidu un ziemeļu grupu sastapšanās Rīgā, pulkvedi Balodi ieceļ par Kurzemes divīzijas komandieri un Austrumu frontes pavēlnieku.

1919. g. 16. oktobrī, bermontiešu cīņu kritiskajās dienās, valdība ar ministru prezidentu K. Ulmani priekšgalā pulkv. Balodi aicina par armijas virspavēlnieku. Ar savām izcilām kaŗavadoņa īpašībām pulkvedis Balodis vada armiju dziļā patriotismā un pašaizliedzībā un tās varonība nes spožu uzvāru nevien pret bermontiešiem, bet arī austrumu frontē. Godinot armijas varonību un līdz ar to pastrīpojot Latvijas atbrīvošanā pulkv. Baloža nopelnus, Tautas padome 23. janvārī to paaugstina par ģenerāli. Šīs dienas 15. gadskārtu nesen nosvinēja ar dziļu patriotisku prieku visa tauta un tās likteņu sargi. 20. februāris arī būs redzama atceres diena, jo tanī mūsu ģenerālis pāries pāri 54. mūža gada robežai. Mūsu tauta un tās cīnītāji, atceroties sava ģenerāļa paveiktos dižos darbus, jo izjusti pieminēs savu ģenerāli viņa goda dienā.

---

tas vēsturi, pret mūsu senčiem, pret tautas šodienu un nākotnes mērķu priekšā, lai latviešu tauta atkal reiz pēc gadu simtiem būtu brīva un varena tauta, tad šajās dienās viens no pašiem pirmiem, kas stājās šajās kaŗaspēka vienībās, bija kapteinis Jānis Balodis, kuŗš tūdaļ iemantoja kā vadības, tā kaŗavīru uzticību.

Un 1919. gada baigajā 3. janvāŗa rītā, kad Latvijas valsts pirmais aizsardzības spēks — trīs rotas, atstāja sirmo Rīgu, ejot pretim vētrām un negaisiem, asiņainam pārbaudījumam par latviešu tautas dzīvības spēku un brīvības gribu, tad kapteinis Balodis droši soļoja kā Virsnieku un instruktoru rezerves rotas komandieris, kuŗam vēlāk bija lemts šo pārbaudījumu spīdoši izturēt un visas pasaules priekšā apliecināt, ka latviešu tauta ir brīvības cienīga, jo viņa prata to pirkt ar savām dārgām asinīm, ka latviešu tautas dzīvības spēks ir liels, jo viņa nepazina šķēršļus un nepazina upuŗu dārgumu.

Par kaujas nopelniem Baloža komandēto rotu 1919. gada 29. janvārī pārdēvē par Pirmo Neatkarības rotu, kādu nosaukumu tā patura visā slavenā Kalpaka bataljona vēsturē.

Nāk latviešu kaŗavīru sāpju diena — 1919. g. 6. marts, kad kaujas laukā traģiski krita latviešu kaŗaspēka pirmais pavēlnieks pulkvedis Oskars Kalpaks. Par šo lielo zaudējumu lasam tā laika avīzē: «Kad pulkvedis saļima, nāvīgi ķerts no divām lodēm, viņš vēl dažus mirkļus bija pie samaņas. Bet ievainotā vadoņa spēki gura un no viņa sejas varēja redzēt, ka viņš vēl mirstot domāja par armiju un tēviju.

3. martā iesākto kalpakiešu ģenerāluzbrukumu turpina kopvedis Balodis, 1. neatkarības rotas komandieris, kuŗš pārņēma arī visu latviešu bruņoto spēku pavēlniecību.

No Kalpaka bataljona kaujās izaugusi Baloža brigāde.

Izturējis sarežģītos un grūtos polītiskos pārbaudījumus 1919. gada 16. aprīļa Baltijas muižniecības sazvērestības dienās, Balodis iesāk Rīgas atbrīvo-

šanas kaujas. Un 23. maijā viņš ar savu uzvarējušo brigādi ienāk Rīgā.

Sākās viens no visgrūtākiem laikiem visās pulkveža Baloža vadītās cīņās. Rīgā valda sveša vara, kuŗu neatzīst ne pulkvedis Balodis un viņa kaŗavīri, ne tauta. Latvijas ziemeļos dibinās brīvprātīgo armija, kas meklē savienoties ar pulkveža Baloža spēkiem, bet šo savienošanos visiem spēkiem jauc svešā valdība un svešā armijas virskomanda, kas bija mums sarežģīto starptautisko apstākļu uzspiesta. Rīgā un Tallinā uzturas sabiedroto lielvalstu pārstāvji, kas vēro mūsu spēkus un polītisko prātu. Tiek austas polītiskas kombinācijas, kuŗām atrisinājumu deva Cēsu kaujas.

Pulkvedis Balodis Rīgā bija centrālā figūra, no kuŗas atkarājās viss mūsu liktenis. Grūta bija daudzreiz pat sazināšanās ar ministru prezidentu Ulmani, kuŗš nebija Rīgā.

Arī šo ārkārtīgi grūto pārbaudījumu pulkvedis Balodis izturēja un uzvarējušo lielvalšķu priekšā izpelnījās augstāko atzinību. Šo atzinību lai apliecina daži vārdi, ko saka sabiedroto lielvalšķu militārie pārstāvji par ģenerāli Balodi.

Latvijas sirsnīgais draugs, angļu ģenerālis Berts saka tā: «Nosvērts, mierīgs, dabas radīts kareivis, ģenerālis Balodis ar savu priekšzīmi un vadību uzvarēja Latvijas neatkarības cīņās. Viņa rakstura izcilā īpašība — apbrīnojamais takts un iecietība, izvairoties no visiem polītiskiem iespaidojumiem, kas varētu mazināt kaŗaspēka varonību un apdraudēt viņa ieroču sekmes. Viņa ienaidnieki sāka viņu cienīt, un visi, kas strādāja ar viņu kopā, viņu apbrīnoja, un viņš tiem iedvesa ticību sekmēm, drosmi darīt visu tēvijas brīvības labā. Ar savu izturēšanos viņš iemantoja sabiedroto uzticību un atzinību, kuŗiem bija lemta svarīga loma toreizējā stāvoklī.»

Sajūsminātus vārdus par ģenerāli Balodi saka Francijas militārās misijas priekšnieks 1919. gadā pulkvedis Di-Parkē. Viņš saka tā:

«Starp slavenām draudzībām, ko esmu slēdzis Latvju tautas augšāmcelšanās gaitā, ir viena, kas sevišķi tīkama manai kaŗavīra sirdij, — tā ir draudzība ar vadoni, kuŗš ar savu varonību, savu gaišo patriotismu prata vest un vadīt latvju armijas liktenus. Viņa rokās bija dots brīnišķīgs ierocis, kas bija liets no vistīrākā pilsonisku un militāru tikumu tērauda, rūdīts pārbaudījumu un spēju ugunīs, visdedzīgākā patriotisma svētīts, kam grūtais liktenis uzgravējis varonības, uzupurēšanās, pašatteikšanās gudrību, un viņš šo ieroci ir pratis lietot tā, lai gūtu panākumu maksimumu, viņš ir pratis ar to izšķilt tādu spožumu, kas aizgrābs un izbrīnīs visus šo svētīto lappušu vēlāko laiku lasītājus.»

Tik silti un pat sajūsmas pilni ir sabiedroto lielvalšķu pārstāvju atzinības vārdi ģenerālim Balodim, toreiz vēl pulkvedim.

Pēc šī grūtā laika 1919. gada agrā vasarā, pulkvedis Balodis satikās ar Ziemeļarmiju, pēc kam tūdaļ sākās Latvijas atbrīvošanas darbs Latgalē, lai pēc tam zeme būtu apvienota un brīva.

Pulkvedi Balodi iecēla par Kurzemes divīzijas komandieri un reizē par Austrumu frontes pavēlnieku, kuŗa uzdevums bija pabeigt Latvijas atbrīvošanu.

Nepaguva pulkvedis Balodis iesākt savu Latgales atbrīvošanas plānu dzīvē izvest, kad oktobŗa sākumā iesākās Bermonta armijas uzbrukums Rīgai.

Lai mūsu armiju spārnotu, lai viņa iedegtos uzvaras gribā un zvērastā kaujas lauku neatstāt, iekams ienaidnieks nav satriekts, ministru kabinets, ministru prezidenta K. Ulmaņa vadībā, izvēlējās kaŗaspēka pavēlnieku, kas baudīja visas tautas un armijas absolūtu uzticību un vienprātīgu mīlestību. Un ar ministru kabineta 1919. gada 16. oktobŗa lēmumu par armijas virspavēlnieku iecel austrumfrontes pavēlnieku pulkvedi Jāni Balodi. Un viņa vadībā atraisījās latviešu tautas brīvības griba, uzupurēšanās prieks, varonība. Bermonta armijai, kaut techniski un skaitliski pārākai, bija jāatkāpjās pret pulkveža Baloža armijas garu un spēku.

Uzvarējis Bermonta armiju, virspavēlnieks savu gan nogurušo, bet kaujās rūdīto un tēvzemes mīlestībā degošo armiju vērsa pret ienaidnieku austrumos. Uzvara pēc uzvaras... Visa tauta sajuta dziļu pateicību varonīgai armijai un viņas vienprātīgi mīlētām virspavēlniekam, pulkvedim Balodim. Un šo tautas pateicību apliecināja Tautas Padome ar savu 1920. gada 23. janvāŗa lēmumu par pulkveža Baloža paaugstināšanu ģenerāļa pakāpē.

Ģenerālis Balodis pabeidz visas Latvijas atbrīvošanu un tēvzemes atbrīvošana ir viņa vēsturiskais nopelns, kuŗu atceŗoties, līdz ar to sajūtam patiesu prieku un mierīgu paļāvību, ka viņš bija atkal kopā ar Latvijas valsts pirmo vadītāju, ministru prezidentu Dr. Ulmani, kad tēvzemes liktenis prasīja, lai viņa vēlreiz no jauna tiktu atbrīvota un padarīta patiesi par latviešu vadītu un latviešu veidotu Latviju, kuŗas nākotne mums visiem gaiši mirdz.

Berta Purniņš

Baltais rīts

Baltā, mīkstā segumā ietinies ir rīts —
Viscaur sniega pārslu piekaisīts:

Pāri veciem gruvešiem,
Pretim sārtiem debešiem . . .

Balti ceļi, balti koki, balts visapkārt rīts,
Ziemas mātes glāstu apveltīts:

Zaigo savā burvībā,
Kristāltīrā dzidrumā . . .

Tā cīnījās kalpakieši Ventas krastos

Pulkv. A. Kripens.

Vieta, kur sākās brīves saules ausma. Vēsturisko cīņu gadskārtējā piemiņa.

Ir tuvojušās atkal kalpakiešu gadskārtējo sanāksmju dienas. Šoreiz tās būs 1. un 2. marta dienas, kad kalpakieši no malu malām sabrauc Rīgā, lai atcerētos savu varonības pilnā nāvē mirušo komandieri pulkvedi Kalpaku, blakus viņam arī citus bataljona rindas atstājušus cīņu biedrus, reizē arī pārrunātu par izcīnītām cīņām.

nās, ka kalpakieši viņiem un tad vēl dzīvam esošam pulkvedim Kalpakam tik akli ticēja, ka šādu vīru vadīti viņi veiks brīnumus. Ventas ērgļiem spārni auga lidojumam uz Rīgu un tālāk līdz pat mūsu austrumu robežai, pateicoties šo lielo personu esamībai viņu tuvumā un viņu vidū. Šo lielo personu vadīti un iedvesmoti noturējās Ventas krastos kal-

Cieceres upe — vienu kilometru no vietas, kur krita kalpakiešu vadonis plkv. Kalpaks.

Tad bija labi laiki, teiks katrs kalpakietis, salīdzinot ar to, kas nāca vēlāk. Latvijas saule gan tikko ausa, tālākais bija tīts biezā miglā, bet apbrīnojama ticība it kā mirdzēt mirdzēja jau Ventas krastos, katra kalpakieša sirdī.

Mēs 15. un 16. maijā atkal redzējām, ko var darīt divas karsti par savu dzimteni pukstošas sirdis, — pirmais un tagadējais ministru prezidents **Kārlis Ulmanis** ar savu tuvāko palīgu — brīvības cīņu virspavēlnieku un tagadējo kaŗa ministri ģenerāli **Jāni Balodi** no jauna iedvesa katrā latvietī to pat iekšējo saturu, kāds valdīja brīvības kaŗa laikā, top saprotama arī šī apbrīnojamā ticība, kāda mājoja kalpakiešu sirdīs, tiem stāvot Ventas krastos. Ja šie divi vīri varēja visu 2 miljoni lielu latvju tautu aizraut sev līdz 15. un 16. maija dienās, nav jābrī-

pakieši, turējās cieši un vienoti kopā. Ventas krastos veidojās pirmie Lāčplēši, **Ventas krastos ausa Latvijas rīts, dzima brīvā, vienotā Latvija.**

Ventai vispār piekrita svarīga loma — apturēt savos krastos sarkano uzbrukuma gājienu un noderēt par to vietu, no kurienes sākās Latvijas atbrīvošana no sarkano jūga.

Ventas upes aizstāvēšana tiek nokārtota tādā veidā, ka gaŗ pašu upi novietojas vienīgi apsardzības vienības, bet galvenie spēki atrodas lielākos ceļu mezglos dažos kilometros no upes. Kalpaka btl. bija uzticēta Ventas apsardzība sākot no Ruzaiku mājām (apm. 3 km dienv. no Lēnām) līdz Skrundai. Šo uzdevumu bataljons pildīja tādā veidā, ka bija ieņemtas ar apturēm Lēnas un apm. 2 km no tām ziemeļos esošā Mācītāja mž., bet pārējā bataljona ap-

sardzības iecirkņa daļa tika vienīgi novērota. Bataljona labais kaimiņš bija vācu dzelzdivizijas daļas Tukummuižā (apm. 5 km dienv. no Lēnām), bet kreisais — landesvērs Skrundā. Bataljona pastāvīgais spēku stiprums apsardzības līnija — Lēnās un Mācītāja mž. bija 1—1½ vada pie 1—2 patšautenēm. Tā kā kaimiņi atradās samērā tālu un redzes sakaru ar tiem nebija, ar ko pretiniekam bija dota iespēja pilnīgi nepamanītam izkļūt apsardzības līnijai cauri, it sevišķi rajonā starp Mācītāja mž. un Skrundu, pa daļai arī Ruzaikas rajonā, tad apturēm bija jānovēro un jāizliek sargposteņi uz visām pusēm, neizslēdzot pat aizmuguri. Šis apstāklis prasīja prāvu vienreizīgu norīkojumu no apturu sastāva, jo bija jāizliek 5—6 sargposteņi. Lielais norīkojums prasīja no ļaudīm intensīvu darbu, kāpēc aptures ik pēc 24 stundām nomainīja ar jaunām no galveno spēku mītnes Rudbāržos. Sākumā, kamēr Studentu rota vēl atradās Liepājā, kalpakiešiem šos ceļojumus no Rudbāržiem uz Lēnām nācās taisīt diezgan bieži, dažreiz tikai ar 2 diennakšu starpbrīdi. Ar Studentu rotas pienākšanu 17. februāŗa dienā stāvoklis uzlabojās. Bataljona galvenie spēki, kā jau minēts, novietojās Rudbāržos, galvenām kārtām plašajā divstāvu muižas pilī. Rudbārži ir liels ceļu mezgls, kuŗā punktā pienāk ceļi no Lēnām un Skrundas un ved tālāk uz Liepāju. Plašs ceļu tīkls savelkas pie Rudbāržiem arī no ziemeļu un ziemeļaustrumu virzieniem. Visu šo virzienu novērošana bija jau galveno spēku uzdevums.

Apturu dienests Ventas krastos ritēja diezgan mierīgi, pretinieks traucēja samērā maz, daudz mazāk, kā kalpakiešu izlūki pretinieku.

Dažreiz Rudbāržu tuvumā tiek izdarītas apmācības, gan tikai šaušanā, izpildot dažus šaušanas vingrinājumus. Citādi kalpakieši ir pilnīgi brīvi nodarbošanās ziņā. Grāmatu lasīšana, mūzicēšana, karšu spēle, no rītiem — mazu «nezvēru» savākšana, pastaigāšanās un tuvāko māju apmeklēšana, lai noskaidrotu iedzīvotājiem bataljona mērķus un sniegtu ziņas par valdības darbu un nodomiem — tā ritēja kalpakiešu brīvdienas. Ir arī dažas lielāku notikumu dienas. Viena tāda — 3. februāŗa diena, kad Rudbāržus apmeklē apsardzības ministris **J. Zālītis**, pārdēvējot virsnieku rotu par nopelniem **1. Latvijas neatkarības rotā,** tālāk — 17. februāŗa diena, kad Rudbāržos ierodas no Liepājas Studentu rota. Bataljonam stāvot Ventas krastos, tas vairākos paņēmienos saņem arī **ievērojamus papildinājumus.**

Kā beidzamā frontē ierodas 1. martā bataljona jātnieku nodaļa, 61 jātn. stipra. Pateicoties šo pastiprinājumu un papildinājumu pienākšanai, Kalpaka btl. uz 1. martu bija pārvērties par spēcīgu vienību. Cēsu un Neatkarības rotās kaŗotāju skaits tagad sniedzās uz 150—170 cilv., bet Studentu rotās — pat 200, bet kopējais bataljona stiprums — ap **600 vīru.** Pakāpeniska papildinājumu pienākšana deva iespēju jaunpienākušiem ātrā laikā iepotēt bataljona garu. Ja vienu otru pēc ierašanās bataljonā pirmās dienās dzirdēja runājam, ka viņi pie pirmās izdevības pāriešot pie lieliniekiem, tad pēc nedēļas šī valoda bja jau pavisam citāda.

Tā nemanot bija aizgājušas februāŗa mēneša dienas un tuvojās 1. marts, ar kuŗu jau sākās sagatavošanās **vispārējam uzbrukumam,** ar nolūku sasniegt **Lielupes** līniju. Pirms tā sākuma notiek lielāka spēku pārgrupēšana, pie kam Kalpaka btl. apsardzības iecirknis tiek 1. martā paplašināts ar Skrundas rajonu, kur bataljona vienības nomaina vācu spēkus. 3. marts ir nozīmēts par vispārējā uzbrukuma sākuma dienu. Pēc uzbrukuma plāna bataljonam ir vispirms jāsakauj pretinieks, kuŗš atrodas iepretim Lēnām, ieņemot Jaunāmuižu, lai pēc tam ar apņemošu uzbrukumu iztīrītu no pretinieka stipri ieņemto rajonu iepretim Skrundai. Uzbrukumam plkv. Kalpaks 3. marta rītā sapulcē pie Lēnām visu savu bataljonu, izņemot Neatkarības rotu, kuŗai tiek uzdots noturēt Skrundas rajonu. Uzbrūkošās vienības rīta agrumā pārceļas pār Ventu pa ledu augšpus Lēnām, viegli padzen tuvākās Ventas krastam mājās esošās pretinieka aptures, izcīna visu kauju pie Jaunāmuižas, kuŗu uz plkst. 10 ieņem, padzenot no turienes un izklīdinot pretinieka bataljonu. Nākošās 2 dienās, 4. un 5. marta dienās, Cēsu un Studentu rotām Jaunāmuižā ir jāiztur nikni pretuzbrukumi, sevišķi Studentu rotai. Visus tos abas rotas sekmīgi atsit, nodarot pretiniekam lielus zaudējumus. Visgrūtāk šinīs 3 kauju dienās gāja Studentu rotai, viņai tās arī bija pirmās kaujas, tomēr sava varonīgā komandieŗa kapt. Grundmaņa vadītā rota grūtos pārbaudījumus sekmīgi izturēja, cienīgi nostādamās blakus jau kaujās norūdītai Cēsu rotai. **6. martā uzbrukums** tiek turpināts ar nolūku iztīrīt no pretinieka Ventas krastus iepretim Skrundai. Uzdevuma izpildīšanai bataljona rotām no Jaunāmuižas ir jāuzbrūk ziemeļu virzienā un jāieņem Skrundas skola, lai tādā ceļā padarītu vieglāku Neatkarības rotas pārcelšanos pār Ventu. Šinī dienā bataljons sevišķi strauji darbojas. Bataljona rotas tuvojas skolai un dodas tūliņ triecienā. Pretinieks ir tā pārsteigts, ka nepaspēj nemaz visus savus ieročus laist darbā, ir redzami viņa ložmetējnieki, kuŗi dodas gan uz savām pazicijām, bet pie uguns atklāšanas netiek. Pēc šīs pēdējās Ventas krastos izcīnītās kaujas, bataljons pa Saldus lielceļu devās tālāk pretim jaunām uzvarām, šķiroties līdz ar to no Ventas krastiem. Ventas krasti savu uzdevumu bija nospēlējuši.

Kalpakieši janvārī pienāca pie Ventas diezgan nedroši un nepaļāvīgi uz saviem spēkiem, bet dzīvodami viņas krastos, gan nesot lauku dienestu, gan vedot kaujas kā uz viena, tā otra upes krasta, pārvērtās par nesalaužamu, neuzvaramu vienību. Ventas krastos Kalpaka btl. skaitliskā ziņā bija divreiz lielāks tapis, bet morālo spēku pieaugums bija viņa spēkus varbūt pat desmitkārtojis. Ventas krastos auga kalpakiešu varoņgars, Ventas krastos uzlēca Latvijas brīvības saule.

Patriotiskas svinības Tukumā

Iekšlietu viceministra A. Bērziņa runa par latvju cīnītāju vienotu pienākumu.

Latviešu veco strēlnieku biedrības Tukuma nodaļas 10 g. pastāvēšanas svētkos jo spilgti izpaudās latvju cīnītāju un to jaunās maiņas pieaugošais patriotiskais spars. Šajos svētkos bez vecajiem strēlniekiem, kuŗu Tukuma nodaļā ir ap 200, piedalījās arī pašvaldība, aizsargi, jaunatne un visas vietējās organizācijas, skaitā ap desmit.

Iekšlietu viceministrs A. Bērziņš un viesi apstaigā veco strēlnieku b-bas, Tukuma, Kandavas un Jelgavas nodaļas biedrus.

Kā goda viesi no veco strēlnieku centrālās valdes ieradās ģen. G o p p e r s un atv. pulkv. Š t e i n s, bet no Jelgavas un Kandavas — strēlnieku nodaļu pārstāvji ar saviem karogiem.

Šajos svētkos iekšlietu viceministrs **A. Bērziņš** noturēja divas iedvesmojošas un dedzīgas runas, starp citu, uzsveŗot:

«Ja kādam ir bijuši jānes Latvijas labā upuŗi, tad latviešu strēlniekiem ir bijuši jānes vissmagākie. Mūžam neaizmirstamas tautai būs vietas — **Tīreļpurvs un Nāves sala**, kur latviešu dēli cīnījās pret saviem vēsturiskajiem ienaidniekiem. Jūs, vecie strēlnieki, kas tur cīnījāties, tur rūdījāt savas sirdis karstā patriotismā un padarījāt latviešu cīnītāju vārdu slavenu visā pasaulē. Strēlnieki pirmo reizi ienesa Latvijas vārdu citu tautu vēsturē, tie arī stiprināja vienoto domu par Latvijas patstāvību. Kad 1918. g. 18. novembrī nodibinājās Latvijas republika, strēlnieki deva pirmo atbalstu Latvijas nācionālajai valdībai. Daudz vieglāk ir kādu vārdu nosaukt, nekā dot tam saturu. Tāpat bija vieglāk Latviju proklamēt, nekā atbrīvot un nosargāt. Bet to mēs izdarījām. Mūsu pienākums nav reizi pa gadu pateikties kritušajiem, bet gan darbā piepildīt to, ko tie izcīnījuši ieročiem rokās. Latvija nav izcīnīta vienai dienai, vienai paaudzei, viņa pieder tiem, kas krituši, pieder jaunatnei un katram latvietim.

Ja citiem nav bijis žēl atdot savu dzīvību par tēviju, tad mums nedrīkst būt žēl savu roku, savu sviedru savai valstij un sava niecīgā pienākuma pret savu valsti. Lai mēs skaidri paturam savās sirdīs, ka nekādi upuŗi nav par lielu mūsu valstij. Cik bieži to agrāk aizmirsa!

Bet tagad vairs nav neviena, kas apraudātu bijušo kārtību pirms 15. maija. Visi tagad uzgavilē tautas vadonim **Kārlim Ulmanim** un ģenerālim **J. Balodim.** Neiesim uz priekšu noliektām galvām, bet kā vīri, kas apzinās savu mērķi, — par **slavu Latvijai un vadonim!**

Jaunākās atziņas kaŗa tautsaimniecībā

Kaŗošana un kaŗa financēšana, — tie ir jautājumi, kas jo cieši saistīti viens ar otru. Valsts aizsardzības spēkus nevar stiprināt un veidot vienīgi m i l i t ā r ā frontē, — ir jāpadomā arī par valsts s a i m n i e c i s k o un financiālo stiprumu.

Tagad visās armijās novērojamas lielas **technizēšanās** tieksmes. Interesanti pavērot, kā uz to reaģē kaŗa tautsaimniecība. Šī stiprā technizēšanās jau bija novērojama **pas. kaŗa** pēdējos posmos. Vairojās ieroču skaits un samērā ar to mazinājās frontes tiešo cīnītāju daudzums. Tomēr stipri vairojās kaŗa rūpniecībā nodarbināto personu skaits. Palielinājās arī kaŗavīru skaits, kuŗiem kaŗa technis-kie līdzekļi bija jāapkalpo nevien frontē, bet arī aizmugurē.

Tomēr visvairāk nācās lauzīt galvas tautsaim-

niekiem. Kur ņemt līdzekļus, lai segtu strauji pieaugošos izdevumus? Kur gūt izejvielas strauji pieaugošai kaŗa rūpniecībai? Ārzemju pievedumi nebija labākā izeja. Un noskaidrojās, ka labu daļu materiālu var iegūt, ja daļu arklu sistēmatiski pārkaļ zobenos, — t. i. valstis var patērēt daudz **prāvāku tiesu** pašas no saviem līdzekļiem, nekā agrāk domāja, ja vien par to rūpējās saimniecisko dzīvi lietpratīgi rēgulējošas rokas. Arī kaŗa financēšana, kā izrādījās, vairs nav finanču dižvīru monopols. Te galvenā loma pieder kaŗa tautsaimniecības vadībai, kas mēģina iespējami taupīgi iztikt ar esošiem, uzkrājamiem un uzkrātiem līdzekļiem. Šī vadība kārto, organizē. Financistiem paliek tikai līdzekļu gūšanas un izsniegšanas techniskais darbs.

Rodas jautājums: vai nevarētu pārtraukt **militārās technizēšanās** tālāko attīstību, lai samazinātu valsts izdevumus ir tagad, ir nākošā kaŗa dienās? Vai te ko nevarētu panākt ar kādu starptautisku **līgumu** vai izlīgumu?

Militārie speciālisti šādu iespējamību apvērtē ļoti skeptiski. Pazīstamais angļu ģenerālis Fullers rakstot par **kvalitātīvām** (nevis kvantitātīvām) **atbruņošanās** iespējamībām, kādā amerikāņu žurnālā izteic domas, ka tieši kaŗa mēchanizēšanā atrodās kvalitātīvās bruņošanās smaguma punkts. Bet kaŗa mēchanizēšanu varētu pārtraukt tikai tad, ja varētu likvidēt inženierzinātnes un mēchanisko rūpniecību.

Kas tad ir bruņotais auto? Tas ir tikai automobīļa īpatnējs veids. Kas ir novērošanas lidmašīna, indīgā gāze? Satiksmes lidmašīnu speciālizēts tips, ķīmiskās rūpniecības produkts, vairāk nekas. Tā tad pārtraukt cīņas veidu mēchanizēšanu nav ne mazākās izredzes...

Ja ieskatāmies jaunākos ārzemju laikrakstos, tad redzam, ka tas ir tiesa. **Bruņošanās rūpniecības** tālāka attīstība pag. gadā ir sekmējusi pat bezdarba mazināšanu. No 6 milj. strādniekiem, kas pērn atraduši no jauna darbu, laba puse, vai pat divi trešdaļas nodarbināti bruņ. rūpniecībā. Tai visumā ziedoti ap **50 miljardi latu.** Jaunus, lielus pasūtījumus saņēmusi nevien smagā un ķīmiskā rūpniecība. Konjunktūras līkne gājusi uz augšu arī tekstīlrūpniecībā, mākslīgā zīda fabrikās, mašīnbūvn. un optisko līdzekļu fabrikās. Jo daudz būvēts lidmašīnu un visvairāk automobīļu. Eiropā pērn pagatavots apm. 1 miljons automobīļu pret 700.000 iepr. gadā. Jo rosīga bijusi arī auto ceļu izbūve. Auto gan noder arī ļoti miermīlīgām vajadzībām. Bet ja daudzas valstis tā subsidē auto rūpniecību, tā rūpējās par labu auto ceļu izbūvi, tad tam ir arī tālāk ejoši mērķi.

Tas viss notiek miera laikos. Bet kas notiks kaŗa dienās? Tad izdevumu posteņi, droši, būs vēl lielāki, kā pag. kaŗā. Inflācijas spoks būs vēl draudīgāks. Jādara viss, lai valsts būtu labi sagatavota tā iespējamai atvairīšanai. **Kaŗa financēšana** tagad iegūst vēl svarīgāku nozīmi, kā agrāk.

Armijas komplektēšana un kaŗa tautsaimniecība.

Tā arī pieder pie svarīgākām temām. Armijas, flotes, gaisa spēku prasības pēc kaŗavīru daudzuma nākotnes kaŗā vēl pieaugs. Tas uzstādīs vēl lielākas prasības arī **rūpniecībai un tautsaimniecībai.** Katrs iesauktais par 1 personu samazina apgādātājus un palielina apgādājamo skaitu. Cik vīrus tad var nosūtīt uz froti, lai bīstami nesamazinātu aizmugurē nepieciešamo darbinieku skaitu. Šim jautājumam vienā no jaunākiem numuriem piegriežas «Army, Navy and Air Force Gazette»: šeit galvenais ir aizmugurē atstāt tikai tieši nepieciešamo, kvalificēto darbinieku, strādnieku skaitu. Pārējos var atvietot ar kaŗadienestam nederīgiem un sievietēm. Pēc iespējas strādnieki jāatvieto ar mašīnām. Jau miera laikā jānovērtē strādnieka darba spējas, jāapvērtē viņa kvalifikācija, lai zinātu, kā ar viņu rīkoties kaŗa sākumā. Tāpat pēc mobilizācijas īpaši jārūpējās par **darba racionālizēšanu** un materiālu oikonomiju.

Grūtas pārdomas **angļiem** un **amerikāņiem** rada ilgstošais **bezdarbs.** Miljoni strādnieku jau ilgus gadus vai nu palikuši bez darba savās fabrikās, vai pāriet uz citām darba nozarēm. Ja labs optiķis samaitājis pirkstus (to taustes smalkumu) pie rupjiem darbiem, tad kaŗa laikā optiķa darbā no viņa būs maz prieka. Bezdarba problēma vispār stipri sarežģī gatavošanos saimnieciskai mobilizācijai.

Pie mums bezdarba problēma ir atrisināta daudz laimīgāki un labāki, kā daudz citās valstīs, tāpēc tikko minētās rūpes mūsu apstākļos atkrīt.

1918. g. 24. februārī Igaunija tika

Igaunijas valsts vecākais K. Päts.

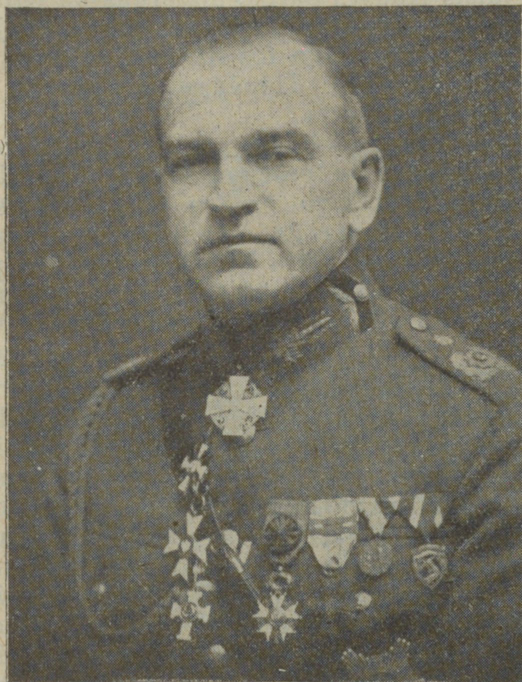
Kapteinis Opmanis.

Igaunijas aizsargu loma

valsts neatkarības nodrošināšanā

24. februārī mūsu sabiedrotā valsts Igaunija svin savus 17. neatkarības gada svētkus. Sabiedrotās valsts svētki ir arī mūsu svētki, kad visa mūsu tauta met skatus uz ziemeļiem un ar interesi vēro kaimiņa sasniegumus visās nozarēs. Mūsu aizsargus ar sabiedrotās valsts aizsargiem vieno nesaraujamas draudzības saites. Dedzīga dzimtenes mīlestība un gatavība uzupurēties par savas tautas un valsts labāku nākotni, kā arī uzticība saviem tautu vadoņiem ir bijuši kopējie cēlie mērķi, kas veicinājuši kopdarbību sabiedroto valšķu aizsargu organizāciju starpā un arī turpmāk saistīs mūsu un Igaunijas aizsargus.

proklamēta par neatkarīgu valsti

Igaunijas kaŗa ministris Lills.

Pēc noietā ceļa posma mums ir paradums mest skatu atpakaļ un novērtēt to darbu, kas padarīts pagājušā laika sprīdī, kādēļ arī zemāk gribu apskatīt mūsu sabiedrotās valsts aizsargu noietos ceļus un viņu darbību valsts neatkarības izcīnīšanā un nodrošināšanā.

Krievu 1917. g. februāŗa revolūcija noslauka visas līdz tam valdošās tradicijas. Krievijas iekšienē valda nekārtības un 29. septembrī vāci ieņem salas. Tallinu pārpilda krievu aizmugures daļas ar ļoti zemu morāli. Tallinas pilsoņos valda nedrošības sajūta un tiem rodas ideja nodibināt **«Pašaizsardzību».** Sasauc sapulci, kas izvēl «Pašaizsardzības izpildu komiteju» un nodibina «Pašaizsardzību» pilsoņu mantas un drošības apsardzībai. Pašaizsardzībā ļoti dzīvu dalību ņem arī vecāko klasu skolēni, dibinot brīvprātīgo pulciņus. Drīz visā Igaunijā dibinās pašaizsardzībnieku organizācijas pēc Tallinas parauga. Pašaizsardzības panākumi un bruņošanās nepatīk revolūcionāriem padomēm, jo tās pašaizsardzībā redz spēku, kas neklausa viņu vārdam, kādēļ pašaizsardzības organizācijas nosauc par kontrrevolūcionāru ligzdām.

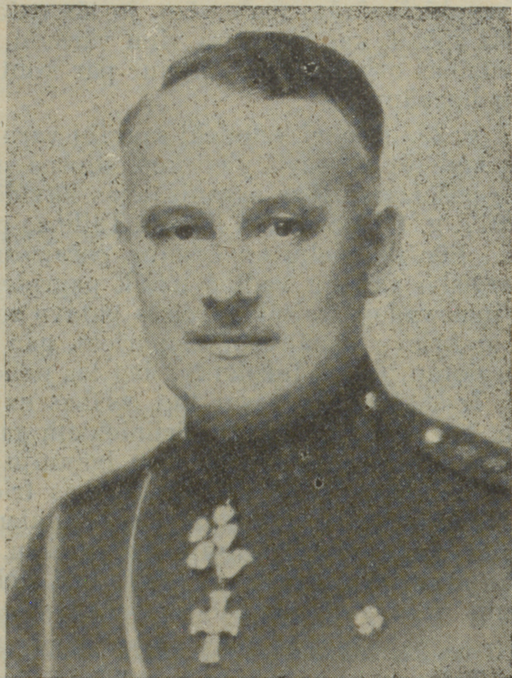
1917. g. 25. oktobrī **lielinieki** sagrābj varu savās rokās un kad jūt aiz sevis pietiekoši stiprus spēkus, stājas pie pašaizsardzības organizācijas **likvidēšanas** un jau 1917. g. 11. novembrī likvidē Tallinas pašaizsardzību. Pēc lielinieku apvērsuma pašaizsardzība savu enerģisko vadoņu vadībā uzsāk pagrīdes darbību. Viņas vadoņi vairākas reizes gatavo sacelšanās gan ar krievu sociālrevolūcionāriem, gan ar citu krievu domu biedru līdzdalību, bet tās paliek neizvestas. Ir skaidrs, ka nevar likt cerības uz svešu palīdzību, bet **jāmēģina tikt ar lieliniekiem galā pašu spēkiem.** Tam nolūkam pa visu Igauniju pilsētās un uz laukiem dibina pašaizsardzības trieciena vadus. Neskatoties uz dažādiem traucējumiem, organizēšanās darbs virzās sekmīgi uz priekšu. Par sacelšanās momentu izvēlas to brīdi, kad lielinieki atstāj zemi zem vācu okupācijas spēku spiediena.

Naktī uz **24. februāri 1918. gadā** lielinieki saspridzina Tallinas nocietinājumus. Tā ir zīme, ka pašaizsardzībai jāsāk darboties. Ar pie rokas esošiem ieročiem pašaizsardzībnieki parādās Tallinas ielās, atņem lieliniekiem ieročus, kā arī pārņem savā rīcībā valsts un pašvaldības iestāžu apsardzību.

1918. g. 24. februārī Igaunijas zemes padome izsludina Igauniju par neatkarīgu valsti, bet jau 25. februārī Tallinā ienāk vācu okupācijas kaŗaspēks. Sākumā vācu okupācijas vara neliek šķēršļus pašaizsardzības nodaļu darbībai, jo pēdējās ir liels palīgs vācu mazskaitlīgai militārai policijai. Vēlāk zem vietējo vācu spiediena okupācijas vara no pašaizsardzības vadoņa Pitkas pieprasa vācu valodā rakstītus pašaizsardzības statūtus. 1918. g. 26. maijā Tallinā sanāk pašaizsardzībnieku sapulce, kas pārstrādā statūtus. Pēc pēdējiem pašaizsardzībniekus pakļauj pilsētas galvai un nosauc par «Bürgerwehr.»

Daudzi dedzīgākie Igaunijas neatkarības idejas paudēji nesamierinās ar jauno nosaukumu un stāvokli, kādēļ izstājas un turpina nelegālu zemgrīdas darbību. Pašaizsardzības darbība kļūst vēl intensīvāka, kad likvidē igauņu nacionālos pulkus. Viņas vadoņi turpina darbību divos virzienos. Legālā, zem «Bürgerwehr» nosaukuma, lai ar igauņu nacionālo pārsvaru šo organizāciju nostādītu uz nacionālās pašaizsardzības attīstības ceļa. Nelegālā «Pašaizsardzības» veidā, lai izveidotu pa visu Igauniju no igauņiem sastāvošus trieciena vadus, lai, gadījumā, kad Igaunijas pagaidu valdība nāks atkal pie varas, tās rīcībā būtu reāls spēks. 1918. g. 7. augustā par pašaizsardzības technisko organizētāju blakus **Pitkam** ieceļ ģenerāli **Podderu.**

Novembŗa mēneša pirmās dienās, kad vāci nāk pie atziņas, ka karš ir zaudēts, okupācijas vara vairs neliek šķēršļus pašaizsardzības vadoņu darbam. Tie pārņem «Bürgerwehru» pilnīgi savās rokās un kad vāci sāk pamazām atkāpties, «Pašaizsardzības» zemgrīdas organizācijas saformētie trieciena vadi ir jaunās Igaunijas pagaidu valdības pirmais reālais spēks, kas 1918. g. 11. novembrī pārņem valsts varu savās rokās.

Igaunijas armijas virspavēlnieks ģenerālis J. Laidoners.

1918. g. 11. novembrī notiek «pašaizsardzībnieku» pēdējā sapulce, kurā «pašaizsardzību» un «Bürgerwehru» izsludina par likvidētiem un pārdēvē tos par **Igaunijas aizsargiem.** Pēc šī paziņojuma, pēdējie vācu pārstāvji atstāj sapulci un no šī momenta aizsargi paliek par tīri igauņu nacionālo spēku. Aizsargus pakļauj kaŗa ministrim un viņu pirmatnējie uzdevumi ir: iespaidot vācu pašvaldības, sabiedriskās un militārās organizācijas, lai tās atsakās no zemes pārvaldīšanas; cīņa pret vācu atejošo spēku patvarībām; valsts robežu aizsardzība pret ārējiem ienaidniekiem, sedzot mobilizāciju un armijas organizēšanu, kas bija jāsāk no jauna..

Ir jāatzīmē, ka aizsargiem pirmā darbības un organizēšanās posmā nav dotas pagaidu valdības īpašas sankcijas. Tas izskaidrojams ar toreizējo stāvokli. Pagaidu valdība par pirmo aizsargu priekšnieku bija nozīmējusi savu uzticības vīru, nelaiķi ģenerāli Pedderi un pēdējais rīkojās uz viņam no valdības doto pilnvaru pamata, jo laiks necieta vilcināšanos un bija jāizmanto visas iespējamības. Sankcija sekoja vēlāk.

Uz aizsargu priekšnieka pirmās pavēles pamata visās pilsētās un uz laukiem sāk **organizēties aizsargu vienības.** Kad 28. novembrī valstī iebrūk lielinieki, pierobežas aizsargu nodaļām ir jāuzsāk cīņa ar iebrucējiem un jāturpina pašu spēkiem līdz tam laikam, kamēr izved mobilizāciju un **saformē regulārās kaŗaspēka daļas.**

Aizsargu vienības mēs redzam kaujā pie Narvas, Rägevere muižas, Vasknarvas un citur. Aizsargi dod kadrus arī vairākām Brīvības kaŗā izcilām kaŗaspēka daļām. Virumaa aizsargi likuši pamatus 4. un 5. pulkiem, Järvamaa aizsargi — 7. pulkam. Tartū aizsargi — Tartū sargu bataljonam un Kuperjanova partizāņiem.

Brīvības kaŗa pirmā posmā, zem ienaidnieka pārspēka spiediena aizsargi kopā ar regulārām kaŗaspēka vienībām atkāpjas uz valsts iekšieni, bet kad 1919. g. 7. janvārī sākas vispārējs uzbrukums, aizsargu nodaļas kopā ar regulārām daļām ved cīņu līdz sasniedz savas valsts robežas. Šeit **jaunākie iestājas nacionālā armijā, bet vecākie** vīri, kas nav pakļauti mobilizācijai, paliek mājās un nes sardžu dienestu, kā arī rūpējas par kārtību un drošību **aizmugurē.**

Pēc Brīvības kaŗa, kad cīnītāji atgriezās pie mierīga valsts izbūves darba, aizsargus kā patstāvīgu, neatkarīgu organizāciju atzina par «nevajadzīgiem» un pamazām sāka tos likvidēt. Palika tikai nelieli strēlnieku vadi. Tomēr ar to aizsargu ideja vēl nebija galīgi aprakta.

Brīvības karš likvidēja lielinieku atklāto uzbrukumu Igaunijai ar ieročiem rokās. Kad viņiem atklātā cīņā neizdevās gūt uzvaru, tad tie sāka slepeni valsts graušanas darbus, ņemot palīgā propagandu, kas sēja auglīgu sēklu kreisi noskaņotos pilsoņos. Stāvoklis palika kritisks un prasīja visu valstiski noskaņotu pilsoņu ciešu kopdarbību pie valsts aizsardzības. Atkal radās vajadzība pēc aizsargiem.

Redzot, ka kommūnistu propaganda arvien vairāk vēršas plašumā, 1924. gada otrā pusē 2. divīzijas komandiers un piedzīvojumiem bagātais aizsargu darbinieks ģenerālis Pedders, ierosina aizsargu organizēšanu Dienvidigaunijā. **1924. g. 9. oktobrī** Tartū sanāk vietējo Brīvības kaŗa vadoņu un sabiedrisko darbinieku sapulce, lai apsvērtu uz kādiem pamatiem būtu dibināma brīvprātīgo pilsoņu aizsardzības organizācija, gadījumam, ja rodas vajadzība likvidēt nopietnus nemierus. Tā radās jauni aizsargu pulciņi, kas darbojās saskaņoti ar vietējo militāro varu. Tartū ierosinājums gūst atbalsi visā Dienvidigaunijā, bet ziemeļigaunija pret jauno ierosinājumu izturās vienaldzīgi.

Seko **1924. g. 1. decembŗa notikumi,** kas pierāda kāda nozīme ir pašu pilsoņu organizācijai, kuŗas rīcībā bez fiziskiem ieročiem ir arī garīgie ieroči. 1. decembris arī pierāda, ka valsts neatkarības un drošības nostiprināšanā nedrīkst valdīt vienaldzība. Ar jaunu sparu ķeŗas pie aizsargu organizēšanas. Seko valdības un armijas vadoņu rīkojumi, kas konkreti skaŗ aizsargu organizēšanu. Stājas pie statūtu izstrādāšanas aizsargu organizācijai un 1924. g. 17. decembrī par aizsargu priekšnieku ieceļ pulkvedi **Seimani.** 1925. g. 2. februārī valdība apstiprina jaunos aizsargu organizācijas statūtus, kas konkrēti nosaka aizsargu vadību. Statūti bez aizsargu priekšnieka un viņa štāba, vēl paredz vadošu kolektīvu centrālorganu — aizsargu centrālo valdi un no redzamākiem valsts un sabiedriskiem darbiniekiem sastāvošu aizsargu vecāko padomi un valdi.

1925. g. 16. februārī par aizsargu priekšnieku ieceļ pulkvedi **Rosku.** 1926. gadā paceļas doma arī **sieviešu** kārtas pilsones piesaistīt aizsargu darbam

un tanī pat gadā pie aizsargu nodaļām sāk dibināties **aizsardžu pulciņi.**

1927. gadā paceļas doma: arī **jaunatni** pievilkt aizsargu darbam un sākot ar 1930. g. 27. martu pie aizsargu organizācijas nodibina **jauno vanagu** organizāciju. Pašreiz jauniem vanagiem ir piebiedrojusies sevišķa meiteņu organizācija **«Dzimtenes meitas».** Pēdējās organizācijas ir vēl tapšanas stadijā, bet jau līdzšinējie darba panākumi pierāda, ka šinīs organizācijās briedīs un veidosies priekšzīmīgi darbinieki aizsargu organizācijai.

Aizsargu organizācijā no viņas dibināšanas dienas nepārtraukti darbojas tagadējais Igaunijas valsts vecākais **K. Päts,** kā centrālās valdes loceklis, un **ģenerālis Laidoners,** kā vecāko padomes priekšsēdētājs.

1927. gadā beidzās aizsargu organizēšanās laikmets un jau 1929. gadā aizsargi demonstrē savas spējas aizsargu dienā Tallinā. Beidzamā laikā pašos pamatos pārkārto aizsargu **apbruņošanas** jautājumu. Racionālizēts arī aizsargu apmācības darbs un pieskaņots laika prasībām. Bez tam aizsargu organizācija saviem locekļiem ir apstiprinājusi tiesības, kādas viņiem ir paredzētas kā valsts aizsardzības uzdevumus izpildošiem pilsoņiem.

Igauņu tauta un sabiedrība ir pienācīgi novērtējusi aizsargu pašuzupurēšanos valsts neatkarības un drošības labā un visur, kur vien iespējams, gan materiāli, gan morāli atbalsta šo organizāciju.

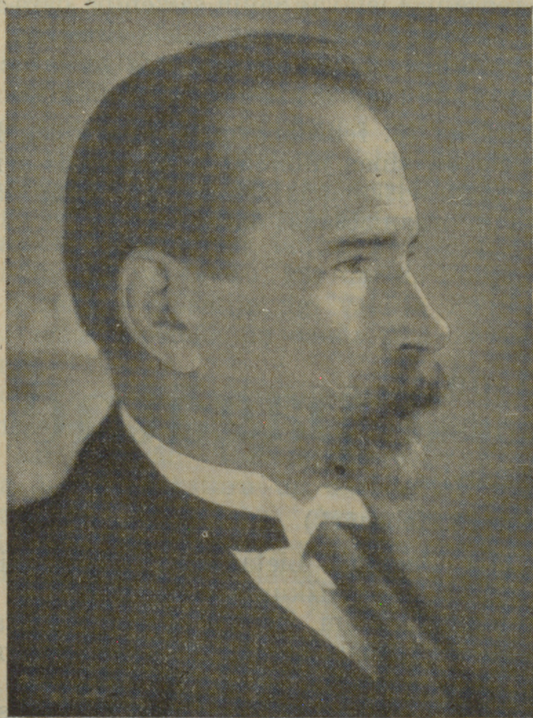
Valsts svētku gadījumā novēlēsim mūsu sabiedrotās valsts aizsargu organizācijai tik pat droši un pašlepni arī turpmāk stāvēt par Igaunijas valsts neatkarību un brīvību, kā viņi to līdz šim ir darījuši.

Tikai tā tauta ir un būs mūžam neatkarīga un brīva, kas brīva grib būt un vienmēr ir gatava savu brīvību visādos apstākļos aizsargāt, nesot pat vissmagākos upuŗus.

Nov.-lid. virsl. **Budris.**

Lietavas neatkarības 17. jubilejā

Varenā Lietavas lielvalsts pēc sīvām cīņām sabruka — tika sadalīta, pakļauta svešai varai. Tomēr visniknākā vajāšana, lietavju skolu slēgšana,

Lietavas valsts prezidents Ant. Smetona.

aizliegums iespiest rakstus lietaviski, viss tas nevarēja nodzēst tautas sirdī kvēlošo brīves guntiņu. Pietika niecīgākās liesmas, lai mudinātu sirdis jauniem upuŗiem, jauniem varoņdarbiem, lai atgūtu zaudēto patstāvību, savu neatkarīgu valsti.

1863. gada sacelšanās, 1905. gada neizdevusies revolūcija neatbaidīja tautu. Pasaules kaŗa laikā bij. Krievijai sabrūkot, 1918. gada 16. februārī proklamēja Lietavu par neatkarīgu valsti (ar galvaspilsētu Viļņu).

Ar to vēl nebija viss panākts, jo valsti bija okupējuši vāci, no austrumiem tuvojās lielinieki, bet daudzi cittautu muižnieki nekādu Lietavas valsti neatzina. Tāpēc, pirmā kārtā, vajadzēja nodibināt **bruņotos spēkus,** lai valsts varu paturētu savās rokās. Neskatoties uz visādiem kavēkļiem, 1918. gada **23. novembrī** tika izdota pirmā pavēle armijai — formēt pirmo kājnieku pulku. Šī diena tad arī tiek skaitīta par Lietavas armijas dibināšanas dienu.

Vājai, neapmācītai, nepietiekoši apbruņotai, gandrīz baskājainai Lietavas armijai nekavējoši vajadzēja iziet frontē pret lieliniekiem. Tomēr jo dienas, jo armijas spēks auga un jau 30. augustā lielinieki bija aiztriekti aiz Daugavas.

Vēl lielinieki nebija uzvarēti, kad jaunajai Lietavas armijai vajadzēja stāties pret bermontiešiem. Arī šeit uzbrukums vainagojās ar uzvaru (pie Šauļiem un Radvilišķiem) un 15. decembrī bermontieši tika padzīti no Lietavas territorijas.

1920. gads Lietavas armijai bija grūts gads, jo sākās cīņas pret poļiem. Pēc pazīstamām veiksmēm un neveiksmēm, iejaucoties sabiedrotiem, kaŗa darbība tika pārtraukta un līdz ar to Lietavas atbrīvošanas cīņas bija beigušās.

Šinīs cīņās lietavju armija zaudēja kritušus 28 virsniekus un 524 kareivjus. Bez tam no dažādām slimībām mira pie 2000 kaŗavīru. 17. gados **Lietavas kaŗaspēks** izveidojies par stingri disciplīnētu un tautiskā garā audzinātu armiju, ar kuŗu katram iebrucējam jārēķinās. Armijas stiprums apm. 18.000 vīri, kas saformēti 3 kājn. divizijās (7 kājn. pulki), 1 jātn. brigādē (2 jātn. pulki), 3 vieglās un 1 smagā artilerijas pulkos, aviācijā, auto-tankos un t. t.

1920. gada 23, jūnijā Lietavā nodibinājās **Aizsargu savienība** (Šaulių sąjunga). Viņas uzdevums

sagatavot tēvijas sargus, kas vajadzības brīdī varētu palīdzēt armijai kā frontē, tā arī aizmugures dienestā. Aizsargu mērķis — apvienot visus lietavjus

Lietavas ministru prezidents Tubelis.

un sagatavot viņus valsts aizsardzības darbā. To panāk galvenokārt divējādi — ar militāro apmācību vai sportu un tautisko audzināšanu vai kultūrālo darbu. Aizsargi iedalīti pulkos, bataljonos, rotās un vados. Pulkos notiek rotu lauka mācības; visiem pulkiem jāizpilda noteikta šaušanas programma. Teorētiskās mācības, pa lielākai daļai, notiek pa vadiem. Aizsargi ļoti rosīgi piedalās visās sporta nozarēs. Aizsargu organizācijā ietilpst ap 200 aizsargu - ugunsdzēsēju komandas, kam pieder kādi 10 motoru sūkņi un ap 150 rokas sūkņi. Rosīgi darbojas aizsargu pretķīmiskā kommisija, ierīkojot pretgāzu slēptuves un lasot lekcijas. Aizsargu sanitārā dienestā strādā pie 100 ārstiem.

Lietavas aizsargu oragnizācija pārņēmusi iniciātīvi sarīkot visu nacionālo svētku un jubileju dienu atceri. Šinī sakarībā rīko dažādus aktus, atceres, gājienus, izdod spec. rakstus un t. t. Sevišķi plaši sarīko dažādus kursus, lekcijas un ekskursijas. Aizsargu rotās ir pāri par 500 bibliotēkām, 100 koŗi un ap 100 orķestru (orķestŗu sastāvs 8—24 aizsargi). Aizsargi dzīvi rūpējas par aizsargu namu būvi. Ir izbūvēti pie 40 aizsargu nami, bez tam ap 150 rotas izīrē namus savām vajadzībām, pāri par 200 rotām pieder savi zemes gabali. Ļoti liela nozīme piekrīt populārajam aizsargu žurnālam **«Trimitas»**, kas attēlo visu aizsargu organizācijas dzīvi un darbus. Liela nozīme piekrīt arī aizsargu radio pusstundām un radio lekcijām. Visas aizsargu rotas sakārto un izdaiļo atbrīvotāju kapus.

Pie aizsargu organizācijas pastāv arī aizsardzes un aizsargi - veicinātāji. Aizsardzēm žurnālā «Trimitas» iedalīta sava nodaļa, kuŗā viņas iztirzā savas vajadzības un aizsardžu uzdevumus. Aizsargos - veicinātājos var sastāvēt arī ārzemēs dzīvojošie lietavji.

Kā redzam, Lietavas Šauļu savienība dara atbildīgu un svētīgu darbu savas valsts drošības labā. Tā ir izveidojusi labas un sadraudzīgas attiecības arī ar savas brāļu tautas aizsargu organizāciju.

Sakarā ar 16. februāri, novēlēsim mūsu brāļu tautai Lietavai, viņas jubilejas dienā, viņas armijai un aizsargiem vislabākās sekmes un rosmi tālākā attīstības un organizēšanās darbā!

Emilija Prūsas

Skats Lietavas dzīvē un romantiskā pagātnē

Jagailis, Ķēstutis, Lietava un Latvija.

(Sakarā ar mūsu brāļu valsts svētkiem 16. februārī.)

Lietavju vēsturē ir vairāki interesanti laikmeti. Apstāsimies pie Jagaiļa laikmeta, vēl jo vairāk tāpēc, ka nesen (pag. g. maijā) pagāja 500 gadi no viņa nāves.

Nebūs lieki pakavēties pie šā dažādi novērtētā valdoņa darbiem un rakstūra, jo viņa dzīve nav bez nozīmes arī izprotot tag. dienas.

Prāgas profesors Jozefs Pfitcners savā grāmatā **„Witold, Groszfürst von Litauen"** kādā vietā izsakās, ka lietavju tauta palikusi dzīva tikai pateicoties Lietavas mūža mežiem, kas viņu izolējuši no kaimiņiem — un lielo tautu kultūras. Tas tā gan būs, jo, ieslēgta no trim pusēm stipru kaimiņu gredzenā, viņa bija allaž bīstami apdraudēta, it sevišķi sākot ar Lietavas pievienošanu Polijai — Lubļinas uniju.

Kas bija Jagailis Lietavai? Dižkuningaikšķis Algirds atdeva savas dižkunigaikšķa zemes un varu kā mantojumu Jagailim, vienam no viņa daudzajiem dēliem. Tā šis jaunais kunigaikšķis pēc tēva nāves skaitījās par Lietavas dižkunigaikšķi, bet citi kunigaikšķi bija viņam padoti. Algirda brālis, Jagaiļa tēvocis Ķēstutis, bija visu mūžu karojis ar tā laika lielākājiem Lietavas ienaidniekiem krustnešiem, pa laikam kopā ar brāli Algvidu, pa laikam viens. Ar Jagaiļa nākšanu uz dižkunigaikšķa troņa viņš jutās aizskārts savās tiesībās, jo Jagailis tīkoja arī pēc viņa zemēm. Izcēlās strīdi un cīņa. Jagailis piesolīja pamieru un uzaicināja Ķēstuti uz sarunām. **Ķēstutis**, tīras apziņas cilvēks, nedomāja, ka brāļa dēls viņam izlicis lamatas, ieradās **Trākos**, un tur nodevīgais dižkunigaikšķis lika viņu apcieti-

nāt, ielika Krēves pilī cietumā un **noslepkavoja**. Tāds pat liktenis būtu ķēris arī Ķēstuta dēlu Vitautu, bet tam laimējās izbēgt. Nu sākās Lietavā **brāļu karš**, jo Vitauts nevarēja paciest Lietavas pievienošanu Polijai. Jagailis, dodamies laulībā ar Polijas

Lietavas armijas komandieris pulkv. St. Raštiķis.

karāļmeitu Jadvigu, ienesa „pūrā" Lietavas zemes — savienoja Lietavu ar Poliju. To arī poļi bija gribējuši, aicinādami Jagaili par savu valdoni. Pēc dažu vēsturnieku atzinumiem, Jagailis pirmajā laikā esot mēģinājis sargāt Lietavu pret poļu agresīvitāti, bet spiediens bijis par stipru un viņš padevies. Lietavas vēsturnieki atrod, ka Jagailis bijis vāja rakstūra cilvēks, gļēvs, nepratis savaldīt poļu magnātu un garīdzniecības lielās apetītes... Tā arī lietavieši uzskata Jagaili par tautas nodevēju, bet poļi viņu cildina kā valstsvīru, kas darījis Polijai daudz laba. Jagelloņu dinastija ilgi valdīja Polijā, viņas laikā šī zeme uzplauka un daudz tika darīts kultūras laukā.

Lietavas žurnāls **„Naujoji Ramuva"** ir Jagaiļa piecsimtās nāvesdienas atcerei ievietojis garāku rakstu par šo karāli. Raksta autors Dr. Z. Ivinskis apskata Jagaiļa raksturu un darbus ļoti objektīvi, atrazdams taīs arī ko labu. Ar to šis raksts stipri atšķirās no citiem lietaviešu rakstiem par ienīsto karāli. Tiesa, arī viņš nepieved nekādus datus, kas rādītu, ka Jagailis būtu kaut ko darījis t i k a i savas tautas labā, bet gan viss, ko viņš Lietavai devis pozitīvu, nāk arī Polijai par labu. Piem. viņa pūles izdabūt no pāvesta bullu, ar kuŗu tiktu pagāniem atņemtās zemes atdotas atpakaļ bijušajiem viņu īpašniekiem, kad tie pieņēmuši kristietību.

Kā otrs liels **Jagaila nopelns Lietavas** labā tiek uzskatīta viņa palīdzība Vitautam **Tannenbergas kaujā, kur,** piedaloties abu zemju kaŗaspēkam, tika salauzta krustnešu vaŗa uz visiem laikiem. Šī uzvara taču nenāca par labu Lietavai vien, jo teutoņi apdraudēja arī Poliju. Tā tad Jagaiļa nopelns Lietavas labā vēl nepierāda viņa labo gribu sargāt savu dzimto zemi un tautu. Redzams, politika arī taīs laikos nepazina ne radniecības, ne draudzības, bet vien savu labumu.

Dr. Z. Ivinskis savā rakstā izceļ kādu momentu no Vitauta un Jagaiļa draudzības laika. 1413. g. ieradās Žemaitijā arī Jagailis, lai kopā ar Vitautu piedalītos žemaišu kristīšanā. Poļu garīdznieki neprata lietaviski. Tad abi valdnieki paši viņiem tulkoja svētos tekstus lietaviski un pierunāja kristīties. Poļu vēsturnieks Dlugošs pat grib pierādīt, ka Jagailis viens pats rūpējies par **kristietības izplatīšanu Lietavā.** Labāk apskatot šo darbu, tomēr jānāk pie atzinuma, ka starp poļu un vācu kristietības veicināšanu Lietavā nav liela starpība: abas tautas vairāk ņēma, nekā deva. Jagaiļa loma šinī aktā nedod nekā, kas varētu rādīt viņa tautas mīlestību.

Un vēl par **kauju pie Tannenbergas.** Vitauts gājis savu pulku priekšgalā, bet Jagailis palicis aizmugurē un viņa pulkus vadījis Žindrāms no Maskavičiem. Lietavieši ir kāvušies pirmie. Poļu vēsturnieki saka, ka lietavieši bēguši, un tad poļi sākuši cīņu, kur gan vēlāk tad atkal lietavieši ņēmuši dalību. Vēsturnieks Ernests Žilvius Piccolomimi raksta, ka lietavieši bieži simulējuši bēgšanu ar nolūku ieviļināt ienaidnieku lamatās. Arī kaujā pie Tannenbergas lietots tāds paņēmiens. Tāda esot bijusi tatāru un lietaviešu taktika — atvilkties un tad griezties atpakaļ. Visiem vēsturniekiem tomēr skaidrs paliek viens: **ne lietavieši bez poļiem, ne poļi bez lietaviešiem kaujā** pie Tannenbergas nebūtu guvuši uzvaru par tik stipru ienaidnieku, kā krustneši. Velti poļi mēģina sevi nostādīt uzvarētāju lomā, velti celts piemineklis Krakovas Jagailim vienam Tannenbergas uzvaras piemiņai. Blakus Jagaiļa statujai vajadzēja stāvēt arī Vitauta pieminekļim. Tas būtu taisnīgi: lietavieši ar savu kunigaikšķi priekšgalā devās cīņā pirmie pret lielo pārspēku un, kad tas jau bija pavājināts, tad nāca poļi. Konstatēt, cik kuŗai valstij bijis kaŗavīru, no vēsturiskiem datiem nevar, bet spriežot pēc karogu skaita — lietaviešiem — ap 13,000 un poļiem ap 15,000 vīru.

1422. g. Konstancijas lēmums neizšķīra, kam pieder Žemaitija, ordenim vai Vitautam. Pa tam Jagailim bija domstarpības ar ordeni un viņš pabalstīja Vitautu. Dlugošs raksta, ka imperātora izsludinātais Breslavas līgums uztraucis abus brālēnus tā, ka tie rūkuši kā lauvas. Jagailis gan mēģinājis vēl kaŗot ar ordeni, bet ar mierlīgumu Melnā (1422.) Klaipēdas apgabals pārgājis vācu rokās un pieci simti gadus palicis zem Vācijas. Tikai brīvajā Lietavā atkal atdabūts lietaviešiem.

Pieminēdams šo divu lauvu rūkšanu, Dr. Z. Ivinskis it kā grib pievest vēl vienu faktu, kas rādītu Jagaiļa labo prātu pret savu bijušo tēvzemi. Tomēr tur atkal ir viens mazs apstāklis, kas mazina viņa nopelnus, un proti: Jagailim tolaik ir bijušas domstarpības ar ordeni. Šīs domstarpības ar ordeni un nevis lielā tautas mīlestība pamudināja Jagaili nostāties Lietavas pusē.

Objektīvi novērtējot Jagaiļa darbus, redzams tikai viens: viņš ir allaž vadījies no Polijas interesēm arī tad, kad sniedza palīdzību Lietavai.

Vēsturiskos faktus no Jagaiļa dzīves apraksta gan chronikas, gan dažādu tautu vēsturnieki, bet šī valdnieka raksturs un personība tomēr tinas kā miglā. Dr. Z. Ivinskis ir savā rakstā vadījies no principa runāt labu par mirušiem un arī mans nolūks nav apstrīdēt to, kas šo valdnieku raksturotu no pazitīvās puses. Tādēļ pievedīšu še izvilkumus no augšminētā raksta.

No uzglabātiem Jagaiļa galma rēķiniem („rachunki domove") paspīd kāds stariņš, kas apgaismo viņa personību. Piektdienās viņš ēd sausu maizi ar ūdeni un ietur visus gavēņus. Viņš ir devis citiem dārgas dāvanas, bet pats nav

mīlējis greznuma. Zaļajā ceturtdienā gājis basām kājām baznīcā, bet lielajā piektdienā mazgājis nabagiem kājas. Tāda reliģiozitāte! Tērpies viņš parast aitādas kažokā un tikai svinību gadījienos apvilcis samta drānas bez izgreznojumiem. Pēc Kazlauska rakstiem Jagailis, valdīdams Polijā, neesot nevienu uz nāvi notiesājis.

Daži avoti liek domāt, ka **Jagailis mīlējis Lietavu**, jo bieži vien viesojies, medījis un klausījies lakstīgalu dziesmās. Tāpat lakstīgalu dziesmās klausīdamies miris no saaukstēšanās pie Grodņas.

Jagaiļa mīksto sirdi raksturo tāds notikums. Tannenbergas kaujā tika nolikts pie Jagaiļa kājām mestra Markvarda Zalchacha līķis. Jagailis apraudājies un devis pavēli apbedīt mestru ar lielu godu Marienburgā. Ne tik līdzcietīgs bijis Vitauts. Kad gūsteknis viņam atvests un nelūdzies žēlastības, Vitauts izsaucies: „Ak tu esi te, Zalchach!" Tas atbildējis, ka visu likteņi esot neskaidri. Vitauts sadusmojies un licis nocirst galvu. Nāves sods tūlīt izpildīts. Jagailis esot taisījis Vitautam pārmetumus par tādu nežēlību. To raksta Dlugošs. Šis fakts gan neesot apšaubāms, jo Dlugoša tēvs esot sagūstījis mestru un novedis pie Vitauta. Zināms, še parādās divu rakstūru starpība, bet nav jāaizmirst arī tas, ka mestrs Konrāds Vallenrods noindēja Vitauta bērnus Marienburgā. Vispārim Vitautam dzīvē nodarīts tik daudz netaisnības, ka žēlot savu ienaidnieku gan ir grūti tanīs laikos iedomāties.

Jagaiļa rakstūrs gan nav bijis viengabalains, mīksts, jo kā citādi var izskaidrot viņa viltu un nežēlību pret tēvoci Ķēstuti, tik nopelniem bagātu karvedi? Ieviļināt viņu lamatās un piesūtīt bendi — tas nerunā Jagailim par labu. Arī Biruta, Keistuta sieva, nogalināta. Tiesa, abi nogalinātie apbedīti ar lielu godu pie Viļņas Svētraga ielejā, bet tas esot darīts ar nolūku rādīt tautai, ka Jagailis nav vainīgs pie viņu nāves.

Dr. Z. Ivinskis savā rakstā izskaidro Jagaiļa dabas divējādzību diezgan arīģināli. Jagailis jaunībā bijis nežēlīgs un viltīgs, bet karaļmeita Jadviga viņa rakstūru ietekmējusi uz labu. Arī kristietība varbūt.

Viens neapšaubāms: Jagailis nav bijis neintelliģents. Lasīt un rakstīt viņš nav pratis, bet izglītību tomēr turējis lielā cieņā. To pierāda tas, ka viņš dibinājis Krākovas augstskolu, kas nosaukta viņa vārdā. Arī citādi rūpējies par izglītības izplatīšanu tautā. Gudrs viņš ir bijis neapšaubāmi, kaut gan ne tik plaša vēriena cilvēks, kā Vitauts, un arī ne tāds karotājs, diplomāts, kura roku sajuta visi varenie kaimiņi un kura smadzenes prata Eiropa cienīt. Bez šaubām, visskaidrākā un simpātiskākā kunigaikšķu personība ir Kestutis. Tam nevar pārmest ne viltu, ne nežēlību. Viņa mērķis bija Lietavas labklājība un drošība. Tiem viņš cīnījās līdz mūža galam, vienalga ar ko: krustnešiem vai poļiem. Tādēļ it sevišķi sāpīgs Lietavai viņa traģiskais gals Kreves cietumā.

Vācu kronisti raksturo Jagaili kā viltīgu un atriebīgu cilvēku. Krievi netur uz viņa labu prātu tādēļ, ka viņš, ievezdams katoļu ticību, aizcirta ceļu pareizticībai. Poļi viņu ideālizē visā frontē. Lietavieši sauc par glēvuli un nodevēju. Tik dažādi spriedumi ir par šo seno valdoni.

Vienā ziņā lietavieši tomēr var būt lepni uz Jagaili, un proti: lietavietis valdīja Polijā, lietavietis nodibinājis karaļu dinastiju — Jagellonu. Arī Romānovu ciltī ritēja daļa lietaviešu asiņu no Vitauta māsas, kas bija izprecināta pie Maskavas lielkņaza Vasīlija.

Atskatoties sirmajā senatnē, neviļus jādomā: **vēsture atkārtojas.** Un tiešām: atkal Lietavas galvas pilsēta Viļņa ir atrauta. Atkal Polijas priekšgalā Lietavas bajārs (Pilsudskis - pilsudis - pils pārvaldnieks, tīri lietaviska pavārda). Maršāla Jozefa Pilsudska brālis, Bronislavs Pilsudskis, spriežot pēc periodiskās preses aprakstiem, esot sevi uzskatījis par lietavi un bēgļu laikos Šveicē pūlējies Lietavas labā, izgādādams Lietavai savu daļu pabalsta no kādas plašas organizācijas. Šis Lietavas dēls agri miris. Ja viņš būtu starp dzīvajiem, kas zin, vai tad divu valšķu attiecības nebūtu citas. (Protams, atbildība par visiem šiem apgalvojumiem pienākas cien. autoram).

Poļu presē bieži dzird, ka arī maršāls Jozefs Pilsudskis sevi skaitot par Lietavas bajāru — lietavieti un itkā mīlot Lietavu.

Jagaiļa piedalīšanās kaŗos pret krustnešiem nav bez nozīmes arī priekš mums. Bez šaubām, krustnešu neveiksme pie Tannenbergas glāba arī mūsu tautu no galīgas iznīcināšanas. Te Lietava un Polija ir spēlējušas lielu lomu mūsu likteņos, it sevišķi Lietava, stādamās kā aizsargmūris pret spēcīgajiem teutoņiem.

Vēl viena parallele.

Priekš piecisimts gadiem Lietavas kunigaikšķi cīnījās uz dzīvību un nāvi pret briesmām no rietumiem. Tagad Lietavai atkal itkā sarga postenis pret to pašu pusi. Kā būtu, ja atkal notiktu kauja pie... Tannenbergas? Kas stāvētu Lietavai blakus? Vai mūsu dienās atkārtotos tas, ka divas naidīgas tautas, kādas tolaik bija lietavieši un poļi, un divi naidīgi vadoņi, kādi bija Vitauts un Jagailis, stātos plecu pie pleca pret ugunīgo „Drang nach Osten?" Vai kaŗotāju rindās neatrastos tikai trīs Baltijas piejūras tautas? Vai nāktu otrs Jagailis?

Mūsu vēsturnieki darītu labi pievienodamies lietaviešu senatnes pētniekiem Jagaiļa dzīves un rakstura noskaidrošanai. Tikai gribētos viņus brīdināt no vienprātības: vāci, krievi, poļi — visi novērtē Lietavas senos notikumus ar zināmu tendenci. Neitrālam pētniekam jāpieturas pie visiem avotiem, jāizloba lietišķais, no piedzejotā.

E. Mednis

Sarkanie un dzeltēnie

Vai iespējams bruņots konflikts Tālajos austrumos. Kā apvērtē stāvokli japāņi. Sarkanarmijas gatavošanās. Blichers un sarkano karotāju sādžas.

Būs vai nebūs karš Tālajos austrumos? Tas ir jautājums, kas vēl arvienu nav zaudējis aktuālu nozīmi. Šos jautājumus nereti iztirzā mūsu valsts aizstāvju saimes locekļi gan pilsētās, gan tālos laukos. Tas arī pilnīgi saprotami: lielgabalu dunoņa Tālajos austrumos tomēr būs dzirdama Eiropā. Ir apstākļi, kad cīņu atbalsis dzirdamas sevišķi tālu.

Tā tad: būs, vai nebūs karš? Vēl nesen atpakaļ likās, ka būs. Tas bija tad, kad notika dedzīgas apspriedes par Austrumķīnas dzelzceļa likteni. Japāņi solīja maz un gribēja dot vēl mazāk. Krievi sagaidīja maz un baidījās iegūt vēl mazāk. Abas puses kaulējās, pārtrauca un atkal uzsāka sarunas. Eiropā kaulēšanās laikā vairās no lieka trokšņa. Āzijā tas ir tieši otrādi. Tur neapmierinātais iet projām no galda, drūmi pavicinā rokas un nosaka: «Nu vairs nav citas izejas. Būs karš.»

Tā vingrinājas īpašās Tālo austrumu armijas ložmetējnieki. Lielinieki pastiprina nevien šo armiju, bet rūpējas arī par rezervistu nometināšanu īpašos ciematos (visvairāk gar Mandžuko robežu). Tā sarkano spēku kopsumma austrumos paliek ik gadus lielāka.

Daļa Eiropas preses pakalpīgi uztvēra šos vārdus: būs karš. Bet pēc īsa laika līgumslēdzēji atkal sēdās pie galda, kaulējās, uztraucās, nomierinājās un beigās tomēr noslēdza savu līgumu. Tā arī līdz karam nenonāca. Bet kā būs nākotnē?

Skaidrs, ka lielnieciskā propaganda, kas jo aktīvi notēmēta austrumu virzienā, negribēs mazināt savu aktīvitāti. Lielinieki ir vairākkārt pārliecinājušies, ka aktīvais panāk vairāk nekā pasīvais. Bez tam padomju valstij nav ne mazākās intereses atkāpties no Klusā okeāna piekrastes. Tur padomju lielākā osta Vladivostoka gan ir itkā apdraudēta no japāņiem, bet arī Vladivostoka savukārt var apdraudēt japāņiem draudzīgās Mandžūko valsts aizmuguri. Un vēl vairāk, — krievu lidoņi no Spaskas (tā atrodas uz ziemeļiem no Vladivostokas) var ar savām lidmašīnām (ja tas būs vajadzīgs) apdraudēt arī pašu Japānu. Katrā ziņā lielinieku lidmašīnas atrodas daudz tuvāki Japānas centriem, kā dzeltēnās lidmašīnas sarkaniem centriem. To labi zina arī japāņi.

Vai tie

vēlās drīzumā uzsākt karu?

No Tokijas pašlaik nāk pretējas vēstis. Tokijieši saka: mēs būtu laimīgi, ja vismaz šis gads mūs vēl pasargātu no kara briesmām. (Tomēr, kas zina, kad austrumnieks izsaka tieši to ko domā?..) Kā starpbāzi karam japāņi domā izmantot Mandžūko. Bet Mandžūko territorija vēl nav pilnā mērā sagatavota šim uzdevumam. Vēl jāizbūvē daudzi ceļi, dzelzceļi, pievedceļi. Jānomierina arī pati zeme, jālikvidē daudzās hunhusu bandas, jālikvidē ķīniešu nemiernieki. Jānokārto arī valsts (Japānas) finanču stāvoklis, jāstiprina bruņošanās rūpniecība. Šai ziņā pēdējos gados diezgan daudz kas nokavēts. Jāskatās arī uz Amerikas Sav. Valšķu pusi. Šais apstākļos mesties plašā uzbrukuma karā tiešām būtu liela pārdrošība.

Tomēr degvielu Tālajos austrumos ir daudz. Arī dzirksteļu iešķīlēju tur netrūkst. Pagaidām kareiviskās tieksmes tiek apslāpētas ar maigu «miermīlību». Cik ilgi vilksies šis pagaidu stāvoklis?

*

Ja «pagaidu stāvoklis» reiz izbeigsies, no kuras puses tad gaidāma lielāka aktīvitāte? Protams, šo jautājumu ir iespējams aplūkot tikai teorētiski. Ap

to jau cītīgi lauž savus šķēpus daudzi stratēģi. Tiek norādīts, ka nākošam kaŗam varbūt būšot zināma līdzība ar bijušo krievu-japāņu kaŗu. Protams, apstākļi Tālos austrumos ir stipri mainījušies, tomēr attālumi palikuši tie paši. Arī tagad attālumi ir viens no galveniem šķēršļiem, kas jāpārvar lieliniekiem.

Tomēr grūti iedomāties, ka viņi varbūtējā kaŗā ķersies pie tās pašas **nogaidīšanas** taktikas, ar kuŗu japāņu kaŗa laikā kļuva «slavens» krievu virspavēlnieks ģen. **Kuropatkins.** Viņa devīze, kā zināms, bija: pacietību, pacietību un vēlreiz pacietību. Viņš gribēja cīnīties pret japāņiem tāpat kā Kutūzovs pirms apm. 100 gadiem ar Napoleona kaŗaspēku. Ielaist to nepārskatāmā Krievijas territorijā un tad ... gan liktenis gādās par tālāko. Krievija ir plaša, — ko nozīmēja 150 kilometru atstatums, kas bija atdots japāņiem. Pat līdz Harbinai vēl varēja iet 400 kilometrus. Ko pēterpilieši velti uztraucās. Vai viņi domā, ka var gūt ātrus panākumus ar kaŗaspēku, kas ir jāpieved un jāapgādā pa 7.000—9.000 km gaŗu dzelzceļu (ar vienu sliežu pāri).

Labākais ir no sākuma nevis atsist japāņus, bet tos ievilināt labi dziļi krievu territorijā.

1904. g. japāņu desants izcēlās malā visai lēni un pie tam vairākās vietās Korejā, bet Kvantunas pussalā burtiski krievu 4. Austrumsibirijas strēlnieku divizijas acu priekšā. Neviens nebūtu liedzis kaŗa vadonim, enerģiskākam par Kuropatkinu, uzbrukt šiem pulkiem pa daļām, lai nenogaidītu, ka japāņi mierīgi izceļ malā mēnešiem ilgi simtus tūkstošus kaŗaspēka, ar plašiem kaŗa materiāliem, artileriju un transportu.

Kuropatkins turpretim stingri noliedza traucēt japāņu izcelšanos malā Kvantunā, Portarturas priekšā. Viņš vadījās no cita, visai oriģināla viedokļa: Portarturai jāsaista iespējami lieli japāņu spēki, lai atvieglotu viņa, Kuropatkina, stāvokli, lai tik japāņi izceļas malā Kvantunā iespējami lielākā daudzumā, tos netraucēt. . .

Un japāņi bija it kā jau laikus „atšifrējuši“ Kuropatkina „stratēģiju“. Tie cēlās malā Kvantunā neiedomājami lēni: atrazdami priekšā 14. Austrumsibirijas strēlnieku pulku, bet aiz tā viena, divu pārgājienu atstatumā pārējos 4. divizijas trīs pulkus, 20.000 vīru kopskaitā, japāņi pirmo 3 dienu laikā paspēja izcelt malā . . . 2000 vīru, ar dažiem lielgabaliem un vieglo transportu. Pietiktu ar mazu uzbrukumu, vieglu triecienu, kaut vai ar to pašu 14. pulku, lai japāņus atsviestu atpakaļ jūŗā. Tad krievu-japāņu kaŗa pirmais posms, varbūt, noritētu pavisam otrādi.

Cik lieli tad ir Blichera armijas spēki Tālajos austrumos?

Pēc jaunākām ziņām, kas nāk no Harbinas, tie apvērtējami šādi:

Sarkanarmijas vadība savus spēkus Tālos Austrumos ir iedalījusi 3 grupās: Aizbaikalas — mongoļu, Amuras un Piejūŗas grupās. Aizbaikala fronte savukārt iedalīta 3 sektoros — divi krievu un 1 mongoļu sektors. Katrā krievu sektorā 2 kājnieku divizijas. Mongoļu sektorā 2 jātnieku un 1 kājnieku divizija. Aizbaikala frontei piedalītas arī spēcīgas aviācijas eskadriļas — vismaz 350 lidmašīnas. Amuras grupā skaitās apm. 32.000 kaŗavīru un 150 lidmašīnas. Amuras grupas sastāvā ietilpst 3 kājnieku un 1 jātnieku divizija. Piejūŗas grupā apm. 40.000 kaŗavīru un 250 lidmašīnas — 4 kājnieku un 1 jātnieku divizija.

Katra no šīm grupām atrodas atsevišķas armijas stāvoklī, bet visas kopā tās sastāda f r o n t i, resp. B l i c h e r a k o m a n d ē t o Tālo Austrumu armiju. Šī armija ir labi apgādāta ar techniskiem kaujas līdzekļiem.

Sarkanarmija Tālos Austrumos nav iekārtojusi nepārtrauktu poziciju barjeru. Tā vietā izmantota nocietināto joslu sistēma, kas sastāv no atsevišķiem uguns punktiem. Šīs joslas iekārtotas 5—6 verstes dziļumā. Uguns punkti izveidoti kā nelieli, bet totiesu ļoti rūpīgi iekārtoti forti. Būvēti no dzelzbetona, tie var izturēt pat smagās artilerijas uguni. Ugunspunktu garnizonu lielums svārstās no grupas līdz vadam. Ugunspunktos bez ložmetējiem novietoti arī lielgabali — tanku triecienu atsišanai.

Saprotot dzelzceļu lielo nozīmi modernā kaŗā, pad. Krievija stipri steidzina jaunu dzelzceļu un to nozarojumu būvi. Enerģiskai darbībai šinī virzienā ir 3 galvenie uzdevumi: armijas apgāde, kaŗaspēka apgādāšana un jaunu aizmugures bažu radīšana. Blakus agrāko maģistrāļu paplašināšanai tiek būvētas arī pilnīgi jaunas. Pavasarī tiks nobeigta otro sliežu likšana uz Amuras ceļa. Bez tam Amuras un Usurijas ceļiem tiek būvēti daudzi nozarojumi.

Ko kaŗa gadījumā darītu lielinieki

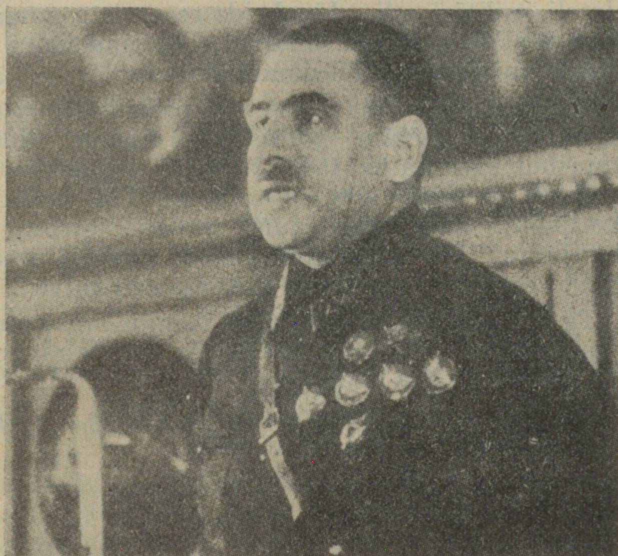
grūti pateikt, bet nav šaubu, ka Tālo austrumu armijas vadonis **Blichers** būs daudz aktīvāks par Kuropatkinu. Padomju armijas stratēģiskais stāvoklis Tālajos autsrumos ir grūts. Tomēr lielinieki dara visu iespējamo tā uzlabošanai. Lūk, kā padomju stāvokli tur raksturo japāņu pazīstamais militārrakstnieks **Hirata:**

„Pēdējos gados,“ — raksta Hirata, — „krievu Tālie austrumi ir ievērojami nostiprinājušies. Uzskatot, ka Piejūŗas apgabalam vajadzēs pirmajam sadurties ar mūsu kaŗaspēku, un ka visas dzelzceļa līnijas ziemeļu Korejā un Mandžurijas austrumos apdraud Vladivostoku, padomju vara ir uzsākusi milzu darbu šī apgabala nostiprināšanā. Vladivostoka top par otro Port-Arturu, vecos nocietinājumus modernizē, tos, kas bija Krievu salā un 11 fortu dziļumā, pastiprina, piekrastē ieriko artilerijas laukumus, un gar visu Korejas un Mandžurijas robežu tiek radītas pusilgstoša tipa pozicijas. Savienotas ar moderni izbūvētiem ierakumiem, tās rada spēcīgu nocietinātu placdarmu. Pie visa tā jāpiebilst, ka sarkanarmijas vadība jau tagad ir Austrumos koncentrējusi ievērojamus spēkus, un ka visi iedzīvotāji, vienīgi varbūt kropļus izņemot, ir apmācīti rīkoties ar ieročiem. Vērība jāpiegriež arī labi apbruņotai Amuras upes flotilijai, kuŗas baze ir Habarovskā. Šī spēcīgā flotile, uzplūdu laikā, var brīdi iekļūt Sungari un iznīcināt tur atrodošos Mandžuko vājāko flotili.“

Bet galveno apdraudējumu Hirata redz SPRS gaisa spēkos. Viņš konstatē, ka sarkanarmijai Austrumos ir spēcīga aviācija, un to sīkāk apskata.

„Ļeņina aviācijas bogu Spaskā katrā ziņā vajaga iznīcināt, jo tikai tad būs nodrošināti mūsu operāciju ceļi un aizmugures. Šī boga iznīcināšana ir tikpat svarīga, kā Z. A. S. V. izlūku eskadru iznīcināšana, kaŗojot ar šo valsti. Ja

neizdosies iznīcināt laikā šo bogu, tad Ļeņina lidaparāti pārlidos Japāņu jūru, sagraus mūsu (japāņu) bazi Maidzurā, iznīcinās naftas laukus. Labvēlīgā gadījumā šie lidaparāti var uzbrukt pat Tokijai, Osukai, Kobei. Nevar sākt kaŗu, pirms nav novērsts šis apdraudējums."

Īpašās Tālo austrumu armijas pavēlnieks **Blichers** runā. Bet par šo vīru Āzijā un Eiropā runā vēl vairāk. Saka, ka viņš vēl p ē d ē j o vārdu neesot teicis. Pret ko tas vērsīsies?.. Jāņem vērā, ka viņa štābs atrodas vairāk kā 8000 kilometru no Maskavas vērīgām acīm.

Tālie austrumi pārvērsti kaŗa nometnē.

Sibirijas ekspresis joņo cauri bezgalīgiem klajumiem, kuŗos šad tad skatāmas sādžas un dzelzceļa piestātnes. Līdz Baikala ezeram piestātnēs redzami tikai z e m n i e k i. Tuvējo sādžu iedzīvotāji sanāk uz perona, pļāpā, tirgojās, vai arī raugās tālumā un garlaikojas. Bērni lēkā pāri sliedēm un pie gadījuma paubago: maizei un papirosiem.

No Baikala ezera aina krasi pārmainās. **Zemnieki pazūd.** Viņu vietā viscaur **nostājās karavīri.** Līdz Baikala ezeram dažreiz varēja redzēt noplīsušās, salāpītās drēbēs salīkušus stāvus. Tagad visbiežāk skatāmi labi apģērbti, plecīgi vīri. Sibiriešu kaŗotāji ir labi paēduši, tie ir ļoti pašapzinīgi un mīl uzlaist lūpām izaicinošu smīnu. Tie iesprauž zobos papirosu, uzsviež šķībi uz auss cepuri, un uzvedās tā, itkā tie varētu pārspļaut pāri visām jūrām. Tie nevien nesveicinā savus sarkanos komandieŗus (ārpus dienesta), bet pat neizrāda tiem nekādu manāmu cieņu.

Šai ziņā interesantus vērojumus sniedz kāds vācu žurnālists, kurš ceļā uz Japānu, nesen bija ieradies **Habārovskā.** Dosim uz brīdi vārdu viņam pašam:

Vilciens apstājas. Habārovska. Abās pusēs pilsētai tāli izplešas Amuras un Ussuri upes ielejas. Pie apvāršņa redzams liels aerodroms. Kāda eskadriļa vingrinājas plašos gaisos. Šeit, kur dzelzceļš pagriežas uz dienvidiem ir Tālo austrumu **militārās varas centrs.** Piestātnes perons nav nožogots un uz tā, tāpat kā citur, viļņojas kaŗavīru jūŗa. Simti, — gaŗos, brūnos mēteļos. Sarkanos komandieŗus no kareivjiem var atšķirt tikai, ja ievēro neuzkrītošās nozīmes pie apkaklēm. Privāto maz, — daži ķīnieši un ceļotāji.

Pie piestātnes izejas stāv komandējošs ģenerālis, — ar četriem rombveidīgiem uzšuvumiem pie apkakles. Ap to sagrupējies viņa štabs. Viņiem soļo gaŗām sarkanarmieši, — rokas tiem līdz elkoņiem kabatās, papirosi šķībi iebāzti mutē. Pusmetra attālumā tie spraucas gaŗām savam komandierim, skatās tam nekautrīgi virsū. Padomju zemē ārpus dienesta nepazīst militāro sasveicināšanos. Toties dienestā disciplīna esot brutāla.

Maskavā es nevarēju dabūt atļauju apstāties Sibirijā. Maskavieši laikam baidās, kad tik kāds pārāk labi neieskatās Tālu austrumu militārizēšanā. Habārovskā es pēdējo reizi mēģināju dabūt šo atļauju. Te jau bija Blichers.

Es piestātnē griezos pie kāda sarkanā štabnieka ar attiecīgu lūgumu. Tas satrūkās un ātri paskatījās apkārt. Vai tuvumā nebija kāds spiegs? Nē, — viņš teica. Tā lieta neies. Blicheram jau pašam pret to nebūtu iebildumu. Bet (viņa balss palika pavisam klusa) viņš zina, ka to no Maskavas uzmana. Arī viņam Maskavā uzticās ne visai . . . Tagad, sveiki. Lūdzu, nesniedziet man roku. Laimīgu tālāku ceļojumu!

Tā tad ar Blicheru man neiznāca sastapties. Japāņi gan izturējās citādi (arī Japānas un Vācijas attiecības ir citādas. Ref.). Japāņi man deva iespēju satikties ar visiem iespaidīgiem varas vīriem, ārlietu ministri Hiratu un populāro ģenerāli Dohiharu ieskaitot.

Kas ir šis mistiskais Blichers?

Šis vācu korespondents domā, ka tas ir kāds austro-ungārijas armijas gūsteknis, kas pēc pag. pasaules kaŗa palicis Krievijā un «taisījis karjēru» sarkanā armijā. Drīzāk gan jāpielaiž, ka tas ir krievu strādnieks Medvedjevs, kas pieņēmis Napoleona satriecēja, prūšu ģen. Blüchera vārdu. Tā sakot — «na strach vragam». Pēc kādas citas versijas, Bl. dzīslās rit ēbrēju asinis. Bet šī versija diezgan apšaubāma.

Pilsoņu kaŗa laikā Blichers guva panākumus cīņā pret atamanu Dutovu, čeku leģionāriem, admirālu Kolčaku. Viņš ir cīnījies arī Krimas frontē. Tad, 1925. g. Blichers atkal pieņēma jaunu pseido-

Sarkanie pionieri būvē tiltu pāri vienai no Sibirijas upēm. Tie mācās pārvarēt „platas straumes".

nīmu — anglofrancisku — ģen. Galēna un kopā ar III. internacionāles sūtni Borodinu strādāja Ķīnā. Sākumā tiem gāja ļoti labi. Ķīna sarkanojās ļoti ātri... Šo laikmetu pa daļai atspoguļo Maskavā toreiz sarakstītais ballets «Sarkanā magone». Bet sarkanais sapnis ātri izgaisa. Blichers atgriezās Sibirijā un palika atkal Blichers. 1929. g. to iecēla par Tālo austrumu armijas pavēlnieku, ar tādām pilnvarām, kādas pēc 1920. g. nebija vairs dotas nevienam sarkanam «ģenerālim». Blichers ir pratis iegūt lielu popularitāti savā armijā. Viņu austrumos mīl un ciena tikpat noteikti, cik noteikti Maskavā to nemīl un neciena. Ir bieži runāts par Blichera atcelšanu un atsaukšanu. Bet to izdarīt ir daudz grūtāk, kā runāt par to. Un vai tagadējais laiks ir šādai atsaukšanai izdevīgs?

Karš?

Japāņu galvenie uzbrukuma virzieni varētu vērsties pret Čitu, Habārovsku un Vladivostoku. It īpaši Vladivostokai var uzbrukt no 3 virzieniem reizē. Bet japāņi paliek austrumnieciski domīgi, ja runā par karu.

Un lielinieki? Tiem vēl vajadzīgi daudzi, ilgi gadi, lai Tālo austrumu militārizēšanu novestu tik tālu, cik tas ir nepieciešams. Jāizbūvē stratēģiski dzelzceļi, militāri ceļi. Jāpabeidz rezervistu nometināšana gar Mandžūrijas robežām, Tālo austrumu armijas technizēšana. Vēl daudz kas cits.

Bez tam Maskavas varas vīri pašlaik stipri nodarbināti ar iekšējām politiskām cīņām. Nesen cietumsodu saņēma pat tādi kādreizēji «spīdekļi», kā Zinovjevs un Kameņevs. Vairāk kā 110 nošautie tikko dabūja reāli izjust jaunu sarkanā terrora uzliesmojumu. Vai tādos apstākļos ir izdevīgi uzsākt karu, lai opozīcija varētu no jauna pacelt galvu?

Tā arī **kara un miera spēle** Tālajos austrumos vēl turpināsies. Un labu laiku. Ar s a r k a n i e m un d z e l t ē n i e m kauliņiem.

Mēs labi zinām, ko nozīmē šīs krāsas. Tikpat zīmīga un nozīmīga būs arī šī spēle.

Kapteinis V. Deglavs.

Kas ir kājnieki?

Mūslaiku kājnieku organizācija, apmācība, apbruņojums. Kājnieki vēl arvienu ir kaujas lauka valdnie-Vai latvieši ir labi kājnieki?

Karš ir intensīva un daudzpusīga darbība uz sauszemes, jūras un gaisā, jo uzvaras panākšanai jāizmanto visas iespējamības, starp citu arī technikas sasniegumi. Tādēļ unitārs karavīra tips nav iespējams. Bruņotie spēki dalās: a) **sauszemes,** b) **jūras** un c) **gaisa** spēkos. Svarīgākā spēku grupa, neraugoties uz technikas un līdz ar to aviācijas attīstību, tomēr ir un paliek sauszemes spēki, jo līdz šim karš tiek izšķirts uz sauszemes un arī vismaz paredzamā nākotnē tas būs tāpat.

Arī sauszemes bruņotos spēkos, pateicoties jau atzīmētiem technikas sasniegumiem, materiālu un darbības dažādība ir ļoti liela. Tādēļ pastāv vairākas ieroču šķiras: a) **kājnieki,** b) **jātnieki,** c) **artilerija** un d) **techniskais** karaspēks. Bez tam — katrā ieroču šķirā nepieciešama **speciālizēšanās.** Tādēļ arī visi **kājnieki** nav vienādi, bet **izšķir: strēlniekus, patšautenes, ložmetēja, kājnieku lielgabala** un citu ieroču apkalpes (bez tam apkalpe sastāv no vairākiem, tā saucamiem, numuriem, un katram no tiem savi pienākumi), **sakaru personālu** (arī šeit liela dažādība, piem.: tēlefonisti, tēlegrafisti, radiotēlegrafisti un t. t.), **sanitāro, veterināro, saimniecisko personālu** u. t. t.

Kājnieki vēl vienmēr ir **kaujas lauka valdnieki.** kājnieki nes klāt visu vajadzīgo kaujai un dzīvei. Var vieni paši ļoti ilgi izcīnīt kauju. Var darboties jebkurā apvidū dienā, naktī, vasarā, ziemā. Kājnieku formēšana, materiālā daļa un uzturēšana ir samērā (bet tikai samērā) vienkārša un lēta. Bez tam intensīvi un racionāli apmācot — puslīdz lietojamu kājnieku - strēlnieku var sagatavot nedaudz nedēļās, bet gan vienīgi ar šādiem priekšnoteikumiem:

1) kā jau teikts, apmācībai jābūt augstākā mērā spraigai un lietderīgai;

2) nepieciešams labs materiāls vai, kā mēdz teikt, «lietas koki», kādēļ vienmēr un visiem līdzekļiem jākultivē patriotisks un vīrišķīgs gars ģimenē, skolā un vispār visā tautā, jo izaudzināt labu kājnieku dažās nedēļās vai pat gada laikā ir pilnīgi neiespējami. Audzināšanai jānotiek (lielā mērā automatiski — ar vecākās paaudzes priekšzīmi, tautas tikumiem, absolūtu likumības ievērošanu visā valsts dzīvē — pat sīkumos, vispārējo interesi par valsts aizsardzības jautājumiem un taml.) no agrās bērnības līdz sirmam vecumam. Vienīgi tad ir iespējama pietiekoši sekmīga apmācība īsā laikā un vienīgi tad audzināšanas un apmācības ziņā neatkārtosies tādi apstākļi, kādi (kas daudziem būs palikuši atmiņā) valdīja pasaules kara laikā gandrīz visās krievu karaspēka papildvienībās.

Visai tautai jābūt **militārizētai** — ne jau tādēļ, lai žvadzinātu ar ieročiem, bet tādēļ, ka mums ir jābūt **stipriem** un spēkā pastāvīgi jāaug, — lai sevi no uzbrukuma pasargātu un citus no tā atturētu. Tieši **nespēks** ir vislielākā provokācija kara draudu ziņā. — Kājnieku ir vairāk, nekā visu citu ieroču šķiru kopā. **Neviena ieroču šķira nav tik nepieciešāma kā kājnieki.** Bez krietniem kājniekiem nav krietnas armijas. Tādēļ visiem jābūt spējīgiem ātri pārvērsties vai, pareizāki sakot, pastāvīgi jābūt labiem kājniekiem (jo priekš pārvēršanās, varbūt, būs pārāk maz laika).

Kājnieku uzdevumus varētu dēfinēt sekojoši:

1) apvidus iekarošana;

2) ienaidnieka iznīcināšana, sagūstīšana vai vismaz padzīšana, vajāšana, demorālizēšana un dezorganizēšana;

3) apvidus noturēšana.

Kājnieku uzdevumi ir ļoti grūti, un neraugoties uz savām daudzām pozitīvām īpašībām, cik krietni kājnieki arī nebūtu — tomēr gluži visu kājnieki nespēj. Tādēļ kājnieku darba atvieglošanai un papildināšanai nepieciešamas pārējās ieroču šķiras: —

Kājnieku kustības ātrums ir mazs (kājnieku vienībām rēķina 4 kilometrus stundā dienā, 3 kilometrus stundā naktī). Karā, turpretim, ir no svara ātras un pat ļoti ātras kustības (mēdz teikt: «laiks ir nauda»; karā varētu teikt: «laiks ir asinis»). Tāpēc vajadzīgi jātnieki. Bez tam darbības paātrināšanai izmanto dzelzceļus, automobiļus, šķūtniekus, riteņbraucējus (ziemā slēpotājus), bruņotus automobiļus, tankus, lidmašīnas un t. t. Kājnieku **uguns** ir nepietiekoša — attāluma un spēcīguma ziņā. Šinī ziņā kājniekus papildinā artilerija un zināmā mērā arī **aviācija un tanki.** Kājniekiem ir nepietiekoši techniskie līdzekļi un zināšanas. Tādēļ ir nepieciešams arī techniskais karaspēks (sapieri, sakaru vienības un t. t.).

Kājniekiem grūtākais (jau tādēļ vien, ka gājieni pilnā kaujtērpā) un bīstamākais darbs, bet līdz ar to arī lielāks un ātrāks, nekā citām ieroču šķirām, fizisko un morālisko spēku patēriņš. Tādēļ ir no vislielākā svara kājnieku taupīšana: nevajadzīgi nenogurdināt ar liekām kustībām, ilgām gaidīšanām, pretpavēlēm un t. t. Neviena cita ieroču šķira necieš tik lielus zaudējumus kā kājnieki. Jādara viss zaudējumu mazināšanai, un tādēļ kājniekiem jāprot:

a) darboties ar atstarpēm un atstatēm — ne tikai uz vietas (kas samērā viegli), bet arī kustībā (kas daudz grūtāki);

b) saskaņot uguni ar kustību (ienaidnieka neutrālizēšana un neutrālizācijas izmantošana);

c) izmantot apvidu, lāpstu, gāzu masku.

Kājnieku ieroči:

1) Pamatierocis — **šautene** (vai karabīns) ar durkli. Noder pret dzīviem mērķiem. Labi apmācītam strēlniekam labi panākumi līdz 400—500 m. Uz lielākiem attālumiem ieroča precīzitāti palielina šautenes tālskats.

Neaizrauties ar tālu uguni. No svara ieroci pazīt, tam uzticēties un to labi kopt. Atcerēties: «Ja gribi dzīvot — turi šauteni kārtībā». Nolaistas šautenes — sliktas disciplīnas pazīme.

2) **Patšautene** — spēcīgs ierocis. Atvieto vismaz 10 šautenes (uguns ātrums, balsts, izmeklēts šāvējs). Vajadzīga apkalpe. Apkalpei jāprot ātri novērst kavēkļus. Šaujot caur atstarpēm, ja nav īpaša nodrošinājuma, atstate = atstarpe × 2.

3) **Ložmetējs** — spēcīgākais kājnieku ierocis. Stabils balsts, liela precīzitāte. Samērā liels mērķis. Tādēļ no dziļuma: a) caur atstarpēm (biežāk), b) pāri galvām (retāk). Var šaut ar netiešu tēmēšanu, bet apmierinoši rezultāti tikai tad, ja koncentrē vairāku ieroču uguni. Uguns vienība — ne atsevišķs ložmetējs, bet divi — ložmetēju grupa (poziciju maiņa, kavēkļi — uguns nepārtrauktība).

4) **revolvers** (pistole) — uz ļoti maziem attālumiem (pat ļoti labam šāvējam ne tālāk par 50 m) un tuvcīņā.

Līdz šim uzskaitītie ieroči (1—4) noder vienīgi pret dzīviem mērķiem, pie kam, lai būtu priekšstats par viņu lietošanu, varētu minēt sekojošos skaitļus (pēdējiem, protams, ir tikai vispār norādoša nozīme):

durklis, ja attālums līdz mērķim	līdz	5 m,
pistole, ja attālums līdz mērķim	līdz	50 m,
šautene, ja attālums līdz mērķim	līdz	500 m,
patšautene, ja attālums līdz mērķim	līdz	1000 m,
ložmetējs, ja attāl. līdz mērķim	pat pāri	1000 m.

Ar līdz šim uzskaitītiem ieročiem nepietiek, jo kājniekiem nepieciešama arī sava «artilerija miniatūrā», un tādēļ:

Uz 20 gadiem virsnieka gaitās

1. februārī atskatījās viens no mūsu vadošo karavīru saimes izcilākiem priekšstāvjiem — armijas štāba priekšnieka

I palīgs, pulkvedis Hugo Rozenšteins. Jubilārs karavīra gaitas bija sācis 1914. g. 1. janvārī, iestājoties kā I šķiras savvaļnieks 92. kājnieku pulkā. Drīz pēc pasaules kara pirmo dārdu atskanēšanas, (23. sept.), viņu komandē uz kara skolu, kuru viņš beidz 1915. g. 1. febr.

Pēc dažām nedēļām jaunais virsnieks jau dodas uz fronti, kurā līdz 1916. g. decembrim gūst vairākus kaujas apbalvojumus, kā arī tiek paaugstināts vairākās dienesta pakāpēs, kapteini ieskaitot.

Nac. armijā kapt. Rozenšteins iestājās tūlīt pēc valsts neatkarības proklamēšanas, drīz vien ņemot dalību Kalpaka b-na slavenās cīņās. Viņš ar lielu drošsirdību piedalījies šī bataljona pirmā kaujā pie Lielauces, kur viņu smagi ievainoja plecā.

Pēc atveseļošanās viņš ņēma jo rosīgu dalību cīņu vadībā un operāciju plānu izstrādāšanā. Mūsu armijas izšķirīgo cīņu laikā pret bermontiešiem un lieliniekiem pltn. Rozenšteins bija iesniedzis armijas vadībai ļoti precīzus datus par mūsu pretinieku spēku lielumu un to grupējumiem. Par to viņš izpelnījās virspavēlnieka ģen. Baloža un štāba pr-ka ģen. Radziņa īpašu cildinājumu. Atzinību viņam pauž arī mūsu sabiedroto un līdzcīnītāju armiju vadību piešķirtie augstie kaujas ordeņi. Bet pirmā vietā pie pulkveža krūtīm atrodas latvju Lāčplēsis.

Pulkv. Rozenšteina pienākumu apjoms kļūst plašāks arī pēc brīves cīņu beigām. 1928. g. viņu iecel par operātīvās daļas priekšnieku. Viņš beidz vecāko virsnieku kursus un Čekoslovākijas kara akadēmiju. Cenza iegūšanai komandē 3. Jelgavas kājn. pulku. 1934. g. sept. viņu iecel pašreizējā amatā.

Pulkv. Rozenšteins ir mūsu armijas vadoņa, ģen. Baloža pirmo cīņu līdzgaitnieks, un ir atradies tā domu un ideju aplokā visus šos gadus. Jubilārs ir arī Kalpaka b-na valdes priekšsēdētāja biedrs. Pulkv. Rozenšteins ir ņēmis vadošu dalību 15.-16. maija notikumos. Viņa vārdam ir liela autoritāte karavīru un aizsargu vidū, un viņš bauda visu Latvijas patriotu vispārēju uzticību un cieņu.

5) **Rokas granāta.** Caurmēra sviediena tālums — 30—40 m. Uzbrukumā vājākas granātas (mazāk sprāgstvielu, plānas sienas), aizstāvoties — spēcīgākas (šķembeles). Lietot pret ienaidnieku aizsegā (bedrē, ēkā, pagrabā un t. t.). Pret atklātu ienaidnieku priekšroka dodama šautenei.

6) **Šautenes granāta** — līdz apm. 150 m. Koncentrējot — liels iespaids (sevišķi morālisks), bet grūti nest un piegādāt lielākus krājumus.

7) **Kājnieku lielgabals** — iedarbojas daudz ātrāk un precīzāk par parasto artileriju. Normāli — ar tiešo tēmēšanu. Pret ātri apkaŗojamiem mērķiem (piem.: ložmetēju, tanku). No svara ļoti ātra darbība — ātri nostāties pozicijā, ātri izšaut, ātri nozust, jo citādi pašu sašaus. Attiecībā uz rokas granātu, šautenes granātu un kājnieku lielgabalu, viņu pielietošanas raksturošanai varētu minēt sekojošus skaitļus:

rokas granāta . . . . 30 m,
šautenes granāta . . . 150 m,
kājnieku lielgabals — līdz apm. 2000 m.

Bez jau uzskaitītiem, pie kājnieku ieročiem vēl pieskaitāmi:

8) mašīnpistole (100—200 m, aptverē apm. 30 patronas),

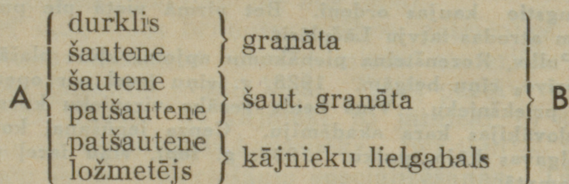
9) prettanku šautene,

10) prettanku ložmetējs,

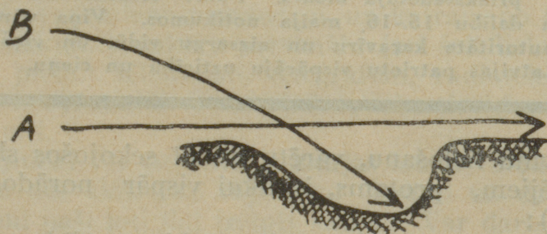
11) prettanku lielgabals un citi, vairāk vai mazāk, gadījuma rakstura ieroči.

Arī tanks savā ziņā kājnieku ierocis, jo tanks — ar bruņām apklāts ložmetējs vai lielgabals (resp. ložmetēji un lielgabali), pie tam kustīgs. Tanks bez uguns iedarbojas ar svaru (apgāž vai nospiež). Tanki — kājnieku darba atvieglošanai, artilerijas papildināšanai (ātruma ziņā). Var salīdzināt ar senlaiku ziloņiem vai viduslaiku bruņiniekiem.

No svara kājnieku ieroču kopdarbība, jo viens ierocis visus uzdevumus sekmīgi veikt nevar (attālums, stāva vai lēzena trajektorija, sprāgstvielas). Ieroču kopdarbības piemēri:

A iedzen aizsegā, B iznīcina aizsegā, vai
B izdzen no aizsegas, A (uzglūn un) iznīcina.

Pie kājnieka jāatrodas visam, kas vajadzīgs kaujai un dzīvei, proti: šautene ar durkli un tīrīšanas piederumi, patronas, bruņu cepure, lāpstiņa, gāzu maska, uzturs (dzelzporcija — jāraugās, lai patvaŗīgi nenoēd, jo vēderā nest vieglāk nekā somā), katliņš, kaŗote, nazis, krūzīte, veļa, dvielis, ziepes, adata, diegs, personīgās mantas (tikai nepieciešamākais!). Visām mantām, pieskaitot apģērbu, liels svars — apm. 30 kg. Nest grūti, tādēļ jāpierod. No svara disciplīna, lai mantas nenomet. Slikts kaŗaspēks vienmēr pamet tās mantas, kas acumirklī apgrūtinā un nav vajadzīgas. Dažreiz no dažām mantām var vai pat vajaga atbrīvot (piem. no mugursomām, no bruņu cepurēm izlūkošanā naktī). Toties bieži nāk klāt — rokas granātas, drāšu griežamās šķēres un t. t.

Pie instruktora: karte, kompass, binoklis (ļoti vēlams), pulkstenis, lukturītis, svilpe, lauka grāmatiņa, zīmuļi, gumija, raķešu pistole, raķetes (pēc vajadzības). —

Kājnieku **mazākā vienība — grupa.** Ir strēlnieku un patšautenes grupas. Pirmās — galvenā kārtā kustībām (trieciens), otrās — uguns vešanai. Apvienojot abas grupas, dabūjam tā saucamo kaujas grupu.

Nākošā vienība vads. Sastāv no vairākām grupām. Apvienoti kustības un uguns elementi. Vads — mazākā virsnieka komandēta vienība. Ievērojams kaujas spēks. Rota — vairāki vienveidīgi vadi, bataljons — vairākas rotas + ložmetēju rota, vairāki bataljoni (parasti 3) — pulks, vairāki pulki (arī parasti 3) — divīzija.

Pamatideja pie kājnieku **apmācības:** lai kaŗā nekas nebūtu jāmācās klāt un nekas no miera laika apmācības neizrādītos lieks. Vispirms — no svara prast izlietot ieročus. Tālāk — fiziskā audzināšana: attīstīt spēku, izturību (kaŗā grūti gājieni, slikts laiks, neveselīgi dzīves apstākļi), veiklību dažādu kaujas lauka šķēršļu pārvarēšanā. Beidzot — taktiskā apmācība — savrūpējā un vienībās. Neapmācītiem kājniekiem — mazi panākumi, lieli zaudējumi, veltīga morālisko spēku izšķiešana.

Ar apmācību nepietiek. Nepieciešama nepārtraukta audzināšana. Neraugoties uz ieroču daudzumu un labumu — ar ieročiem visus iznīcināt nevar. Starp dzīvajiem uzvar morāliski pārākie. Morālisko spēku pamats — uzticība: sev, ieročiem, biedriem, priekšniekiem, pulkam, ideāliem, dzimtenei. Audzināšana, starp citu, — uzticības stiprināšana. Galvenais audzināšanas līdzeklis — priekšzīme. Kaujā draud briesmas. Briesmu pārvarēšanu atvieglo **automatiska darbība.** Tādēļ — muštra (treniņš). Arī paklausībai jābūt automatiskai — tādēļ: slēgta ierinda, stingra, noteikta kārtība arī ārpus mācību laika.

Vai latvieši ir labi kājnieki? Kaŗa dalībnieki lai atceras un spriež paši. Pārējiem varētu atbildēt ar daudziem piemēriem, bet šoreiz aprobežosimies ar sekojošo: —

Bermonta uzbrukumam sākoties (1919. g. 8. oktobrī), pie Ķekavas pozicijā atradās 5. Cēsu kājnieku pulka 6. rota — ap 100 cilvēku un 2 patšautenes, — kapteiņa Būmaņa vadībā. Tā tad vāji spēki, kas cilvēku skaita ziņā pielīdzināmi nevis veselai rotai, bet gan apmēram tikai 2 vadiem, bet automa-

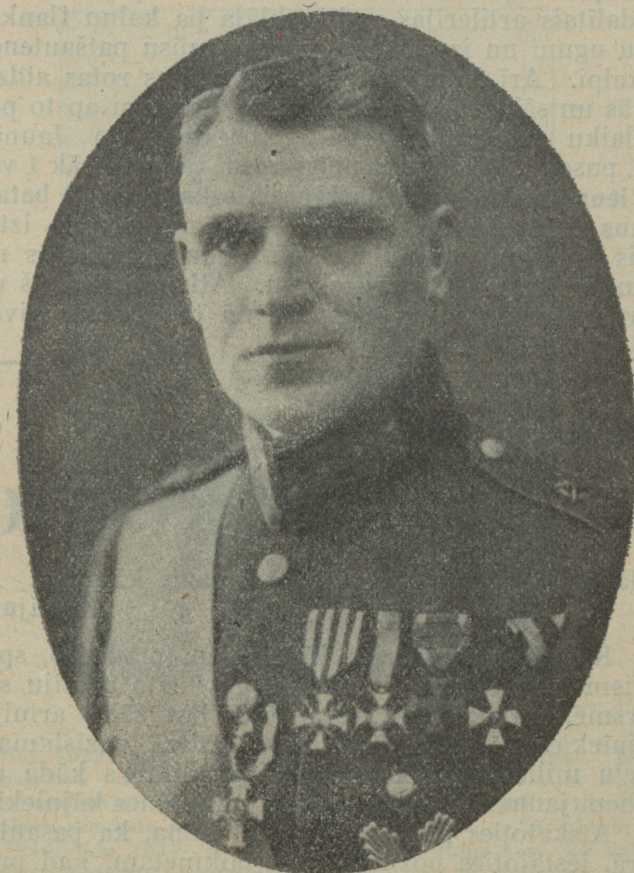
tisko ieroču daudzuma ziņā tikai apmēram vienam vadam. Rotas viens vads ar vienu patšauteni atradās pozicijā mežiņā pie Pilbāržiem, otrs vads — ierakumos pie Šļūkām, bet pats rotas komandieris ar trešo vadu un 1 patšauteni — Ķekavas kalnā. Parasti gan, kā uzbrūkot, tā arī aizstāvoties, lai būtu iespējams vest ilgstošu kauju līdz izšķirošam rezultātam, mēdz paturēt vienu daļu no spēkiem (ļoti bieži līdz $^1/_3$ un pat vairāk) rezervē, bet šoreiz tas pilnīgi pareizi netika darīts, jo Ķekavas pozicija atradās tālu (apm. 8 km) mūsu galvenās aizstāvēšanās pozicijas priekšā un tādēļ būtu neprāts likt rotai pie Ķekavas izšķiroši aizstāvēties. Rotai bija dots cits, stāvoklim un iespējamībām piemērotāks uzdevums, proti: brīdināt par ienaidnieka uzbrukumu, šo uzbrukumu novilcināt un līdz ar to dot mūsu vadībai iespēju noskaidrot ienaidnieka nolūkus un spert attiecīgus pretsoļus. Tā tad rotai piekrita, varētu teikt, bremzes loma, kuŗa šinī gadījumā izrādījās sevišķi svarīga tādēļ, ka ienaidnieka galvenais uzbrukuma virziens (smagpunkts) gāja pāri rotas pozicijai un tādēļ tieši šinī, mums bīstamākajā virzienā bija no vislielākā svara laika iegūšanai ienaidnieka uzbrukumu tā sakot bremzēt. Sekmīgai «bremzēšanai» savukārt bija no svara ieņemt jo platāku fronti — lai ienaidnieks nevarētu mūs tik viegli apiet un bez tam, lai viņu maldinātu par mūsu spēkiem (jo ienaidnieks jau nevar zināt, vai aiz mūsu priekšējām vienībām kāda rezerve ir vai nav, un tādēļ tamlīdzīgos gadījumos parasti iedomājas, ka tāda ir).

Par to, kā rota savu svarīgo uzdevumu izpildīja un līdz ar to par pašu kaujas gaitu vislabāk varēsim spriest, ja starp citu izmantosim **vācu**, katrā ziņā ne jau mums labvēlīgā garā ieturēto **kaujas aprakstu**, — vēl vairāk tādēļ, ka kauju ir aprakstījusi tik kompetenta persona, kā **vācu leģiona štaba priekšnieks: —**

Vācu leģiona (leģions stipruma ziņā pielīdzināms stiprai divīzijai) avangarda priekšā jāja jātnieki (viens eskadrons). Jau agrā rītā ienāca jātnieku ziņojums, ka tie ziemeļos no Ķeruļiem uzdūrušies uz mūsu posteni. Pēdējais atšaudoties un tādā kārtā brīdinot savējos, atkāpās. Apmēram pēc stundas ienāca jauns jātnieku ziņojums, ka latvieši ieņēmuši kalnu dienvidos no Ķekavas un ka eskadrons mēģinot apiet Ķekavu no rietumiem. Šis mēģinājums neizdevās — ar mūsu uguni vācu jātnieki tika padzīti. Pa to laiku pienāca avangards un avangarda priekšnieks, apskatījis mūsu poziciju no Aškevicām, nolēma ar avangarda bataljona galvenajiem spēkiem (2 rotām) uzbrukt frontāli, bet ar vienu strēlnieku rotu, pastiprinātu ar veselu ložmetēju rotu un artileriju, uzbrukt Ķekavai apņemoši caur Pilbāržiem.

Frontālais uzbrukums, neraugoties uz to, ka taņī pret mūsu vienu vadu piedalījās 2 rotas, pastiprinātas ar 2 ložmetēju rotām un $1^1/_2$ baterijām ($^1/_2$ baterija bija piedalīta Pilbāržiem uzbrūkošai rotai), **sekmes nedeva.** Tāpat neizdevās vairākkārtīgi uzbrukuma atkārtošanas mēģinājumi. **Mūsu spēkus** vācu leģiona štaba priekšnieks vērtēja viena bataljona un vairāku ložmetēju stiprumā un tādēļ no galvenājiem spēkiem tika izdalīts vēl viens bataljons, ar uzdevumu apiet Ķekavas kalnu no ziemeļiem. Bez tam pozicijā nostājās vēl viena baterija. — **Tā mēs ieguvām un ienaidnieks zaudēja laiku,** jo tikai pēc plkst. 11,00 vācieši pēc sīvas kaujas

Līdzšinējais artilerijas inspektors

Ģenerālis EDUARDS KALNIŅŠ, dzimis 1876. g. 31. d e c e m b r ī, Plāteres pagastā kā lauksaimnieka dēls. Beidzis pirotechnisko artilerijas skolu. Nolicis eksāmenu pie Nikolaja kadetu korpusa, viņš izturēja pārbaudījumu pie Miķeļa artilerijas skolas, iegūdams I šķiras tiesības un vēlāk apmeklējis Nikolaja ģenerālštāba akadēmiju.

Piedalījies krievu-japāņu kaŗā, kur pie Port-Artūras smagi ievainots. Pēc Port-Artūras ieņemšanas kritis gūstā. Pēc atgriešanās no gūsta ģenerālis Kalniņš ieskaitīts Vladivostokas cietokšņa artilerijā, pēc kam pārvietots uz Sveaborgas cietokšņa artileriju, kur izpildījis dažādus atbildīgus amatus. Paaugstināts par pulkvedi-leitnantu 1916. g.

1919. g. janvārī ģenerālis Kalniņš ieradās Ziemeļlatvijā, kur to iecēla par Ziemeļlatvijas brigādes artilerijas priekšnieku. Tā paša gada 1. aprīlī viņu iecēla par Ziemeļlatvijas brigādes komandieŗa palīgu. Pēc mūsu armijas ziemeļu un dienvidu grupas apvienošanās, ģenerālis Kalniņš ieņēma armijas virspavēlnieka štāba priekšnieka posteni, pēc kam tika iecelts par jaundibinātās galvenās artilerijas pārvaldes priekšnieku. 1922. g. pēc armijas reorganizācijas, ģenerāli Kalniņu iecēla par artilerijas inspektoru. 1926. g. 20. maijā viņš uzņēmās kaŗa resora vadību. Otrreiz kaŗa ministŗa portfeli pieņēma 1928. gadā, bet pēc tā atstāšanas stājies atkal artilerijas inspektora postenī. Kā pilnvarots delegāts ņēmis dalību miera sarunu vešanā ar pad. Krieviju. Par nopelniem apbalvots ar Lāčplēša kaŗa ordeņa III. un II. šķ., Igaunijas Brīvības krustu, Polijas ordeņiem „Polonia Restituta" I. šķ., „Virtuti Militari" un „Krzyż Valescznych" un Somijas Baltās Rozes ordeņa abām augstākām šķirām, Lietavas Gedimina ordeni un Francijas Goda leģiona krustu. Ģenerālim Kalniņam lieli nopelni mūsu artilerijas noorganizēšanā (sevišķi taktikas jautājumos). Viņa spalvai pieder daudzi izcili raksti mūsu militārliteratūrā.

ieņēma Pilbāržus un Šļukas, bet Ķekavas kalns vēl joprojām bija mūsu rokās. Pl. 11,30 apejošai rotai piedalītais artilerijas vads atklāja pa kalnu flankējošu uguni un izveda no ierindas mūsu patšautenes apkalpi. Arī frontāli uzbrūkošās divas rotas atdzīvojās un sāka līzt arvien tuvāk. Bez tam ap to pašu laiku parādījās apejošais bataljons no Jaunās mž. puses. Tā tad **pret mūsu rotu, vai pareizāk 1 vadu ienaidnieks bija iedarbinājis eskadronu, 2 bataljonus un 3 baterijas.** Tikai tagad mūsu vads, iztērējis municiju un milzīgā pārspēka apdraudēts no trim pusēm, atgāja uz Ķekavu. Atkāpšanās ceļš uz Torņakalnu bija jau atgriezts un tādēļ vads laivās netraucēti pārcēlās uz Doles salu un tālāk uz Salaspili, kur pievienojās 4. Valmieras kājnieku pulka bataljonam. Vācieši Ķekavu ieņēma pēc pl. 12,00. Vairākas ļoti vērtīgas stundas bija zaudētas un šinī dienā vācieši vairs nebija spējīgi nopietni uzbrukt mūsu galvenajai aizstāvēšanās pozicijai. Protams, ka tam bija ārkārtīgi liela nozīme. Tā tad mūsu rota savu «bremzēšanas» uzdevumu bija veikusi ļoti labi. Ne jau velti vācu leģiona štaba priekšnieks saka, ka **«latvieši ir labi kāvušies»,** un to viņš saka par mūsu šķietamo bataljonu (arī tas ir vērts, ja rota prot radīt bataljona iespaidu). Ko tad viņš teiktu, ja zinātu, ka pretim bija tikai viena rota?

Kapt. Liepiņš.

Nākotnes kājnieki

Jauns iedalījums: vieglie un smagie kājnieki. Aizsargu loma tautas spēku stiprināšanā «nākotnes kājnieku» garā.

Kāda loma piekritīs kājniekiem moderno, spēcīgiem techniskiem līdzekļiem apgādāto armiju sadursmē, un kādiem vajadzētu būt šādu armiju kājniekiem? Šādu jautājumu iztirzā pazīstamais angļu militārais rakstnieks Liddel Hart's kādā no saviem jaunākiem izdevumiem «Nākotnes kājnieki».

Atskatoties pagātnē, autors secina, ka pasaules karā, iestājoties poziciju cīņu laikmetam, kad pretinieki sastinga dažos desmit vai simts metros viens no otra, dzeloņdrāšu mudžeklī ievītos ierakumos, palika divas iespējas atgūt taktisko kustīgumu kaujas laukā. Pirmkārt, cīnītāju vareja novietot bruņās, kas spēj pārvietoties kaujas laukā; otrkārt, to varēja iemācīt izsargāties no pretinieka uguns, rūpīgi izmantojot apvidu. Pirmās iespējas izmantošanā gaitu sācēji bija angļi; otrās iespējas izmantošanā pirmie jauno ceļu meklētāji bija vācieši. Tie atteicās no garajām strēlnieku ķēdēm un cīnītājus kaujā sūtīja grupās, t. i. lineārās taktikas vietā ieveda grupu taktiku. Grupām vajadzēja iesūkties starp strēlnieku un ložmetēju ligzdām, tās ielenkt un iznīcināt. Šādi uzdevumi prasīja pirmšķirīgus cīnītājus; tādēļ vācieši sāka veidot sevišķas trieciena daļas.

Par ieroču šķiru, kas spēj kauju novest līdz izšķirīgam rezultātam, agrāk skaitījās j ā t n i e k i, ne tāpēc, ka tie spētu satricināt un pieveikt pretinieku, kura vienībās valda noteikta kārtība, bet gan tāpēc, ka tie ātri spēja izmantot katru apjukumu un nekārtību. Izšķirīgus rezultātus jātnieku uzbrukumi parasti ir devuši tikai tad, kad kaujā jau iestājies lūzums, kad kājnieku uzbrukums jau saistījis pretinieku un sajaucis tā kaujas iekārtu. Kaut arī kājnieki nebija cīņas izšķirēji, tomēr tiem piekrita ļoti svarīga loma — sagatavot iespēju izšķirīgās ieroču šķiras pielietošanai, radīt lūzumu kaujā.

Kājniekiem mūsu dienās, tāpat kā agrāk, piekrīt **uzdevums saistīt pretinieku.** Tas iespējams divējādi: pirmkārt, vienkārši vēršot uz sevi pretinieka uzmanību, kas izpaužas zināma frontes iecirkņa ieņemšanā jeb aizpildīšanā (apsardzībā, segšanas operācijās, aizstāvoties) un radot tādā kārtā atbalstu kustīgo ieroču šķiru operācijām; otrkārt, satricinot pretinieku, kas panākams vai nu ar iznīcinošu uguni, vai arī ar iebrukumu pretinieka vājākos iecirkņos un draudiem tā aizmugurei. Lai pielietotu šādu darbības veidu, t. i. iebrukumus, kājniekiem nepieciešams liels taktisks kustīgums (kustīgums kaujas laukā). Piemēroti šiem diviem darbības veidiem autors ieteic kājniekus iedalīt divās kategorijās: smagos un vieglos. **Smagie jeb parastie kājnieki** būtu piemēroti tikai aizstāvēšanās rakstura darbībai, sevišķi robežu apsardzībai, nocietinājumu un atbalsta punktu aizstāvēšanai, noliktavu, aerodromu un citu svarīgu aizmugures punktu aizsargāšanai. Smagie kājnieki, pienācīgi apbruņoti automatiskiem ieročiem, būtu daudz spējīgāki izpildīt aizstāvēšanās un segšanas uzdevumus nekā agrākie kājnieki. Sūtīt tos uzbrukumā nozīmētu, turpretīm, nolemt tos iznīcināšanai. **Vaiegliem kājniekiem** vajadzīgi viegli ieroči; tādēļ Liddel Hart's ieteic tos apbruņot tikai ar šautenēm, jo patšautene jau tiem būtu par smagu; toties bataljonam viņš paredz mēchanizētus (t. i. bruņām klātos spēkratos novietotus) ložmetējus un mīnumetējus. Lai palielinātu vieglo kājnieku kustīgumu ārpus kaujas, tie pārvadājami spēkratos.

Vieglo kājnieku bataljons pēc Liddel Hart'a atzinuma darbotos šādi: priekšējās vienības bruņām klātos spēkratos darbotos kā taustekļi, uzņemot sakarus ar pretinieku un cenšoties lauzt sastapto pretošanos. Stiprāku pretošanos punktu pieveikšanai, priekšējos strēlniekus būs nepieciešams pabalstīt ar spēcīgākiem līdzekļiem, kas vajadzības gadījumā varētu šādus punktus apiet. Ložmetēji un mīnumetēji mazajos bruņām klātos Carden-Lloyd spēkratos šķiet šim nolūkam vispiemērotākie līdzekļi. Tiklīdz noskaidrosies, ka priekšējās vienības atdūrušās uz ļoti nopietnu ienaidnieka pretošanos, tās vajadzēs pienācīgi pastiprināt un pabalstīt ar smagiem ieročiem. Šādam nolūkam autors paredz bataljona rezervi, kurai līdz tās ievadīšanai kaujā jāpaliek ārpus ienaidnieka uguns joslas, jo vajadzīgā brīdī to ātri varēs izvirzīt uz priekšu. Lai tas būtu

iespējams, rezerve pārvadājama apvidus automobiļos (ar kāpurķēdēm vai 6 riteņiem). Vieglo kājnieku bataljona organizācijai, pēc autora domām, vajadzētu būt šādai: 1 mednieku rota mazos, bruņām klātos spēkratos, 1 mēchanizēta ložmetēju un mīnumetēju rota un 1 motorizēta rezerves rota. Mednieku rota iedalīta 2 vados, kas spējīgi darboties katrs patstāvīgi. Vienas rezerves rotas vietā var būt arī divas mazākas. Bataljona uguns ieroču kopskaits būtu: 192 šautenes, ar kuŗām būtu apbruņoti labākie šāvēji, 33 ložmetēji, 4 mīnumetēji. Vieglo kājnieku kategoriju veidotu labi apmācītās regulārās miera laika vienības; smago kājnieku vienības formējamas no rezervistiem.

Liddel Hart's, protams, rēķinājies tikai ar savas zemes īpatnējiem apstākļiem, tādēļ viņa priekšā celto kājnieku pārveidošanas projektu nevaram uzskatīt par paraugu, kuŗam mums vajadzētu sekot. Anglijas īpatnējais ģeografiskais stāvoklis (visapkārt jūŗa), pieļauj tai aprobežoties ar samērā nelielu (salīdzinot ar iedzīvotāju skaitu) armiju, kuŗas kājniekus tai nebūtu sevišķi grūti, ņemot vērā tās bagātību un attīstīto rūpniecību, apgādāt ar vajadzīgiem techniskiem līdzekļiem. Turpretīm pat bagātākajām kontinenta valstīm kājnieku pārveidošana pēc Liddel Hart'a projekta radītu lielas grūtības. Tomēr autora apcerējumā var atrast zināmus ierosinājumus. Kājnieku kaujas spēju pacelšanai nākotnē autors uzstāda divas pamatprasības: **kustīgumu** un **krietnumu** (labu apmācību, kareivisko vingrumu un stiprus morālos spēkus). Kustīguma palielināšanu sekmē ātru pārvadāšanas līdzekļu pielietošana. Arī mazākajām valstīm, kaut ne tādā veidā un ne tādos apmēros, kā ieteic Liddel Hart's, ir iespējams izmantot šādus līdzekļus savu kājnieku kustības spēju pacelšanai vajadzības gadījumā. Atstājot šā jautājuma kārtošanu armiju vadībām, kuŗu kompetencē tas ietilpst un kuŗas, domājams, ar tā atrisināšanu arī sekmīgi nodarbojas, mēģināsim šoreiz apsvērt, kā būtu iespējams sekmēt kājnieku kustīguma pacelšanu tautas pašdarbības ceļā, kur sevišķi palīdzīgi var būt aizsargi, kas arvienu ar lielāko sajūsmu ir nākuši talkā valstij viņas spēku un drošības stiprināšanā.

Kustīgums ir atkarīgs ne tikai no ātruma, bet pie vienāda ātruma — arī no ilguma. Kustīgāki būs tie kājnieki, kas spēs iet dienā ne tikai 6 stundas ar 4 km ātrumu stundā, bet 8—10 stundas un, vajadzības gadījumā, vēl vairāk, t. i., kas spēs noiet ne tikai apm. 25 km dienā, bet 30—40 km un vairāk. Te vēl ļoti svarīgi, lai šāda lielāka pārgājiena izpildītāji nejustos vairāk noguruši, nekā tie, kas veikuši īsāku pārgājienu. Vārdu sakot, ļoti svarīgs kustīguma faktors ir i z t u r ī b a. Pasaules kaŗā nebija reti tādi gadījumi, kad pēc nakts pārgājiena dienā nācās piedalīties kaujā un nākošā naktī atkal izdarīt gājienu. Tas nebūs retums arī nākotnes kaŗā. Šādos gadījumos, acīmredzot, labākas izredzes uz panākumiem būs tam, kas būs izturīgāks. Kaŗaspēka vadonim jāprot saudzēt pakļautos spēkus. Ikviens vadonis to arī darīs. Bet būs gadījumi, kad svaru kausu nosvēršanās par labu vienai vai otrai pusei atkarāsies no dažu stundu, pat minūšu izturības. Šādos gadījumos **vadonim nepieciešama pārliecība,** ka pakļautie grib un ir spējīgi izturēt, tad viņš tos droši varēs vadīt pretim panākumiem. Izturības izkopšana, sevišķi gājienos, būtu viens no svarīgākiem mērķiem, kādu aizsargiem vajadzētu spraust savām apmācībām. Aizsargu nometnēs būtu lietderīgi organizēt 24—36 un pat vairāk stundu ilgas (protams, pakāpeniski gadu no gada palielinot ilgumu) nepārtrauktas kaujas un lauka dienesta mācības, kombinējot gājienus ar kaujas vingrinājumiem. Būtu ap-

Artilērijas inspektors

Pulkvedis ARTŪRS DANEBERGS

dzimis 1891. gada 17. februārī Valmieras apriņķa Koņu pagastā. 1914. g. 5. janvārī ieskaitīts 3. Somijas strēlnieku artilerijas divizionā un paaugstināts pirmā artilerijas virsnieka dienesta pakāpē ar izdienu no 1914. g. 23. oktobŗa. No 1914. līdz 1917. g. ņēmis dalību pasaules kaŗā kā vada un vēlāk baterijas komandieris. 1919. g. 18. februārī brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā 1. Valmieras kājnieku pulkā un šī pulka sastāvā piedalījies cīņās pret lieliniekiem Ziemeļlatvijā. No 1919. g. 11. marta komandējis 1. Valmieras bateriju. Viņš uzskatāms par mūsu pirmās artilerijas vienību dibinātāju. Kaujā pie Lauru muižas ievainots. Pēc izveseļošanās atgriezies pulkā. 1919. g. 1. maijā paaugstināts par kapteini un tā paša gada 19. jūlijā uzņēmies Vidzemes Artilerijas pulka komandēšanu. Ar armijas virspavēlnieka kaujas pavēli iecelts par dienvidfrontes artilerijas grupas priekšnieku.

Ar Valsts Prezidenta 1925. g. 22. jūnija pavēli paaugstināts pulkveža dienesta pakāpē. No 1925. g. 28. septembŗa līdz 1932. g. 8. oktobrim bijis artilerijas virsnieku kursu priekšnieks, pēc kam atkal stājies Vidzemes artilerijas pulka komandieŗa amatā, ko izpildījis līdz iecelšanai par artilerijas inspektoru.

1929. g. beidzis pie kaŗa akadēmiskiem kursiem 8 mēnešu kursus. Apbalvots ar Lāčplēša kaŗa ordeņa III. un II. šķiru, Triju zvaigžņu ordeņa III. šķiru, Igaunijas Brīvības krusta II. šķiras 3. pakāpi, Lietavas „Vyties Kryžiaus" ordeņa 1. šķiras 3. pakāpi un citām goda zīmēm. Pulkvedis Danebergs jau no pat mūsu armijas pirmām dienām atradies mūsu artileristu apmācības un audzināšanas darbā. Viņš ir pielicis daudz pūļu pie art. reglāmentu sastādīšanas, pēc kuŗiem tagad norit visu mūsu artileristru apmācība un darbība. Jo daudzi artilerijas virsnieki ir guvuši un papildinājuši savas spec. zināšanas tanī laikā, kad pulkv. Danebergs bija Artilerijas virsnieku kursu priekšnieks. Labākās sekmes jaunā atbildīgā darbā!

sveicams, ja nākotnē aizsargu organizācija blakus sacensībām šaušanā, rīkotu arī vienību sacensības izturībā, sevišķi gājienu izpildīšanā pilnā kaujtērpā.

Krietnums ir otra īpašība, kas nepieciešama kājnieku kaujas spēju pacelšanai. Ja lielvalstis var savus kājniekus iedalīt pirmās un otrās šķiras cīnītājos, mazākām valstīm vēlams, lai visi to kaŗavīri būtu pirmšķirīgi cīnītāji. Kareiviskā krietnuma elementi ir laba apmācība, kareiviskais vingrums, stipri morālie spēki u. c. kareiviskās īpašības. Kā aizsargu organizācija var sekmēt militāro apmācību, pie tā būtu lieki pakavēties. Kareiviskam vingrumam (prasmei un spējai lietot ieročus, pielāgoties apvidum, pārvarēt šķēršļus, ātri novērtēt apstākļus u. t. t.) nepieciešams treniņš, fiziskā attīstība un kareivisks gars. Kādu atbalstu aizsargi var sniegt militārā treniņa sekmēšanai, liekas pārāk skaidrs, kādēļ arī pie tā neapstāsimies. Fiziskā attīstība, tāpat arī kareiviskā gara izkopšana, nav vienas dienas darbs, arī obligātoriskā aktīvā kaŗa dienesta laiks par īsu, lai sasniegtu nepieciešamos rezultātus. Šo īpašību izkopšana sākama jau agrā jaunībā. Te **aizsargi** var nākt talkā un veikt svētīgu darbu, veicinot **mūsu jaunatnē** (un arī no obl. dienesta atvaļināto kaŗavīru rindās) **sportu, militāras rotaļas, militāro apmācību,** propagandējot veselības kopšanu un norūdīšanu, kā arī tās saudzēšanu un izsargāšanos no veselībai kaitīgu vielu lietošanas un, vispār, veselībai kaitīga dzīves veida. Laba veselība ir arī izturības pamats, kuŗas svarīgo nozīmi jau augstāk aprādījām. Kaŗavīra morālo spēku stipruma augstākā izpausme ir nesatricināma griba uzvarēt vai mirt. Šo spēku galvenais avots ir dziļa tēvijas mīlestība. Tēvijas mīlestības audzināšanā un tās stiprināšanā tautā, atliek tikai novēlēt aizsargu organizācijai turpināt darboties tikpat sekmīgi kā līdz šim. Jāsagaida arī, ka aizsargi ar labākām sekmēm cīnīsies pret tiem nodevīgiem Kangariem, kas vēl šur tur cenšas lētticīgajiem iečukstēt ausīs savas viltus mācības.

Šā raksta apmēri neatļauj plašāki pakavēties pie tiem jautājumiem, kuŗiem esam pieskārušies piezīmēs pie Liddel Hart'a apcerējuma, lai iezīmētu to ceļu, kuŗu — mūsu «nākotnes kājnieku» veidošanai — varētu iet pati tauta un kuŗā aizsargu organizācija ar labām sekmēm varētu uzņemties ceļveža lomu. Veselīgiem, spēcīgiem, izturīgiem, vingriem, apķērīgiem, izveicīgiem savu ieroču lietotājiem un, pāri par visu, morāli stipriem — tādiem vajaga būt mūsu «nākotnes kājniekiem», tad droši varēsim mēroties ar jebkādu skaitliski pārāku un technisķiem līdzekļiem bagātu pretinieku, kas apdraudētu mūsu patstāvību. Šādus kaŗavīrus nevar izaudzināt vienīgi aktīvā obligātoriskā kaŗa dienesta laikā. To audzināšana jāsāk no mazotnes. Tādēļ tautai jāatceŗas mūsu senču kareiviskie tikumi un pašai jāaudzina diži tēvu zemes sargātāji.

Plkv.-ltn. Bebris.

VARONĪBA

Lāčplēša gara jauna atdzimšana.

„Redz kur vīrs, redz kur roka
Pār Daugavu šautru svieda;
Trim plaustām dzebru josta,
Trim asīm zobentiņš." (1304. L.)

Šie zīmīgie, skaistie tautas dziesmas vārdi, kuŗi nāk no mūsu tautas senatnes, stāsta par varonību. Par to varonību un tiem varoņiem, kuŗos visspēcīgāk izpaužas mīlas un nacionālā lepnuma jūtas. Mīla uz tēvzemi, ziedošanās tēvzemei. Vēstures sarežģītā, reizēm mezglotā stāstījumu gaitā arvien izceļas dziļa, patiesa tēvzemes mīlestība, kā varonības pamats. Tās varonības, kuŗa tautas sarežģītās, reizēm bezcerības gaitas arvien izvedusi uz pareizā ceļa. Bez patiesas un dziļas tēvzemes mīlestības nav iedomājama varonība, nav izprotams varonības nesējs — pats varonis. Tamdēļ tautām, kuŗām tēvijas mīlestība dziļi ieaugusi tautas dvēselē, varonības kults arvien bijis augstā godā un cieņā Tā tas bijis sirmā senātnē, tā tas ir arī šodien. Sirmās senatnes tautu dziesminieki vispirmā kārtā apdziedāja savas tautas varoņgaru un varoņus. Tā bija cēla tautas tradicija atdot godu vispirms tautas varoņiem, lai pēc tam dziedātu par rozēm, meitenēm un mīlu.

«Varonība — dāvana visbrīnišķā, kuŗu katris nest var.

Varonība — jaunekļu un vīru gods, viņu krāšņākais zieds: —

Pienācīgs, drošsirdīgs darbs savai valstij un tautai. . .»

To saka senie grieķu un romiešu tautu dziesminieki. Mēs redzam, ka no sirmās senatnes līdz mūsu dienām vērpjas un aužās varoņgara un varonības tikums, kas pieskaitāms pie katras tautas cēlākiem tikumiem.

*

Arī mūsu — latvju tautas tikumu pūrā diezgan redzama vieta ierādīta varonībai, varoņkultam, kurš ar latvju tautas atdzimšanu guvis pilsoņa tiesības un šodien skan latviskās Latvijas sētās un druvās. Latvju tautas daiņās mēs sastopam daudz norādījumu uz tautas varoņgaru, proti:

«Es karāi aiziedams
Sirdi slēdzu akmenī.
Aust gaismiņa, lēc saulīte,
Plīst akmenis skanēdams.»
(Veltījums Dobeles pulka karogā).

Vai arī:

«Labāk mani kaŗā kāva
Ne celiņa maliņā
Lielu vīru kaŗā kāva
Suni ceļa maliņā (1352. L. variants).

Vai te nepavīd tas pats tautas cēlais tikums — varonība? Vai šais daiņās neskan skaidrā tēvijas mīlestības balss? Iedams cīņā par dzimto tēvzemi,

latvju karavīrs sirdi slēdz akmenī. No šī brīža tautas dēls, tēvijas mīlestības apdvests, domā tikai par cīņu. Visas viņa domas un jūtas, viss viņa darbs domāts vienīgi tēvijai, personīgo nobīdot pie malas. Visa viņa vēlēšanās top skaidra: mirt par tautu slavas pilnā nāvē, ne celiņa maliņā. Šīs varonības skaidrās jūtas rod **pārdabisku, dievišķu** spēku, kas tautu virza spožai, saulainai nākotnei pretim, no kura plīst akmens skanēdams, resp. atverās visi tautas labklājības un spēka avoti. Pateicoties pagājušiem laikiem, kad atradāmies partiju varā, kad bijām šķiru naida apmāti, politisko partiju kundzība draudēja nomākt, pat iznīcināt skaidro tautas varonības kultu.

Pēc 15. maija viss kļuvis citādi: Atdzimis Lāčplēša gars, kura spēka avoti šodien plūst visai dzimtai, latviskai Latvijai pāri. — Pasaules un Latvijas atbrīvošanas kari izaudzēja mūsu varoņus, atdzīvināja tautas varonību. Nesenie kari bija latvju tautas dēlu tikumiskā satvara pārbaude, resp. to spēku pārbaude, kuru pamatos guldīts tēvu — tēvu koptais varonības dievišķais aicinājums, gribas un ticības spēks. Šis dievišķais varonības spēks spilgti izprasts un izjusts Fr. Bārdas dzejolī «Vagonā». Dzejnieks vagonā iepazīstas ar karavīru, kam pie krūts mirdz augstākās varonības zīmes. Uzzinājis, ka karavīrs brauc uz cīņu, dzejniekam nevilus pasprūk jautājums:

«... Jūs uz cīņu? Bet ko tur vairs, sakiet, gūsiet — varonības zīmes taču visas jau
gūtas jums!» — kā apmulsis viņš brīdi skatās,
un tad iesāk: **«Ir... bet arī nav.**
Nav vēl īstās. Trūkst vēl. Trūkst vēl viena
krusta — balta koka krusta svešā mežmalā.
Kas nav guvis tā, tam tomēr vēl ir sveša
varonība pēdējā un augstākā. — — —»

(Skati krāj. «Dziesmas un lūgšanas Dzīvības kokam», 1934. g. izd., 243. lp.).

Dievišķais senču svaidītais varonības spēks nedrīkst apsīkt. It īpaši mūsu jaunatnē un nākamās paaudzēs. Jaunatne bija pirmā, kas pacēla brīvības cīņu karogu tautas nesenajās atbrīvošanas cīņās, pulcēdamās ap pulkv **Kalpaku**, ģen. **Balodi**, ģen. **Berķi** u. c. Jaunatne bija tā, kas degošu sirdi, kvēlošu skatu un cietu gribu uzvarēt pirmā traucās cīņā ar ienaidnieka pārspēku. Minēsim: **Cēsu, Valmieras, Rīgas skolnieku rotas, Studentu rotu, Studentu btl.,** kara zēnus. Tādēļ arī šodien visi mēs lai esam tie, kas mācām jaunatni godāt varonības kultu, neļaujot tam naida sārņiem aplipt un sarūsēt. Jaunatnes un katra pilsoņa svēts uzdevums prasīt cieņas parādīšanu mūsu tautas izcilajiem notikumiem un varoņiem, pie kuriem pieder mūsu tautas Lāčplēši — tautas vadonis Dr. Ulmanis, tautas atbrīvošanas cī-

Zemgales artilerijas pulka 15 gadi

Pulkv. ANDERSONS, Zemgales artilerijas pulka komandieris.

Zemgales artilerijas pulks uz 15 gadu kareiviskām gaitām atskatījās 11. janvārī. Šai dienā 1920. g. pulkv. (toreizējām kapt.) Šēnfeldam uzdeva uzsākt formēt Zemgales artilērijas pulku, bet 15. janvārī ieradās jau jaunieceltais pulka komandieris pulkvedis-leitnants Zemgalnieks.

1920. g. 17. maijā XII. diviziona pirmā baterija pilnā sastāvā izbrauca uz Austrumfronti cīņai pret lieliniekiem, bet 30. jūnijā tai sekoja diviziona štabs un otrā baterija. Drīz uz Austrumfronti devās arī pulka štabs un viss XII divizions, no kura laika pulks nepārtraukti palika frontē līdz atbrīvošanas kara beigām, un savā kaujas darbības laikā ierakstīja daudz slavenas lapas puses savā vēsturē, spēcīgi un ātri ar savu uguni graujot ienaidnieku un sniedzot iespaidīgu atbalstu kājnieku daļām.

1931. g. pulka vadību uzņēmās pulkv.-ltn. Gundars. Pēc tam pulkv. Kire, Jēkabsons un Dūms. Kopš 1932. g. pavasara pulka vadība atrodas pulkveža Andersona rokās. Pēc miera laika iestāšanās Zemgales artilērijas pulks nepārtraukti novietots Daugavpils cietoksnī, kur tas ir izveidojies par priekšzīmīgi noorganizētu un apmācītu kaujas vienību seno zemgaliešu garā.

ņu virspavēlnieks ģen. Balodis, pulkv. Kalpaks, ģen. Berķis u. c.

Pajautāsim paši sev: vai mēs esam to līdz šim darījuši? Pajautāsim, vai pirms 15. maija esam kādreiz novērtējuši varonības nepieciešamību, lai mēs kļūtu savos tikumos cēlāki, skaidrāki?

Ilgu un sapņu vietā mēs aprobežojāmies ar spekulatīviem prāta slēdzieniem un šos sausos, nedzīvos slēdzienus sniedzām jaunatnei skolās un pilsoņiem sabiedrībā. Iznākumā piedzīvojām, ka pilsoņi aizmirsa, kad dibināta mūsu valsts, kas bija mūsu atbrīvošanas cīņu izcilie varoņi un šī laika izcilie valstsvīri. Valdības galva **Dr. Ulmanis** savos aicinājumos būt vienotiem par Latviju, mūsu Latviju, arvien piebilst — **mīļo** Latviju! Šī tautas vadoņa ierosme par mūsu mīļo Latviju, lai raisa mūsu svētākās jūtas un ilgas, lai atraisa mūsu snaudošos garīgos spēkus. Šie spēki mīlas un ilgu veidoti audzē varoņus, izkopj varonības garu ap mums un mūsos pašos. Tādēļ cildināms atdzimušās Latvijas valdības rīkojums jaunatni un tautas plašākus slāņus ievilkt tautas un valsts vēsturisko notikumu atcerēs. Varonības gars, varoņkults šodien prasa: jaunatnei pirmo vietu mūsu karavīru parādēs. Prasa — tautai rādīt varoņgara izpausmes spilgtākos piemērus; rosināt ilgas aizstāvēt mūsu mīļo Latviju, kura ir ap mums un visā mūsu būtnē. Varonībai, varoņgaram jāierosina varoņkulta izkopšana ģimenē, skolā, jaunatnes organizācijās, sabiedrībā.

M ā t e s dienās, pieminot latvju māti, vispirmā kārtā atcerēsimies tās mātes — varones, kuras vadīdamas dēlus cīņā un nāvē par mūsu mīļo Latviju dziedājušas: —

«Ej karāi, mans dēliņ,
Es pēc tevis neraudāšu, —
Lai tis tavs zobeniņis
Ne mūžam nerūsēja.»

Mātes un tēvi ar dēla — varoņa nāvi ziedojuši uz tēvijas altāra vislielāko upuri — sava lolojuma dzīvību, tadēļ viņi pelna, ka visos sarīkojumos uzsaucot slavu mūsu Latvijai, viņus pieminam pirmā kārtā un dziļā cieņā, patiesā mīlestībā godinam. Varonības nozīmi padziļina, padara dzīvu un svētu arī tas, ja katra skola, biedrība savas telpas izrotā ar mūsu **valsts vadoņu, varoņu un bijušo skolas audzēkņu** (biedrībās — biedru) **Lāčplēšu un atbrīvašanas karā kritušo** ģīmetnēm. Skolu, biedrību, organizāciju bibliotēkas papildināmas ar grāmatām, kurās galvenais — stāsti par varonību, kam pamatā tautas un tēvijas mīlestība.

Neaizmirsīsim, ka mēs paši esam visu lietu mērogs, ka vienots spēks — meklējams **mūsos pašos.** Tādēļ varonība, varonības gars, varonības griba mums jāatbalsta ar vienotām ilgām un savstarpēju uzticību mūsu atdzimušai mīļai Latvijai. Senču brīvības cīņu aizdegts vēl šodien ir dzīvs un kvēls mūsu tautas varonības gars.

Notikumi un atceres februāŗa mēnesī

1. februārī 1922. g. Vācijas valdība atzīst Latvijas de jure.

2. februārī 1887. g. dzimis Dr. phil. **Alfrēds Bīlmanis,** vēsturnieks un diplomāts.

2. februārī 1892. g. dzimis **Kārlis Briedis** — Valkas aizsargu pulka komandieris.

3. februārī 1874. g. dzimis **Emīlis Melngailis** — skaņradis un diriģents.

4. februārī 1885. g. miris **Māteru Juris** — ievērojams žurnālists.

4. februārī 1888. g. dzimis arch. prof. **Paulis Kundziņš**

5. februārī 1888. g. dzimis pulkvedis **Bolšteins** — Robežapsardzības priekšnieks.

6. februārī 1879. g. miris **Auseklis** (Krogzemju Mikus) — ievērojamākais tautas atmodas laikmeta dzejnieks.

6. februārī 1890. g. dzimis **Jāzeps Kalve** — Kuldīgas aizsargu pulka komandieris.

8. februārī 1920. g. nodibināts 3. Ludzas aizsargu pulks.

9. februārī 1883. g. dzimis ģenerālis **Jēkabs Ruškēvics.**

10. februārī 1900. g. dzimis **Eduards Mauriņš** — 3. Ludzas aizsargu pulka komandieris.

11. februārī 1884. g. dzimis **Jānis Zālītis** — skaņradis un mūzikas kritiķis.

12. februārī 1884. g. dzimis Igaunijas ģenerālis, armijas virspavēlnieks **Johans Laidoners.**

13. februārī 1895. g. dzimis kapt. **Nikolajs Rusmanis** — aizsargu štāba apmācības daļas priekšnieks.

14. februārī 1934. g. miris Armijas štaba priekšnieks ģenerālis **Aleksandrs Kalējs,** dzimis 1876. g.

17. februārī 1874. g. miris **Kronvaldu Atis** — tautas atmodas laikmeta patriots, rakstnieks, valodnieks un paidagogs; dzimis 1837. g.

17. februārī 1891. g. dzimis pulkvedis **Artūrs Dannebergs** — Vidzemes artilerijas pulka komandieris.

18. februārī 1919. g. dibināts Valmieras kājnieku pulks.

19. februārī 1933. g. miris **Fricis Adamovičs** — dzimis 1863. g.

20. februārī 1881. g. dzimis ģenerālis **Jānis Balodis** — Latvijas atbrīvotāju virspavēlnieks, kaŗa ministrs un aizsargu goda šefs.

22. februārī 1873. g. dzimis prof. Dr. phil. **Jānis Endzelīns** — mūsu ievērojamais valodnieks.

22. februārī 1888. g. dzimis **Andrējs Iksens - Andriks** — rakstnieks.

24. februārī 1892. g. dzimis **Jāzeps Zarāns** — Rēzeknes aizsargu pulka komandieris.

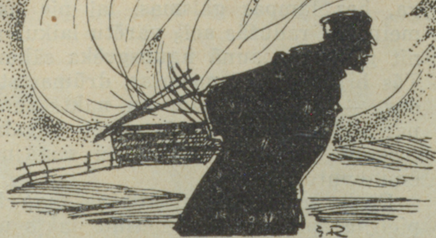
24. februārī Mūsu sabiedrotās Igaunijas gada svētki.

25. februārī 1882. g. dzimis **Pēteris Bērziņš** — vēsturnieks.

26. februārī 1883. g. dzimis Dr. agr. prof. **Paulis Lejiņš.**

28. februārī 1881. g. dzimis pulkvedis **Jānis Ceplīts.**

K. O.

PARĀDĀ PALICIS ŠĀVIENS

AL. GRĪNS

Atmiņu stāsts.

Cilvēka gājumam pa dzīves ceļu var būt trejāda gaita. Cits soļo stalti paceltu galvu, apkārt neskatīdamies un nenolaiž acu no sava mērķa, vienalga, vai šis mērķis tam ir meitene ar kvēlainām lūpām un lepnu sirdi, vai sešu stāvu nams. Tādu dzīves ceļa gājēju krūtis tikpat viegli šķir kavēkļus, kā krietna kuģa priekšgals viļņu barus. Viņu pleci gan pabīda sānis, vai apgāž vienu otru nestiprāku tā paša ceļa staigātāju, bet pats gāzējs parasti nav ļaunas dabas. Viņam tikai tā sāņcenšu nelaime un paša laime, ka tā domas jaudā bez grūtībām pārvērsties stipras gribas vadītos un valdītos darbos, spēj koncentrēties vēlamā virzienā uz ilgu laiku, palikdamas nekliedētu enerģijas staru kūlī, kas tver savā fokusā reiz nospraustu mērķi un nelaiž viņus vairs laukā.

Cits atkal nostaigā sava mūža gājumu nodurtu skatu, bikli turēdamies ceļmalā, vai arī mēģinādams iet pa lielceļa grāvi, lai tikai kāja nepiesistos pie kāda akmeņa, vai negadītos pašam sadurties ar citu, pastraujāku gājēju. Šie otrie netiek nekur, jo viņu sirdis ir nevarīgas un viņu griba mīksta kā pazemīgais aitu dāboliņš, tāds pats ceļa malu mīlētājs.

Ir vēl trešie dzīves ceļinieki, kas brīžiem liekas rada pirmajiem, un brīžam atkal otriem. Šiem trešajiem neļauj koncentrēties reiz spraustā mērķa sasniegšanai vai nu savāda gribas dispersija, tiem likdama svaidīties starp vairākiem mērķiem līdz dienu galam, vai arī kāda grūta, citiem neredzama nasta, ko šie gājēji mūžībai pretīm nes dvēselē līdz viņam brīdim, kad gluži pagurst kājas un stājas sirds.

Šo trešo skati dažkārt jaudā skaidri vērot tiklab lielas tāles, kā tuvo šodienu. Tak viņi nespēj pie tām kavēties līdz pašam sasniegšanas acumirklim, laiku pa laikam novērsdamies sāņus, pareizāk sakot atvilkdamies atpakaļ, lai iegremdētos paša gājēja dvēselē un apstātos pie sen redzētām ainām un tēliem, kuŗus atmiņu vērpetes kā slīkoņus nes augšup no zemapziņas atvariem, šūpo viņus kā dzīvus, liek tiem no jauna grimt. — Un skati, aizmirsuši šīsdiennas gājumu, kavējas vēl un vēl, pie lietām, kuŗām labāk būtu atļauts dusēt.

Tā vecam kareivim šad un tad sāk smeldzēt jaunās dienās gūta rēta. — Tā savā skrējienā uz dzimto mežu šad tad apstājas aizšauts vilks, lai palaizītu ievainojumu, kaut suņi sec jau turpat pēdas. —

Tāpat ir šiem trešajiem dzīves ceļa gājējiem ar smagām neredzamām brūcēm, kas kādreiz cirstas tiem. Tās deg un sāp, iet visur līdz, kā gaišā dienā seko ceļiniekam viņa ēna. Un visjautrākā brīdi straujākā spara kāpinājumā, sirds top piepēži smaga, sāņus aizmaldās domas, tāpat skats, lai pretī paša gribai kavētos pie tā, ko nav spējuši aprakt daudzi gadi. — Pie savas paša dvēseles vainām, kas paša iesistas, vai svešu roku cirstas. — Un jūtot atgriežamies veco moku smeldzi, bēgot no viņām prom un nejaudājot aizbēgt, atslābst gribas spraigums, nosūbē uz brīdi visskaudrākie prāta asmeņi. Netverts slīd gaŗām acumirklis, kuŗš otrreiz neatnāks. —

Viens no šo trešo pulka esmu es pats. Visus šos gadus man ir gājis līdz senu nedienu ugunsgrēka atspīdums. Arī vēl tagad es redzu viņu laiku pa laikam iegailamies nevien sapņos, bet redzu to arī vaļējām acīm, sevišķi rudens nakšu tumsībā, — viss viens, vai ārā melns klusums, vai auka krāc. — Lampas gaismas atmirdzums, ienākdams no blakus istabas pa atslēgcaurumu, tumsā uzrauts sērkociņa atblāzmojums logā. — pat paša kūņināta papirosa iesarkanais **kvēlums** dažkārt man iesit sejā senu liesmu svelmi, liek sirdij nodrebēt, un prātam neklausot, skriet klāt pie loga, vērties ārā tumsā, vērot, vai kaut kur nedeg, — vai tas tikai nebij nakts ugunsgrēka iesarkanais spīdums. Un karsti atkal metas pelni, kuŗi reiz bira dvēselē.

Veci pelni, kuŗos sadega manu bērna dienu nevainīgais gaišums, vēlāk smaka nost mana drūmā jaunība. Tie pelni, kuŗu dēļ es ienīdēju savas dzimtenes novadu un tēva sētu. —

Šie pelni ir no tūkstots deviņi simti piektā gada, kad vienā pašā naktī divas reizes dedzināja mūsu mājas.

Ugunslicēji nebija krievu dragūni vai kazaki, kā vēlāk daudzās citās sētās. Dedzinātājs bija pašu zemes cilvēks, un uguns pielikta par to, ka tieši togad tēvs bija ļāvies atkal ievēlēties par pagastvecāko.

Kad pienāca vēstis par streikiem Rīgā, par Vidzemes mācītāju bāšanu maisos, un arī pie mums šur tur jau bija manītas proklamācijas, māte palika domīga un skubināja tēvu atteikties no amata, jo nevarot vēl zināt, kā tie jaunumi beigšoties. Šie esot tādi bailīgi laiki, un prātīgs cilvēks tādās reizēs manoties pie malas, lai neieskrietu nelaimē.

Tēvs pakratīja galvu:

To amata ķēdi es pats labprāt liktu nost. Bet kam lai atdod naudas lādes atslēgas, ja tā jaunā valdīšana nenāk un viņas neatprasa? Es tak nevaru tās atslēgas nosviest pagastmājā uz galda vai grīdas. Aiz atslēgām glabājas pagasta manta. Ja viņa izputēs, man pirmajam būs jāatbild. Ieliks vēl cietumā, vai atņems sētu.

Nopūtās, iejūdza bēro un brauca atkal uz pagasta māju kā agrāk, divas reizes nedēļā. Tik klusāks gan bija palicis, un smaida nemanīja vairs zem gaišajām tēva ūsām. Un māte tais dienās, kad tēva nebij mājās, nenolaida acu no lielceļa un lielā sila, aiz kuŗa bija pagastnams. Tēvam pārrodoties tā sacīja, viņas sirds jūtot nelaimi. Neba velti naktīs tik nelabi gaudojot mājas suņi. —

Tas bija tiesa: abi sētas sargi jau pirms tumsas bija iesākuši sēdēt rijas priekšā un gaudoja tā, ka kalpone Anna diendienā gāja viņus izvajāt ar ūdens nēšu koku. —

Tad kādā rudens tirgus dienas vakarā ieradās mātes brālis, no pilsētiņas braukdams, ienāca istabā ar kliņģeru virkni un alus smaku, un kažoku atvilcis teica tēvam:

— Brāl, atsakies ar labu no tā staršina amata. Ja ne manējās māsas dēļ, tad jel tos puikas pažēlodams. Miestā dzirdēju par tevi sliktas valodas: tu šodien esot jādelējis pa pagastu kopā ar dragūniem, cilvēkiem plintes atņemdams.

— Ko tu muldi! — Māte uzbrēca krusttēvam. — Viņš ne šodien, ne vakar nav bijis laukā no sētas.

Kad krusttēvs pateica, ka muldētājs bijis kaimiņu tiesas saimnieks, kas runājis arī par tēva nošaušanai sataisītiem plinšu lādiņiem, māte palika bāla, bet tēvs pavisam kluss.

— Nu labi, — viņš beidzot ierunājās pusaizžņaugtā balsī. — Ja jau tā, tad būs gan jāatsakās. Ja vēlāk arī nāktu atkal kungu vara, lai liek tad cietumā.

— Dari tā, brāl, — krusttēvs atsaucās, slaucīdams iereibušās acīs. — Labāk tak cietumā, nekā beigts un zem zemes. —

Tak otrā dienā pagadījās turpat sētā kāda ķibele ar zirgu, un liekas, rītā bija apsolījies iebraukt liņu žīds. Tā tēva atteikšanās braukšana tik drīz neiznāca, kā bija nodomāts. Un tās pašas trešās dienas vakarā debesmala aiz mūsu rijas kļuva gaiša:

Tur dega kalna šķūnis, kuŗā bija sabāzts mūsu lielākās pļavas siens.

No mājas gala lieveņa, kas likās sarkans kā asinis, varēja redzēt, kā ugunsgrēka vējš nes prom pa gaisu degošas lubiņas un liesmu pilnus siena klēpjus, un sadzirdēt, ka liesmu mēles rūc. —

Steigties uz posta vietu mūsu mājiniekiem nebija dūšas. Šķūnis vairs nebija glābjams tā kā tā, un kalpa Mārtiņš sacīja, ka nevarot viss zināt, vai turpat netāļu no šķūņa nav paslēpies kāds meistars ar šaujamo un gaida, kad cilvēki skries dzēst.

Par meistariem mūsu pusē mēdza saukt sociālistus.

No liesmu mirdzēšanas lija pāri pagalmam un jumtiem sarkans atspīdums; sētas ēkām bija izaugušas garas līgojošas ēnas, un drebēja un skrēja līdzi dūmu mutuļiem.

Tēvs neteica ne vārda, tikai šad un tad lika plaukstu pie acīm, it kā aizsegdams viņas no blāzmas spožuma. Māte šņukstēja, brēcu es, ieķēries viņai brunčos abām rokām un saukdams, ka negribu palikt šai sētā, gribu pie krusttēva.

Tad debesis pamazām sāka mesties tumšākas. Liesmu rūkšana stājās, un lēni dzisa tuvā ugunsgrēka atspīdums. Un noskatījušies kā sabrūk šķūņa sienas, mēs sagājām istabā.

Mēs abi ar brāli gulējām savā gultiņā, vecāki savā. Ar elsām cīnīdamies, es iegrimu smagā snaudā, bet nebija ilgs šis miegs.

Durvju dārdoņa, izmisis kalpones Annas brēciens:

— Saimniek! Rija deg!

Mēs šaujamies augšā, — istaba atkal metas gaiša, jo logā redzams sarkans mirdzējums. Krīt galds, ko tēvs apgāzis steigā, māte sāk vaimanāt. Es skaņi iekliedzos, raudamies nez kur projām ar tādu spēku, ka brālis nevar mani gultā noturēt. Tad pieskrien tēvs, drebošu plaukstu noglāsta mierinādams man galvu:

Puisīt, mīļo puisīt, nebaidies!

Tad lielie metas projām, pagalms top gluži gaišs. Māte pie durvīm pagriežas vēl atpakaļ, un asaraini, reizē stingri noskan viņas balss:

— Ješķiņ, vaktē istabu! Nelaid nevienu svešu iekšā.

Es saprotu: man tagad jāsargā istaba, lai viņai nepielaistu guni tas pats ļaunais cilvēks, kas vakar nodedzināja mums kalna šķūni un kuŗa vainas dēļ mūsu sētvidus atkal kļuvis pilns liesmu spožuma.

Bērna izbailes apspiež manī mātes pavēle, mazākas paliek trīsas. Tad viņas stājas, un es esmu atcerējies, ka tepat zālē aiz skapja stāv tēva skrotenīca.

Tai šaujot gan ir spēcīgs atsitiens, pret kuŗu jāatspeŗas abām kājām arī brālim, kad viņš ņem rokās tēva bisi, lai aizbaidītu pardaudz uzbāzīgu vanagu. Tovasar es ar brāļa ziņu un padomu šāvu pirmo reizi, un atsitiens mani bij notriecis pat augšpēdus, — man bija tad nepilni desmit gadu.

Tak mātes rīkojums veic manī bailes no bises trieciena. Es velku laukā smago ieroci, velku to abām rokām, un tad jau esmu uz lielā lieveņa.

Rija vēl nedeg, toties liesmu skauta lielā salmu kaudze, kas rijai cieši klāt. Ap to skraida un klaigā lielie, — meitas, vīri jož teciņus uz aku, atpakaļ ar pilniem spaiņiem, lej liesmām virsū ūdeni, bet ugunsmēles rūkdamas skrien augstāk, — kaudze jau deg kā milzu sārts. Atkal sacēlies ugunsvējš, met liesmojošus salmu klēpjus tas uz rijas un vietām jau sāk kūpēt viņas lēznais jumts, uz kuŗa uzskrējis brālis un kājām rokām cenšas aizdegšanos aizkavēt. Un cauri liesmu gaudošanai, mājinieku skaļām balsīm es dzirdu izmisušās mātes kliedzienus:

Ļautiņi, glābiet! Ļautiņi!

Griezīgi izskan mātes vaimanas, liek manīm sākt šņukstēt no jauna. Māte grib sacelt kājās kaimiņus, kuŗi guļ pusnakts miegu, grib lai tie steigtos šurp, jo uguns salmu klēpji tagad krīt virsū nevien rijai, — tie krīt netāļu jau no istabas, kuŗas apkārtne mirkļiem paliek gluži gaiša.

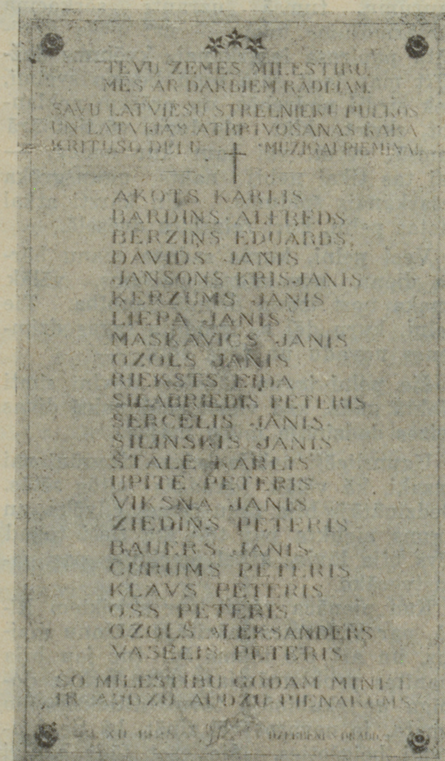
Es bērzēju ar vienu plaukstu acis, otrā man tēva bise. Un mātes izmisums man pavēl kāpt lejā no lieveņa, vilkt smago plinti pa zemi līdz un iet apskatīt mājas kaktus.

Pie tiem nekas aizdomīgs nava saskatāms. Gaišs kļuvis dārzs, klētsdurvis palikušas sarkanas. Tad es esmu pie staļļa stūŗa, un izdzirdis tuvējā laukā ātrus soļus, mēģinu bērna pirkstiem uzvilkt bises gaili, sirds sit strauji bez gala, — es esmu mājas sargkareivis, bet man vēl tikai desmit vasaras.

Nācējs ir vecais mežsargs, — kalps skrien tam blakus, spaiņi abiem līdz, un es eju ap ēkām tālāk un atpakaļ uz lieveni, vilkdams pa zemi bises laidi

Tad dzēsēju skaits atkal metās lielāks. Klāt kaimiņmāju pusgraudnieku dēlieši, un, beidzot, atnāk arī bārdainais tiesas vīrs un pērminderis Zebulans, kas sadzirdējis pāri trijām sētām savās trīs kilometrus tālās mājās mūsu mātes saucienus. —

Riju saglāba, citas ēkas ar. Bet no tās nakts, kuŗā sadega mana bērnība, mēs visi sākām slimot ar tādu savādu vajāšanas māniju.

Tā bija ne ar kādiem prāta argumentiem neapgāžama ticība, ka mūs nāks vēl reiz dedzināt. Un tāpēc visa mūsu ģimene, ar māti sākot un mani beidzot, — mēs visi pārmaiņus sēdējām naktīs katrs savas sargstundas tumsā pie loga, bez lampas gaismas, lai pie nakts melnuma radušās acis varētu laikus manīt gaidāmā jaunā ugunsgrēka sākumu. Tās bija bezgala mocošas, drūmas stundas, — sēdēt vienam un nakts tumsai par spīti mēģināt pārredzēt pagalmu, saskatīt visas ap sētas vidu sastājušos ēnu kontūras.

Sirds, galva, skatu atmiņa man bija pielijuši pilni viņas briesmu nakts ugunīm, un acis bieži vīla. — Cik bieži iesāka ar traku skubu zvanīt trauksmi satrauktās asins balsis un lūpas jau vērās briesmu saucienam, kam jāceļ citi mājinieki kājās. —

Vai tur kas nupat negailēja pasarkans, — tur, pie viņējā laidarstūŗa? Un tur, — tur viņā klētsstūri, žēlīgais Dievs, — vai tur kāds nupat neuzrāva sērkociņu, — tiešām, likās, ka iesāk zvērot guns!

Sargam sāk pietrūkt elpas. Viņš spiež seju un acis klāt pie loga stikla, un deniņos tam aukaini sit pulsa āmuriņš.

Šī tumsā sēdēšana beidzās tikai ar jaunu pavasari. Tā bija mūsu māju kopējās kaites ārējā pazīme, bet man šī slimība pieņēma tikai citu, apslēptāku veidu.

Gadiem ilgi es esmu mocījies pēc tam ar ugunsmurgiem, viņu dēļ daudzas reizes licies baismīgs tēva nams, jo guļot viņa pajumtē tūkstots reizes man rādījies tas pats mūžīgais liesmu rēgs. Un izmisis un sevī ievilcies, kā nāvīgi ievainots ezis, es slēpu savu nelaimi no visiem citiem, cenzdamies vairāk gulēt saules stundās, jo tad no miega trūkstoties bija tūlīņ redzams, ka mani nupat žņaudzis ugunslietuvēns, ka viss ir bijis tikai murgi, un ārā dienas gaišums, nevis nakts ugunsgrēka blāzmojums.

Mēs visi mēģinājām izdibināt, kas ir bijis mūsu nelaimes vaininieks. Aizdomas bija te uz vienu, te uz otru, bet pie skaidrības netikām līdz pašam kaŗam.

Šī nezināšana tad māca mani gandrīz tāpat, kā liesmu murgi, tikai ar to starpību, ka domas par dedzinātāju, kas viņš tāds bijis, mocīja manu galvu dienas stundās, bet uguns vīzijas daļa bija nakts. — Man likās, ka zinot vainīgā vārdu, paliks vieglāk, un vesela, kā agrās bērnu dienās, kļūs mana apdedzinātā dvēsele.

Kad biju pirmo reizi piedalījies kaujā, un tēvam bija gluži nejauši kļuvis skaidri zināms dedzinātāja vārds, es sapratu no sirdī iegājušā, spirgti vēsā saltuma, kādēļ tā centos zēna gados zināt, kas ir bijis viņas nakts vaininieks.

Tonakt es biju savā bērna prātā gribējis viņu nonāvēt. Apņēmies zemapziņā, liesmu auru, mātes raudu un sava paša izmisuma mudināts. — Tad neizšautais, nezināmam ienaidniekam nodomātais šāviens man tagad izlikās kā parāds, ko nolīdzinot es kļūšu kā visi, un prieciga un viegla kļūs atkal mana sirds.

Tēvs rakstīja no Krievzemes, kurp vecākus bija aiznesusi bēgļu straume, ka dedzinātājs bijis kaimiņu būdenieka

Kaujas šaušanas vingrinājumu
izdarīja Dreiliņu apkārtnē janvāra beigās 6. Rīgas kājn. pulks. Vienu no manevrējošām pusēm vadīja plkv. Šepko, otru — pltn. Silgailis. Piedalīto artilēriju komandēja pltn. Užāns.

Kaujas šaušanas bija ieradies novērot armijas komandieris ģen. **K. Berkis,** armijas štāba priekšnieks ģen. **M. Hartmanis,** štāba apmāc. daļas priekšnieka, pulkv. **K. Ļūļaka** pavadībā. Apmācības novēroja arī Vidzemes divīzijas komandieris ģen. **Virsaitis** un citi augstākie virsnieki. Apmācības bija ļoti labi noorganizētas un sniedza daudz pamācoša. Tajās parādīja, kā ar labi vadītu ugunsspēku nomāc un aptur pretinieka izdarīto frontes rajona pārrāvumu. Interesantās apmācības bija ieradušies novērot daudzu aizsargu pulku komandieri un jo plašos apmēros 5. Rīgas aizs. p. komandējošais sastāvs, kapt.-ltn. Rupeikas vadībā.

dēls Pēteris, kuŗš iesaukts kaŗā kā rezervists un nosūtīts uz Galicijas fronti. Tēvam to lietu pastāstījis kaimiņš, kuŗš pats no Pēteŗa mutes to dzirdējis, ar viņu īsi pirms kaŗa satikdamies pie šņaba pudeles.

Vēstule mani bija sasniegusi kaŗa skolā, kur četros mēnešos no pilsētu un lauku zēniem lūkoja iztaisīt leitnantus. — Un tikko beidzis kaŗa skolas par daudz straujo kursu, es prasījos projām uz Galiciju, nonācis tur, sāku tūlīņ meklēt sava asinsienaidnieka pēdas.

Tik daudz varēju izzināt, ka Pēteris tiešām bijis tur kādā krievu pulkā, tad ievainots un evakuēts, izveseļojies, bijis kādā papildbataljonā, un tālāk nebij vēsts.

Tak mani neatstāja cerība, šis vientulīgu ļaužu vienīgais draugs. Tā bija kļuvusi tik stipra, ka sirds bij un palika rāma, redzot Galicijas zemnieku kviešu lauku degšanu: atkāpjoties bija pavēlēts tos dedzināt, un naktīs debesis un zeme bija sarkani no liesmām un no viņu blāzmas spožuma.

Tad tēvs bija saņēmis tādu ziņu, ka Pēteris patlaban dienot latviešu strēlniekos. Jau pirms tam biju lūdzis laist mani uz Rīgas fronti, bet pēc šīs ziņas divkārt gaŗāks likās velkamies pārcelšanas laiks.

Tiešām, Pēteris bija līdzcīnījies jūlija kaujās pie Ķekavas, bet turpat pazudis bez vēsts. Laikam gan kritis, granātas saplosīts un aprakts kā nezināms.

Cerības viņu satikt izplēnēja, un mani atkal sāka mākt vecā ugunsgrēka atspīdums. Tas nenāca pie manis tikai kauju naktīs, kad granātšņākas pilni bija gaisi, un no gŗāvieniem bija gandrīz nepārtraukti gaišas Tīreļpurva debesis.

Tad kaŗam bija pienācis gals, un kopā ar vecākiem es atgriezos Kurzemē. Man rieba tēva sēta, dzimtais pagasts ar; un visvairāk uz manu uzstāšanos mēs apmetamies citā novadā, kur bija mātes mājas, no brāļa mantotas. Bet arī viņās mani gluži neatstāja ugunsrēgi, gan atnākdami retāk, vairāk tikai rudens nakšu spocīgajā melnumā.

Sākās jauns kaŗš, šoreiz par pašu tautas valsti. Es aizgāju projām no mātes sētas, aizgāju ar vieglu sirdi, cerēdams, ka šai kaŗā man nesekos ugunsvīzijas.

Tā arī bij, bet sirds bija un palika joprojām smaga; reti kad gaišs bij manu jauno dienu prieks, vienmēr atceroties nenomaksāto asins naida parādu.

Un tad, pēc jaunā kaŗa beigām, pienāca vairs necerēta vēsts, ka Pēteris esot pārnācis savā mājiņā. No vācu gūsta, kur sabijis divus gadus, palikdams tāds pusinvalids.

Mana dvēsele atkal metās gaiša. Vēl gaišākai tai vajadzēja palikt pēc atriebības šāviena.

Es slēpu no šīs ziņas stāstītāja savu ziņkāri. Man nebija nekādas vēlēšanās spēlēt augstsirdīga nelgas lomu, vai neviļus un vēlāk radīt aizdomas ar pārsteidzīgu taujājumu. — Priekš kam gan vaicāt? Pēteŗa mājiņu es tak mācēšu sameklēt melnākās oktobŗa nakts melnumā, jo tā bija pavisam netāļu no mūsu vecās sētas, kuŗā tagad saimnieкoja citi.

Dabūjis īsu atvaļinājumu, darba biedriem teikdamies iet uz Vecmuižas siliem, lai sameklētu tur pozicijās kaŗa laikā noglabātu vācu snaipera šauteni, es ierados mūsu apriņķa pilsētiņā labā tumsā, un nesaticies ne ar vienu, sāku soļot uz veco māju pusi, zem angļu plēdа slēpdams savu uzticīgo mauzeri.

Bij miglas tvaiku, palsas tumsas piesātināts vakars, līdz manas gaitas mērķim kilometri divdesmit. Par spīti visiem rudens dubļiem, es pēc savām trim stundām jau biju Pēteŗa mazmājiņas tuvumā.

Lielais sils beidzās; miglas naktī bija tikko nojaužami sen pazīstami egļu puduri.

Lēni un zagšus es tuvojos Pēteŗa mājas vienīgajam logam, no kuŗa krita dūmākņ palsumā nespodrs un sarkans, tāla ugunsgrēka blāzmai līdzīgs gaismas atspīdums.

Istabas vidū bija neapsegts dēļu galds, uz kuŗa nupat lika putras bļodu pusmūža sieviete. Pa kreisi, galda malā bija apsēdusies pusaudze meitene un

Ceļā uz šaujamlaukumu...

KARNEVĀLS IR ATKAL KLĀT

EMS

Laukos un ielās vairs negaudo ziemeļa svilpes. Gaisos jau jūtamas pavasara vēsmas.

Kā pirmais priekšpavasara vēstnesis ir ieradies karnevāls. Tas atkal māca pavasarīgi smieties un dedzīgi papriecāties pēc saltākiem ziemas mēnešiem. Tomēr karnevāls atnes sev līdz tikai pavasara dvēsmas, ne pašu pavasari.

Pēc tā sirdis vēl dabū izgavēties gavenī un deguni vēl paspēj izsalties auksta gaisa noplūdumos. Tāpēc arī karnevāls tiek sagaidīts un pavadīts kā karnevāls. Ir patīkami kaut uz brīdi aizmirst ikdienu. Uzlikt masku nevien sejai, bet arī sirdij. Pie kam maskotā sirds dažreiz ir patiesāka un dabiskāka kā nemaskotā.

Karnevāla maskas ir daudzas un dažādas. Bet to starpā visbiežāk sastopamas 3. Rotaļīgā un graciozā K o l o m b i n a. Laimīgais un panākumus plūcošais A r l e k i n s. Skumjais, greizsirdīgais un mazlaimīgais P j ē r o. Gribot vai negribot arī mēs karnevālā bieži uzliekam vienu no šīm maskām.

* * *

Karnevāla princis (daži to sauc arī par princi Arlekinu) ir mūžam jauns un tomēr arī vecs viesis. Jau senā Grieķijā viņš saviem pavalstniekiem labprāt uzdāvāja m a s k a s, lai tie varētu atklāti un brīvi izpriecāties viņa svētku laikā. Vēlāk viņš šīs maskas aiznesa uz Italiju. Tur plašu popularitāti ieguva Romas un Venecijas karnevāli.

Karnevāla prieki pārsviedās uz Ķelni, Mincheni. Atrada jaunu dzimteni arī Francijā. Tur ar Karnevāla princi, kā pirmais saradojās Indriķis III. Karalis saņēma šo smaidošo princi pats ģērbies sievietes tērpā. Šī „pārģērbšanās" mode bija tik ātri iegājusi modē, ka kādā maskerādē, kuru karalis rīkoja par godu savai mātei, visas dāmas ieradās elegantos kungu tērpos. Un, kā galma chronika stāsta, tās šais tērpos arī uzvedušās tikpat brīvi, kā kungi. Pēc tam franči visvairāk dejojuši Indriķa IV. un Ludviķa XIV. laikā. Šis karalis dejojis cītīgāk pat par galma balleta dejotājiem. Ludviķis XV. 1716. gada janvārī lika atskanēt trompetēm p i r m ā operas ballē. Kopš tiem laikiem ir kritušas daudzas karalistes un impērijas, bet operas balles ir palikušas.

Tikai mūsu zemē operas balles nav paspējušas kļūt par iksezonas tradiciju. Varbūt tāpēc, ka šo mirdzošo balli aizēno citi spīdoši sarīkojumi. Toties tradicionāli palikuši karnevāliskie sarīkojumi.

Par tiem mēs griezāmies ar ar mazu taujājumu pie **Karnevāla prinča:**

„Atvainojiet, jūsu princiskā gaišība... Kādas ir jūsu domas par Rīgas un lauku pavalstniekiem karnevāla laikā?"

— „Ak, — ļoti labas", atbildēja smaidošais princis: „rīdzinieki dejo tikpat cītīgi, kā parīzieši. Bet rīdzinieces?... Tās es nespēju atšķirt no vīnietēm. Bez tam viņām vēl ir sava īpatnēja grācija, šarms. Ek, — kā lai to apzīmē pāris vārdos?... Atcerējos, atcerējos: viņām arī dejā piemīt savs l a t v i s m s. Ceru, turpmāk to vairāk pamanīsat arī jūs."

* * *

Kad maskas krīt...

Šeit būs daži monologi, kas izrauti no karnevāla jautrā koŗa. Balles zālē jautrība ir sasniegusi kulminācijas punktu. Mūzika viļņojas, pāri šūpojas, skan čuksti, smiekli. Vispārējā skaņu haosā dzirdama arī skaņāka iesaukšanās, vai trompetes ietaurēšanās.

Bet, iedomāsimies, ka tas viss notiek aizskatuvē. Mūsu priekšā — skatuvē, pati balles zāle nav redzama. Mēs skatam tikai vienu no zāles izejām, — tās priekštelpām. Tiklīdz karnevālnieki iznāk no zāles, viņu izturēšanās pārmainās. Vai tas ir melnās, vai zilās māģijas iespaids, nav zināms. Tikai maskas nokrīt un top redzams pats cilvēks.

Ienāk j a u n a d ā m a, kas agrāk bijusi vēl jaunāka. Tā mirkli apstājās un čukst: Šis Laimons! Šonakti viņš mani vairs nepazīst, bet pērn... ak... pērn!... (Steidzās tāļāk).

B i r ž a s s p e k u l a n t s: Beidzamo reizi esmu atnācis šai ballē... Melnā birža ir beigta... arī man gals klāt... Mani vairs neviens negrib pazīt... Bet pērn... Ak, — pērn... (aiziet).

M ā t e: Nez' kur palikusi Laima?... Kā viņa neredz, ka tās jauno advokātu cenšās pievākt Lolote... Lai Laima pasteidzas paglābt, kas vēl glābjams. Citādi nākošu gadu viņa varēs šai vietā nopūsties: pērn laime bija tik iespējama... ak, pērn... (aizšūpojās tāļāk).

A k t r i s e (vēl reiz pārzīmē lūpas ar karminzīmuli): Ak, — cik nepieejams viņš palicis šogad. Viņš ir laipns, pat mīlīgs, bet lomu viņš, laikam, tomēr dos šai neapdāvinātai Elzai... Visiem ir skaidrs, ka es tikai vienīgā to varu nospēlēt... Tikai viņam tas vēl nav skaidrs. Kā lai to ieskaidro?... Hm... jāpamēģina sirdskaite... vai vēl labāk: jānospēlē spējš reibonis. Viņš būs spiests mani pārvest mašīnā mājās (Apmierināti steidzās tāļāk).

G a i š m a t e: Cik saldi skan vijoles, dūdo saksafoni! Un cik saldi skanēja viņa vārdi: „es dejoju ar savu mazo, gaišo līgaviņu..." Kā to nožēlos Albis, kas to nemācēja pateikt pērn... Nez vai viņš ir zālē? Labi būtu, ja viņš mūs abus redzētu. (Saglauž cirtas, uzlaiž lūpām blondu smaidu un dodās atpakaļ zālē).

Kad sāk pelēkoties rīts, priekškars aizvērās. Viena karnevāla nakts aizgājusi. Bet princis Karnevāls vēl pavisam nav teicis pēdējo vārdu.

---

grieza rikās maizes doniņu. Tad apsēdās arī vecā, bet ēst viņas vēl nesāka, un jaunā ko teica, galvu griezusi uz krāsns pusi. Laikam sauca, jo istabas stūrī aiz krāsns kaut kas sakustējās, nāca šurp, uz galdiņa un loga pusi.

Nācējs bij Pēteris, ģērbies vestē un salāpītās biksēs, un mana kreisā roka uzgulās mauzera spalam, — esmu paradis šaut ar kreiso roku, — bet labā liecās elkonī, lai būtu atbalsts smagajai pistolei.

Sirdī vai pierē? Pēteŗa žods apaudzis pasirmiem bārdas rugājiem, un kreisā vaigā, kurš no loga labāk saredzams, ir dziļa rēta, turpat zem acs. Viņš lēni nāk uz priekšu, seja tam kļuvusi gluži veca, bet es viņu pazītu vistumšākajā pusnaktī. — Tik ļoti iespiedušī viņa vaibstus manā atmiņā šie moku un šis garās meklēšanas gadi.

Tagad viņš ir jau pie galda, un es tūlīņ varēšu šaut.

Viņš apstājās, kā klausīdamies, nevarīgi taustās ar savām lielajām rokām, kaut ko meklēdams. Un meitenei pasniedzot ķeblīti, to neredz, skatās prom uz loga pusi, un viņa acīm ir sen izdzisis akls skats. — Un arī pie labās acs, tuvu deniņiem, tam saskatama rēta.

Prāts pavēl raut pistoles sprūdu, bet rādītājpirksts neklausa, un sirdī atkal aptumšojies nesen atplaukušais gaidu gaišums, ka līdz ar šī parāda nomaksu es kļūšu no visa atpestīts.

Sakodis zobus, es bāžu atpakaļ makstī mauzeri. Eju projām uz pilsētiņas pusi, un smagas man ir tagad kājas, atkal smaga sirds.

Es nejaudāju nošaut aklu invalidu, — man pašam mutē vācu lodes sista rēta. Un tomēr, dvēselei vēl tagad nava miera, kam nelauj atnākt parādā bijušais, parādā palikušais šāviens, kura sprādzienam vajadzēja mani izdziedināt.

O. Tīmanis.

Kāda latvju zemnieku ģimene pagātnes romantiskā gaismā

Kā Marta-Katrīna nosēdās krievu cara tronī. Un kā nokļuva pie Krievijas valdnieku galmā tās radi? Ir īstenība, ir stāstījumi un nostāsti par to.

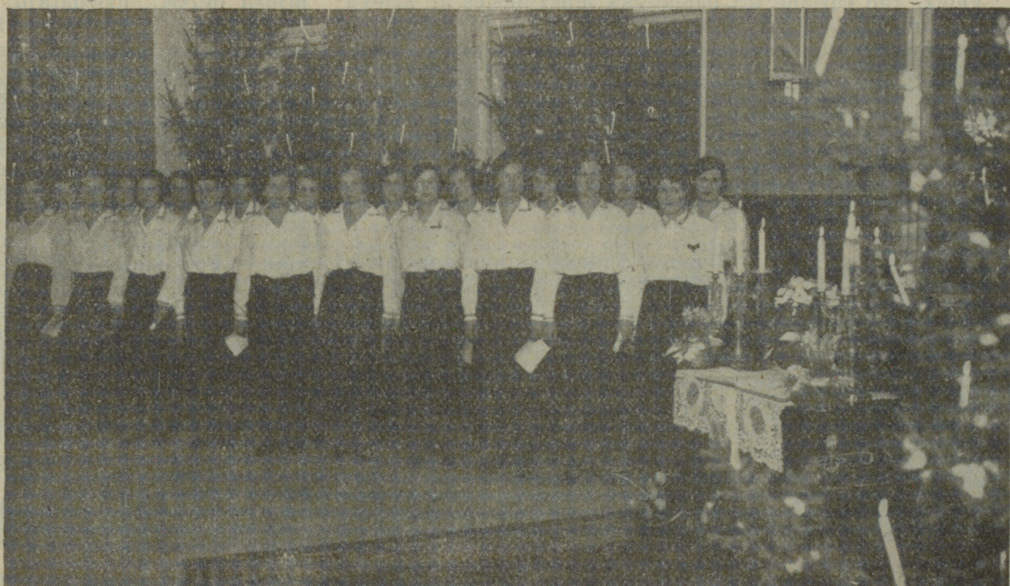
Vēl nesen viena mūsu tautas daļa izjuta savādu bijību pret „augstāko muižnieku kārtu", nedibināta cieņa pret „zilām" asinīm . . .

Bet vēsture dod piemērus, ka tā paša latvju zemnieka asinis varēja gluži labi izrādīties par spīdoša muižnieka asinīm. Un ir tikai likteņa nejaušība, ka latvju zemnieka dēls nosēdēja arī uz Krievijas troņa ar kroni un scepteri, kā to jau ir darījusi latvju zemniece.

Visi būsim dzirdējuši stāstiņu par Glūka „audžu meitu" Katrīnu, kas kļuva Krievijas monarcha Pētera sieva un pēc tam Krievijas patvaldniece.

Te nu populārā vēsture grēko pret īstenību, jo Katrīna nebij nekāda Glūka audžu meita. Ir zināms, ka valdnieki, arī zin tikai pa vārdam. Nu tīri dabīgi, ka pirmā laikā viņi kautkādi sarunājās poļu valodā. Saruna neveicās, un Marta bieži vien savam pavēlniekam dzied, domājams, latvju tautas dziesmas, dzied kā cīrulītis. Un cārs viņu nosauc par savu „cīrulīti". Poļu valodā cīruli sauc „skavronek" un no šī vārda vēlāk atvasināts Martas domātais ģimenes vārds — Skavronskaja. Interesanti atzīmēt, ka cara Pētera laikā Martas brāļi tika vēl saukti pavisam citā, pie tam pilnīgi krieviskā ģimenes vārdā — par Samuiloviem.

Cars pats savu „dārgumu", vēlāk kronēto Krievijas ķeizarieni, māca, pie tam diezgan sekmīgi, ne tikai krievu valodā, bet arī lasīšanā un rakstīšanā. Viņa to arī ātri iemācās.

5. Rīgas aizs. pulka štāba aizsardžu pulciņa svinīgs solījums.

apprecot zemākas kārtas sievu, vispirms viņu iecel kādā baronu, grāfu u. t. t. kārtā. Tāpat senie vēsturnieki savu valdnieku cilts sākumu novada līdz slaveniem Romas valdniekiem un pat līdz biblejiskiem vārdiem. Lūk, šo iemeslu dēļ arī vienkārša latvju zemnieka meitene vēsturē palikusi par Glūka audžu meitu. Šī Katrīna patiesībā ir bijusi viena no kādas daudzbērnu latvju zemnieka ģimenes jaunākām meitām. Grūtos kaŗa, laupīšanas un bada gados viņa atšķirta vai atmesta no ģimenes, varbūt kā viena lieka mute. Nu viņa savu pārtiku rod pie kareivjiem, kā viņu veļas mazgātāja un arī „laika kavētāja". Pateicoties savam vingrumam un svaigumam, viņa drīz vien no vienkāršo kareivju rokām nonāk virsnieku „dienestā", līdz paliek par krievu feldmaršala Šeremetjeva mīļāko.

Pie Šeremetjeva viņu redz cars Pēteris, iekāro un paņem. Ir kāda veca naiva krievu miniatūra, kur redzams, kā Šeremetjevs pieved un atdod caram savu „dārgumu". Paraksts zem miniatūras apstiprina to, jo skan, ka uzticīgs pavalstnieks savam valdniekam atdod to pašu dārgāko. Un tiešām, ja salīdzina toreizējās krievu augstākās kārtas bālasinīgās, vai arī aptaukojušās, miegainās mazkustīgās sievietes ar žirgto latvju zemnieci Martu jeb Mārgu, kas briesmīgākā kaŗa un bada laikā pati saviem spēkiem pratusi uzturēt sevi un palikt dzīva, tad to tiešām jāatzīst par lielu dārgumu. Cara acs prot vērtēt šo dārgumu.

Nelaime tikai ar valodām — „dārgums" runā latviski ua dažus vārdus saprot poliski — arī lasīt neprot. (Tas skaidrs pierādījums, ka Marta nava Glūka audžu meita.) Cars Pēteris, zināms, ne vārda neprot latviski, bet poliski

Nava zināms, vai pati Marta-Katrīna, tikusi augstā stāvoklī, aizmirst savus piederīgos, vai arī cars neļauj tai par viņiem interesēties. Bet fakts, ka Martas - Katrīnas brāļi gan zin, ka viņu māsa ir Krievijas cariene, bet viņi joprojām paliek par latvju zemniekiem.

Oriģinālākais tas, ka kāda ne visai ievērojama krievu ierēdņa (kuŗa vārdu vēsture nava uzglabājusi) kulaks dod pirmo triecienu šo latvju zemnieku kāpšanai uz augšu uz muižnieku un grāfu tituļiem.

Tas noticis šā: minētais ierēdnis braucis tālā ceļā un par kautko sašutis. Sašutumu tas, pēc to laiku paraduma, ar dūri izgāzis uz vedēja klaušinieka kupra. Tas bārgi ko uzkliedzis kungam. Ierēdnis — kungs uzmetis vēl. Bet kā par brīnumu „mužiks" palicis rupjš. Nu pieturas vietā ierēdnis ar tulka palīdzību sācis noskaidrot, ko „mužiks" teicis. Izrādās, ka teicis, ja kungs būtu zinājis, kas viņam Pēterburgā par radu, tad nebūtu vis nagus palaidis.

— Kas tas par radu? Jefreitors, vai varbūt pat kaprālis? — ierēdnis zobojis.

— Nē, tā ķeizariene, viņa mana māsa! Šoreiz lepni atbildējis zemnieks.

Ierēdnis vispirms pārliecinājes vai zemnieks maz pie pilna prāta. Bet kad izrādījies, ka pēdējam „visi pieci mājā", tad briesmīgo dumpinieku licis iekalt važās, nodot attiecīgām iestādēm, lai turētu visstingrākā apcietinājumā. Šī lieta nonākusi cara slepenā kanclejā. Sākusies stingra un gaŗa izmeklēšana, kuŗā, blakus minot, cietuši apcietinātā „dumpinieka" locekļi. Bet izmeklēšanas gala iznākums tomēr bijis tas, ka šis „dumpinieks" patiešām ir carienes miesīgs brālis

Teodors (?) un ka bez šā brāļa pēc visām kaŗa briesmām vēl ir dzīvs kāds otrs carienes brālis — Kārlis un tā dēls Mārtiņš, tāpat divas precētas māsas.

Cars licis abus brāļus atvest uz Pēterburgu un parādījis cārienei. Kādā nolūkā — tas nav zināms. Varbūt vienkārši kā radiniekus; bet ticamāk, lai atgādinātu carienei, ka viņa ir zemniece un ka par savu tagadējo stāvokli var pateikties vienīgi tikai caram. Jo Marta - Katrīna ar sievietei piemītošu enerģiju jau sākusi Pēteri Lielo turēt zem savas mazās tupelītes, bet savas cīruļa dziesmas un plašo mīlu dāvāt ārzemniekiem — jūrniekiem, kas bija cara viesi.

Bet pēc tam carienes brāļi nosūtīti atpakaļ uz Vidzemi un, liekas, nometināti citā apvidū, pie tam viņiem uz stingrāko aizliegts runāt par savu radniecību ar carieni. To brāļi arī izpildīja, jo viens jau bija jūtami iepazinies ar izmeklēšanas un noskaidrošanas „jaukumiem". Vietējām valdības iestādēm tomēr dots rīkojums, rūpēties, lai tie neciestu trūkumu un nebūtu nekādu spaidu šiem abiem brāļiem, tāpat abu carienes māsu vīriem — Sīmanim, Indriķim un Miķelim, Jukumam.

Pēc cara nāves, kad latvju zemniece Marta kļuva par Krievijas carieni Katrīnu Aļeksejevnu, tā izsauca savus brāļus no Vidzemes un nometināja tos Pēterburgas tuvumā, saprotams, tos pamatīgi apgādājot.

Vēlāk, kad cariene bij pamatīgāk iepazinusies ar krievu dižvīriem un viņu spējām un garīgo bagāžu, tā pārliecinājās, ka viņas brāļi ir pēc visa tā ne tikai līdzīgi, bet gan pārāki par visām vecām muižnieku un kņazu dzimtu atvasēm. Tagad pilnīgi mierīgi viņa varēja savus brāļus pacelt grāfu kārtā un māsu vīrus muižnieku kārtā. 1727. g. 5. aprīlī (v. st.) brāļiem tika piešķirts grāfu Skavronsku titulis un dāvāts ģērbonis, kurā redzamas trīs rozes (nozīmējot trīs māsas Skavronskas), cīrulis (atgādina ģimenes vārdu) un divgalvainais Krievijas ērglis (norādot uz radniecību ar valdošu namu).

Vienas māsas vīrs — Sīmanis Indriķis kļuva par muižnieku Simeonu Ļeontjeviču Henrikovu, otrs — Miķelis, Jukums par Michailu Jefimoviču Jefimovsku. Viņu pēcteči vēl līdz pag. gadu simteņa beigām bija starp krievu aristokrātiem.

Zemniece - cariene savos aprēķinos nebija kļūdījusies: grāfi Skavronski spīdoši attaisnoja savu stāvokli. Viņu draudzību un labvēlību centās iegūt visvecākās muižnieku dzimtas, ar viņiem radnieciskus sakarus meklēja pat ārzemju muižnieki. Tā vēsturē pazīstamais poļu magnāts Pēteris Sapega esot vareni centies, lai par sievu iegūtu Vidzemē trūkumā un postā dzimušo zemnieci, grāfa Kārļa Skavronska meitu.

Grāfs Teodors pēc pārciestās „izmeklēšanas un nopratināšanas" slepenā cara Pēteŗa kanclejā, mira samērā jauns un neatstāja pēcnākamos. Bet grāfa Kārļa Skavronska dēls Mārtiņš izvērtās par lielu augstmani un apprecēja dižciltīgu un bagātu līgavu baronesi Mariju Strogonovu. Lai gan divu nākošo carieņu (Annas Ivanovnas un Annas Leopoldovnas) laikā Skavronski, Henrikovi un Jefimovskis bij itkā attālināti no galma, bet tomēr veda savas galma intrigas un spēlēja zināmu lomu carieņu maiņā, līdz panāca to, ka uz troņa nāca cara Pēteŗa un latviešu zemnieces Martas, krievu carienes Katrīnas meita Elīzabete. Elīzabetes laikā arī Henrikovi un Jefimovski tika pacelti grāfu kārtā. Bet Mārtiņš Skavronskis aizsniedza augstākos krievu valsts amatus un godus — bij ģenerālanšefs, oberhofmeisters, Andrēja ordeņa kavalieris, pie visa tā sarausa gandrīz neaptveŗamas bagātības un mira 1776. gadā, aizsniedzis **visu, ko Krievijā varēja aizsniegt, atskaitot vienīgi cara troni.** Bet viņa vienīgam dēlam Pāvilam jau šūpulī tika paregots un zīlēts Krievijas tronis pēc bezbērnu cārienes Elīzabetes. Kā „bērna autiņi" Pāvilam bij smalkās Andrēja ordeņa lentas no cārienes krūtīm. Tikai pateicoties Elīzabetes vieglprātībai, kas **neprata** ar parastām galma intrigām un slepenām kamariļļas sabiedrībām nodrošināt Pāvila stāvokli, pēdējā vietā uz Krievijas troņa pēc Elīzabetes nāja Pēteris III., kādas vācu valstiņas princis, attāļš cārienes radinieks. Ja skatās no asinsradniecības, tad Vidzemes zemnieka dēlam grāfam Pāvilam Skavronskim uz Krievijas troni bij ne mazākas tiesības. Varbūt viņa nelaime bija tikai tā, ka troņa mantošanas laikā viņš bija vēl tikai bērns, kurpretim princis Pēteris bij precējies un viņa sieva, vēlākā cāriene Katrīna II., ļoti labi prata intriģēt un pāri sava vīra līķim iegūt cāra troni.

Skavronskos un sevišķi minētā Krievijas troņa pretendentā (pretendentā pret paša gribu) Pāvilā, vienmēr **mājoja cīruļu gars:** Pāvils sevi iedomājās par nepārspējamu un nebijušu mūziķi, dziedātāju un komponistu. Aizrauts no savas mānijas, grāfs Pāvils Skavronskis bij pilnīgi vienaldzīgs pret politiku, augstiem amatiem. Pēc tēva nāves viņš devās uz klasisko mūzikas zemi Italiju, lai tur gūtu savam „ģēnijam" cienītājus un savu godkārību vaiņagotu lauriem. Te vienā, te otrā pilsētā, saprotams, izdodot pasakainas summas, viņš uzved savas operas, pret ķēnišķīgiem honorāriem viņa operās dzied pirmklasīgie dziedātāji; skaļi jo skaļi applaudē viņa apakšnieku par naudu pirktie applaudētāji, bet publika smejās, vai tura ausis ciet no šā „ģēnija" kompozīcijām. Tā gadus piecus Pāvils Skavronskis priecina itaļus ar savu mūziku. Pēc tam atgriežas Krievijā. Toreizējās cārienes Katrīnas II. favorits Potjemkins uzskata viņu par spīdošu partiju savai māsas meitai (Engelhardt) un ar Skavronska mantziņa Gurjeva palīdzību ieprecina šo māsas meitu Pāvilam Skavronskim. Var piezīmēt, ka par šo pakalpojumu Gurjevs (arī no zemas kārtas), pēc kāda laiciņa kļūst par Krievijas finanču ministri un godam izpilda savu amatu, saprotams, arī pats sevi neaizmirsdams.

Pats Skavronskis apprecējis skaistuli Katrīnu Engelhardt, mūzikas simfonijas pārmaina pret mīlas simfonijām, t. i. ar tādu pašu aizrautību, kā nesen mūzikā, tā tagad iemīlās savā sievā un kalpo viņai. Bet Italiju viņš nevar aizmirst, Italija aicina viņu, viņš, pēc toreizējās krievu tradīcijas, mīl arī Italiju un viņas sauli. Varbūt arī viņš cerēja, ka Italijas saule iesildīs viņa sievai sirdi, kuŗa, neskatoties uz viņa liesmaino mīlu, palika ledus auksta.

Jaunā grāfiene Skavronska ir sevišķi flegmātiska, kā vairums toreizējo Krievijas muižnieku kārtas sieviešu, visu laiku pavada vai nu guļot, vai ēdot, pa retam klausoties savas aukles pasakās. Tomēr viņa pamudina vīru meklēt valsts dienestu, **dzīties pēc slavas.** Padevīgs savas sievas kalps, Skavronskis izvēlās **diplomāta karjēru.** Ievērojot viņa aristokrātismu, labo audzināšanu un „noslīpējumu", diplomāta stāvoklis tam nodrošināts — jāizvēlās tikai amats. Un, protams, Skavronskis izvēlās sūtņa posteni Italijā, Neāpolē.

1785. gadā grāfs Skavronskis ar savu skaistuli sievu dodas uz Neāpoli. Kā sūtnis viņš spīdoši izpilda savu misiju, lietišķi strādā, tāļredzīgi sprież par franču revolūciju, apdomīgi ved diplomātiskas sarunas par koaliciju pret dumpīgo Franciju, kas sāks apdraudēt visus troņus. Tikai viņa darbs paliek pusceļā, jo agrā nāve pārvelk visam strīpu.

Arī Italijas mirdzošā saule neiesilda grāfienes Skavronskas sirdi mīlā pret vīru. Liekas arī Italijā grāfiene salst, jo viņa dien dienā kūtri guļ uz dīvāna, apsegusies ar caunādas kažoku. Bet zem šī kažoka dzimst un aug mīla pret stalto franci Maltas ordeņa bruņenieku gārfu Littu. Neveiksme mīlestībā, diplomātu viltīgums un aukstais prāts salauž grāfu Skavronsku. 1793. gada 23. novembrī tāļā Italijā, krāšņajā Neāpolē mirst grāfs Pāvils Skavronskis, līdz dēlā sirds. Ar diloni mirst grāfs Pāvils Skavronskis, līdz ar viņu izbeidzās grāfu Skavronsku ģimene. Bet varbūt ziemeļos, kur pie Gaujas jeb Pededzes vēl vienmēr dzīvo viņa radi — varbūt saucās Cīruļi. Un viņi tagad arī ir augstā kārtā— viņi ir lepnās un brīvās Latvijas pilsoņi.

ĀRVALSTU AIZSARGU DOMAS

Kaitse Kodu Nr. 23/24.

Kā atspīdēja Betlēmes zvaigzne Eiropai. Raksts apskata vēsturiskās perspektīves pirms 1934 gadiem.

Pulkveža Otto Sternbecka 50 gadi.

Par mūsu jaunatnes organizēšanos. Jaunatnes audzināšanā un organizēšanā slēpjas tautas liktenis nākotnē. Jaunatnes meklējošais gars un aktīvā griba ir gatavi darbībai un katrā darbībā slēpjas dziļas un lietderīgas pēdas, ja to vada pareizā virzienā. Tas prasa jaunatni organizēt un viņas audzināšanas darbu vadīt no viena centra. Pēc šā gada tautas skaitīšanas datiem Igaunijā 8—18 g. vecumā bija 90.181 zēnu un 88.214 meiteņu, vai pavisam kopā 178.395 jauniešu.

17. Rēzeknes aizs. pulka Rēzeknes aizsardžu pulciņa iesvētīšana.

No tiem organizēti:

Jaunos vanagos	5.858	zēnu
Skautos	2.823	„
Dzimtenes meitās	3.650	meiteņu
Gaidās	2.200	„
Igaunijas jaunatnes biedrībā	1.700	jaun
Igaunijas jaunatnes sarkanā krustā	14.669	„
Jaunekļu kristīgo biedrībā	3.450	„
Cerības pulciņā	1.450	„
Kopā	48.850	jaun.

Pa lielākai daļai organizēta **skolu jaunatne.** Vēl jādara plašs darbs, lai piesaistītu jaunatnes orgnizācijām arī ārpus skolas stāvošo jaunatni.

Dažas piezīmes pie aizsargu - šāvēju sagatavošanas 1934/35. gadā.

Raksta autors norāda, ka sagatavojot aizsargus - strēlniekus nav ieteicams visus apmācāmos sagatavot pēc vienas receptes, jo sagatavojamo spējas ir dažādas. Piemēram, nav vajadzīgi šaujot guļus sevišķi treniņi, ja viņš var trāpīt 90% no iespējamo punktu skaita. Apmācības darba vienkāršošanai ieteicams, lai vadītāji piemēro treniņus atsevišķu strēlnieku individuālām īpašībām un spējām treniņa programmas robežās.

Pārdomas par formas ietērpu un aizsargu jātnieku formas ietērpa mets.

Tartū aizsargu desmit gadi.

Jubilejas svinību 8. un 9. decembrī apraksts.

Aizsargu darbs un dzīve.

Krievu sarkanās flotes viesos braukšana uz Igauniju 1918. g. Ziemassvētkos.

Ziemassvētku brauciens. **K. O.**

„Strzelec" Nr. 51—52. 1934. — Polijas strēlnieku (aizsargu) apvienības nedēļas žurnāls.

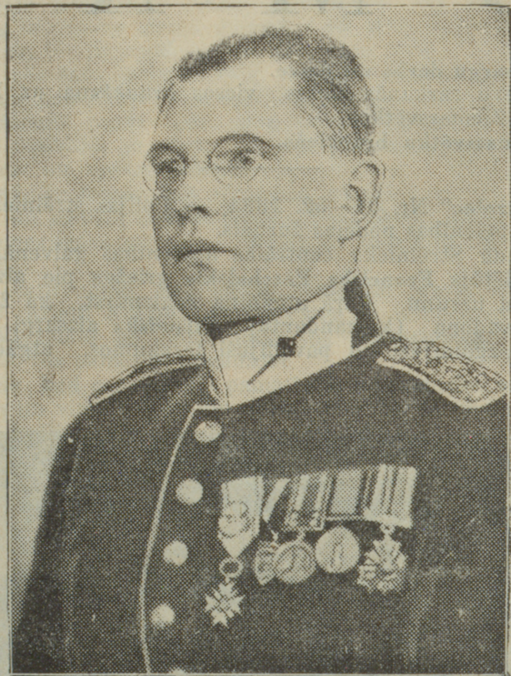
Ievadā Strēlnieku centrālās apvienības galvenās valdes priekšsēdētājs **Francisks Paschaļskis** griežas pie aizsargiem ar svētku uzrunu, kurā atgādina neaizmirst, ka 20 gadus atpakaļ vadoņa (komandanta) **Piļsudska** aizsargi Ziemas svētkus sagaidījuši un pavadījuši ierakumos, atgādina, ka tagad brīvā Polijā jāuztura dzīvas tās idejas, kuras paudis maršals Piļsudskis, kas caur smagu un grūtu nelegālo darbību pirms pasaules kara un šī kara laikā, caur savu leģionāru — aizsargu pārdabiskām pūlēm un upuriem ir licis stipru un izturīgu pamatu Polijas valsts ēkai.

Ar tādu pašu īsu uzrunu griežas pie aizsargiem aizsargu priekšnieks pulkv.ltn. Fridrichs Marjans, novēlot Ziemas svētkos visiem pilsoņiem — **„prieku un labu garastāvokl, kā augstāko algu par krietni izpildītiem pienākumiem pret valsti".**

Tālāk garākā rakstā **„Kādi ir aizsargu savienības uzdevumi"** Fr. Paschaļskis, sīki analizējot minēto jautājumu, starp citu uzsver un saka: „Bez šaubām, mēs esam 1. Polijas maršāla Piļsudska nometnes galvenais spēks, esam organizācija, kuras nolūks ir izaudzināt pilsoni aizsargu - leģināru garā, izaudzināt valstij krietnus pilsoņus — kareivjus... Aizsargu savienība ir **idejiski - audzinoša organizācija, ne tikai militāri, ne tikai kareivjus ar visām tiem nepieciešamām īpašībām, bet dziļi tajos ieaudzināt valstisko ideju.** Mēs gribam, lai jaunekļi, kuri iestājas mūsu organizācijā, tiek caurstrāvoti no mūsu ideoloģijas, tās pašas vecās ideoloģijas, kuras forma gan mainās, bet būtība nē, jo valdībai jābūt pirmā kārtā lielākās iedzīvotāju šķiras aizbildnei, proti lauciniekų un pilsētas strādnieku, uz kuriem valdība var balstīties un kuru darbībai ir liels iespaids uz visu valsts dzīvi. Neatkarības ideja arī tagad nav zaudējusi savu nozīmi, tikai tā ideja ir jātransformē, jāpārnes tagadnes plāksnē. Kareiviskās apmācībās un sportiskā darbībā ir jāaizrāda jaunam apmācāmam, ka no viņa darbības atkarājas visas nodaļas

„Latvijas Kareivja“ 15 gadi

1. februārī 15 gadu darba svētkus nosvinēja armijas laikraksts „Latvijas Kareivis“. Šīs svinības guva ļoti plašu atbalsi un tās izvērtās nevien par

Plkv.-ltn. A. Plensners, „Latvijas Kareivja“ pirmais un tagadējais atbildīgais redaktors.

armijas laikraksta, bet arī par visas latvju militārās domas veidotāju svētkiem. Tas arī bija pilnīgi saprotami: Visus šos 15 gadus «Latvijas Kareivja» vadība nav aprobežojusies tikai „ar slejām, kas interesētu tikai kaŗa speciālistus, veltījot izcilus vietu un piegriežot nopietnu vērību nacionālās ideoloģijas, zinātnes, mākslas u. c. jautājumiem, kas dara plašāku un dziļāku mūsu kaŗavīru gara dzīvi un vieno viņu saimi ap kopīgiem gara kultūras ideāliem un centieniem,“ ir uzsvēris savā apsveikumā ministru prezidents **K. Ulmanis.**

„Latvijas Kareivja“ pirmais un tagadējais atbild. redaktors plkv.-ltn. **A. Plensners** jubilejas numurā ir pasvītrojis: „Ir divi vīri, kam pienākas lielākā pateicība par to, ka „Latvijas Kareivis“ ir radies un varējis būt tāds, kāds tas ir bijis un ir. Tie ir mūsu lielo laikmetu ministru prezidents **K. Ulmanis** un bij. armijas virspavēlnieks un tag. kaŗa ministrs ģen. **J. Balodis.** Ticība tam, kam mēs esam ticējuši un no kā mēs neesam atkāpušies, ir bijusi ticība nevien mūsu tautas veselīgajam spēkam, bet arī viņiem. Lai tā top par mūsu vadītāju arī turpmāk!“

* * *

„Latvijas Kareivja“ pirmais vadītājs un izveidotājs bija plkv.-ltn. **A. Plensners.** 1922. g. redakcijas vadību pārņēma plkv.-ltn. **E. Mednis.** 1932. g. par atbildīgo redaktoru atkal nāca plkv.-ltn. **A. Plensners.** Galv. redaktoru tuvākie palīgi ir bijuši kpt. **A. Grīns** un kpt. **J. Ošs.** Tagad plkv.-ltn. Plensneram, atrodoties kaŗa akadēmiskos kursos, redaktora pienākumus pagaidām uzņēmies galv. red. palīgs kapt. **E. Grapmanis.**

„Latvijas Kareivis“ ir savos pastāvēšanas gados pārvarējis vairākas grūtības un no visām cīņām iznācis iekšēji stiprināts. Armijas laikrakstam ir visu laiku izdevies paturēt savu cieņu un pildīt savu svarīgo uzdevumu.

Lai tam veltījās arī „Aizsarga“ brālīgais sveiciens un tālāku, jaunu panākumu vēlējumi!

---

darbība, vēlāk pat, kaujas apstākļos, kaŗaspēka vienības liktenis, bet no šo vienību likteņa ir lielā mērā atkarīgs armijas un valsts liktenis. Jāieaudzina stipras atbildības jūtas: **katrs atbildīgs par vienību, bet vienība — par apvienību . . .** Tas ir viens no galveniem audzināšanas principiem. Kā nākošais princips ir — ieaudzināt jaunekli, laukos vai pilsētā, pārliecību, **ka tā darbs ir vajadzīgs valstij, ka tā darbs ir svētīgs, bet nevis, ka darbam nav nozīmes vai ka tas ir Dieva sods . . .** Aizsargu savienība ir raksturu skola, jo grūtāk iespējama Polijā, jo esam tauta, kuŗai **daudz vieglāk ir izdarīt vienreizīgu, apžilbinošu varonību, nekā labi izpildīt savus mazuzkrītošos ikdienas pienākumus . . .**

Pat labākais militārais apmācītājs nevar dot garantiju, ka pēc apmācības beigām kļūs arī par apmācāmo garīgo vadītāju, audzinātāju, ja nebūs idejiska kontakta. Aizsargu organizācijas darbība var gūt sekmes tikai visciešākā kopdarbībā ar kaŗaspēka priekšniecību.“

Tālāk apskatītas aizsargu cīņas pasaules kaŗa laikā, daži daiļliterātūras darbi un izsludināti **„Ekskursiju apraksta konkursa iznākumi“.** Tādu konkursu bija izsludinājusi Aizsargu centrālā apvienība 1934. g. jūnijā. Šā konkursa nolūks ieinteresēt plašākas masas par dažādām Polijas vietām ar interesantiem šo vietu aprakstiem, kā arī ieinteresēt izdarīt ceļojumus uz šīm vietām. Divas pirmās godalgas bija paredzētas — 1000 km. tūristu braucienam dzelzceļa biļetes, bet 3. godalga bija radio aparāts.

Bez tam numuram ir vairāk interesanti militāri - literāriski tēlojumi, šacha un jautrību stūrīši, plašs pārskats par aizsargu dzīvi un interesants pārskats par Silēzijas kaŗa apgabala krājkasi, kuŗa saucās K. K. O., t. i. komunālā krājkase, kuŗas kapitāls ir 107 miljoni zlotu, kas sastādās no 130.000 noguldījumiem. Krājkases rezerves kapitāls — 19 miljoni zlotu.

„Strzelec“ Nr. 1/1935 g.

ir ievietoi noteikumi diezgan interesantam konkursam, t. i. **„Grāmatu pareizas lasīšanas konkurss“.** Šādam konkursam, bez šaubām, ir ļoti liela izglītojoša un audzinoša nozīme. Sākumā norāda uz grāmatas nozīmi, uz nepareizas lasīšanas un pareizas lasīšanas īpatnībām. Konkursa būtība īsumā šāda: 5—10 aizsargi, katrs savrūpēji lasa vienu un to pašu grāmatu, lasa un salīdzina lasīto ar dzīvi, grāmatas varoņus ar ikdienišķiem cilvēkiem, pazīstamiem, salīdzina autora uzskatus ar saviem un savas apkārtnes uzskatiem. Pēc konkursa, kommisijas klātbūtnē notiek viena pulciņa dalībnieku diskusijas par lasīto grāmatu un katrs dalībnieks uzraksta savas domas par lasīto grāmatu un iesniedz kommisijai. Labākos pulciņus godalgo, kā arī Centrālās savienības valde izsniedz diplomus.

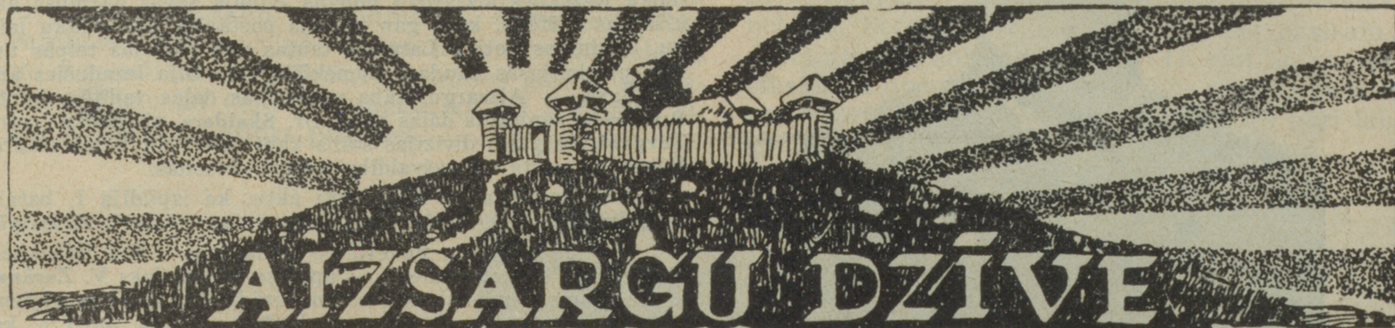
Tālāk ir interesanti pakavēties pie **„Sportiskiem ieguvumiem 1934. g.“.** Polijas aizsargu centrālai savienībai ir 499 sporta klubi. Atsevišķās sporta nozarēs ir šāds sekciju skaits: sporta spēle — 2289 sekcijās, vieglatlētika — 995 sekc., futbola sekcijās — 533, boksa sekcijās — 485, riteņbraucēju sekcijas 423, peldētāju sekcijas 216, airētāju sekcijas 184, motociklistu klubi 25 un buŗu lidošanas sekcijas 25.

Sportiskos kursus beiguši aizsargi: Polijas olimpisko spēļu komitejas sporta terneru kursus —6, boksa centrālos kursus — 32, sporta referentu kursus — 40, slēpošanas kursus — 8, bet slēpju pagatavošanas kursus — 5 aizsargi. Sporta spēļu tiesnešu eksāmenus pie Aizs. centr. sav. galv.

valdes kommisijas nolika 61 virsnieks, bet vieglatlētikas tiesnešu eksāmenus — 62.

Tālāk apskatīts, kas gūts nesen pabeigtos **„Lauksaimnieciskās palīdzības kursos"** un uzsvērts, ka šādiem kursiem ir liela nozīme saimniecības vadīšanā un ražas izvērtēšanā. Tiek uzsvērts, **ka valsts un valdības innteresēs ir, lai neko tādu, ko var pašu zemē ražot, neievestu no ārzemēm, bet gan izvestu uz ārzemēm lauksaimniecības ražojumus,** kāpēc to esot jāražojot ar katru gadu vairāk, jo arī Polijas iedzīvotāju dabīgais pieaugums katru gadu esot ap 500.000; tie jāpaēdinot un vēl jāizvedot uz ārzemēm. Polija apgādājot Eiropas tirgum pusi labības, 11% olu, 33% sīklopu. Labās konjunktūras gados esot ienācis 19 miljardu zlotu, no kuŗiem tieši par lauksaimniecības ražojumiem 9 miljardi zlotu.

Šim numuram ir 2 pielikumi: 1) lauksaimnieciskais kalendārs 1935. g. janvārim ar vispusīgu saturu un padomiem lauksaimniekiem kā tīri saimnieciskās, veterinārās, lopkopības, tā arī citās — administrātīvās un juridiskās nozarēs. 2) **„Aizsardze"**, kuŗa saturā ir interesants raksts par sievietēm poļu dumpjos, kuŗas daudzās poļu cīņās ir cienīgi stāvējušas blakus vīriem un kritušas kopā ar tiem par dzimtenes brīvību. Beigās ir sieviešu rokdarbu stūrītis. **K. Kr.**

Olaines aizsardžu pulciņš rīkoja 31. dec. Olaines pag. namā Jaungada sagaidīšanu — tējas vakaru. Vakars pulcināja daudz viesu. Pat rīdziniekiem bij iepaticies apmainīt uguņoto pilsētu pret aizsardžu laipno viesmīlību un gādību klusajos laukos.

Pie mirdzošās svētku eglītes aizsardzes, aizsargi un viesi orķestŗa pavadībā nodziedāja kopīgi „Ak eglīte". Pēc tam, viesiem sēdot pie tējas galda, turpinājās vakara programmas pārējā daļa. Aizsardžu dubultkvartets noskandināja vairākas dziesmas. Sevišķi dzīvu piekrišanu ieguva deju izpildījums.

Par viesu jautrību rūpējās „čigānietes", zīlēdamas nākotni un klusā, krēslainā zāles stūrītī liedamas laimes... Īsi pirms plkst. 12-iem naktī, salīcis un sirms, atvadījās vecais gads. Un pulkstenim dobji nositot 12, uz skatuves mirdzošā gaismā, saulains un skaists, visus apsveica — jaunais gads.

Aizsardzes saņēma daudz laimes vēlējumus gan personīgā, bet galvenais — valsts dzīvē.

Vakars noritēja jautrā un sirsnīgā saskaņā un deva aizsardzēm labu atlikumu. Pulciņa pr-ce A. Alps j-dze ir ienesusi ideju izlietot šo atlikumu **Olaines Brāļu kapu sētas celšanai.** Drīzākā laikā aizsardzes stāsies pie šī nodoma izvešanas dzīvē. **Aizsardze E. A.**

Lielvārdes aizsardžu pulciņa atklāšanas svētki un darbība.

Atklāšanas svinības sākās ar svētku dievkalpojumu plkst. 17. atjaunotā Lielvārdes baznīcā. Pēc dziļi izjustas mācītāja Gailīša svētrunas, glīti eglēm un svecēm greznotā dievnamā, aizsardzes parakstīja svinīgo solījumu. Svinību turpinājums bij Rembates biedrības namā, kurp pēc dievkalpojuma devās visi kopīgā lāpu gājienā. Svinību turpinājumu ievadīja nodaļas priekšnieka Kaltiņa uzaicinājums nodziedāt valsts himnu, kam sekoja Iekšlietu ministrijas lektora M. Ringmaņa runa, atbraukušo viesu, kapteiņa Rupeikas, bataljona komandiera Stūres, kaimiņpagastu aizsargu nod. priekšnieku, pulciņu priekšnieču, vietējo sabiedrisko darbinieku sirsnīgi apsveikumi. Daudz jauku padomu un sirsnīgu vārdu, līdz ar labiem novēlējumiem turpmākā darbā un krāšņiem ziediem nācās saņemt pulciņa priekšniecei Austrai Martinsons jkdzei.

Koncertdaļu kuplināja vietējais jauktais koris pulciņa priekšnieces vadībā, Lielvārdes stacijas priekšnieks Zauls ar pāris vijoles zolo gabaliem, kuŗu atkal nācās pavadīt pulciņa priekšniecei, un Lielvārdes aizsargu dubultkvartets.

Saviesīgo vakaru ar polonēzi atklāja kapteinis Rupeika ar priekšnieci Martinsons jkdzi. Blakus telpās bij klāts mielasta galds, un lai atzīmētu 6. janv. un zvaigznes dienu, galds bij dekorēts mirdzošām svecēm. Pēc izjustām runām atskanēja spēcīgs „lai dzīvo" par godu mūsu valdības galvam Dr. **Kārlim Ulmanim,** iekšlietu resora vadībai un slimības dēļ svinībās neatbraukušam pulka komandierim Legzdiņam, kuŗam svinību dalībnieki nosūtīja telegramu.

Patīkamu pārsteigumu visiem sagādāja Martinsona jkdzes iestudētās latvju un kaimiņtautu tautiskās dejas, Lielvārdes aizsargiem un aizsardzēm, kas bija tērpušies tautiskos uzvalkos.

Patīkami bija dzirdēt vecās deju melodijas un pašiem dejot līdzi vecās senlatvju dejas, kuŗas daudzus gadus tika pilnīgi novārtā turētas. Cerams, ka arī turpmāk Lielvārdes aizsardzes ar vēl lielāku enerģiju turpinās iesākto darbu, nebaidīdamās ne no kādiem šķēršļiem un grūtībām.

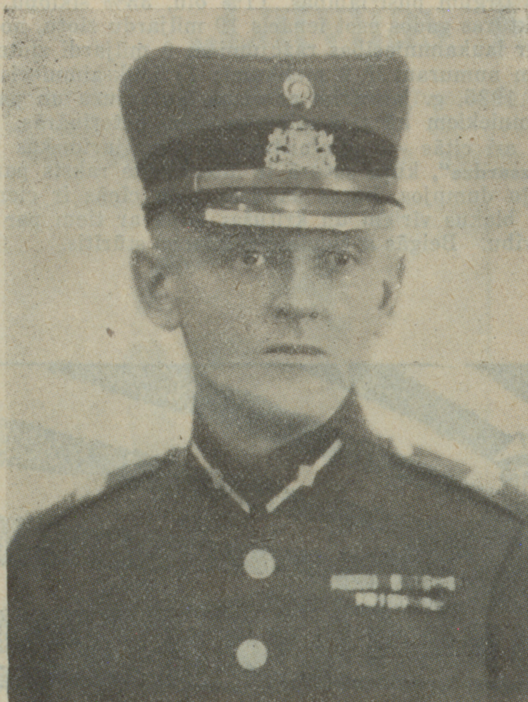
13. I. pulciņš noturēja apspriedi, kur pārrunāja turpmāko darbības plānu. Noklausoties iepriekšējās sēdes protokolu, radās pārskats par īsā laikā veikto darbu. Kopā ar pagasta valdi 23. dec. sarīkotā eglītē nespējniekiem, kur aizsardzes no sava vidus ziedojuma ceļā izsniedza siltas vakariņas 51 nespējniekam. Turpmākā darbības plānā ietilpst 27. janv. ziedojumu vākšana Lielvārdes pagastā par labu trūcīgo skolnieku ēdināšanai, sanitāro kursu sarīkošana februāŗa mēnesī — gatavošanās plašam bazāram rudenī, ik pārnedēļas sanākt kopā un pārrunāt dažādus sabiedriskus, saimnieciskus u. c. jautājumus, tā audzinot un stiprinot savu garīgo cilvēku, rīkot ekskursijas vasarā uz kaimiņpagastiem iepazīšanās nolūkā ar pārējo pulciņu darbību, u. t. t. Pulciņā patreiz skaitās 21 aizsardze.

Atzinības dienu saviem aizsargiem

27. janvārī bija sarīkojusi Lizuma lauks. b-ba. Svinībās ieradās aizsargu štāba org. daļas priekšnieks **E. Rapss,** 10. Cēsu aizs. pulka kom. palīga kapt.-ltn. Freiberga un adjutanta Jākobsona pavadībā. Lauksaimniecības b-bas nama priekšā viesus sagaidīja goda sardze. Svētku dalībnieki pulcējās zālē uz svinīgo aktu. Velēnas mācītājs Putniņš noturēja dievkalpojumu, kuŗu kuplināja dziesmām Velēnas un Lizuma koŗi.

Lizuma lauks. b-bas priekšsēdētājs **R. Dzērve** klātesošiem paziņoja, ka biedrība vienprātīgi nolēmusi **atdāvināt vietējai aizsargu nod. b-bas namu,** ar visu iekārtu un biblioteku, un pasniedza aizsargu nodaļas priekšniekam nama atslēgas. Lizuma piensaimnieku sab. vārdā runāja **Rubenis** un lūdza aizsargu vadību pasniegt vietējai aizsargu nodaļai piensaimnieku sabiedrības un citu vietējo organizāciju dāvāto zobenu. Sekoja zobena pasniegšana. Valsts himnai skanot, uz skatuves tika parādīta patriotiska satura dzīva aina.

Lizuma aizsargu nod. priekšnieks pateicās sabiedrībai par lielo atsaucību un vērtīgo dāvanu un lūdza aizsargu vadību atklāt pie nama sienas piemiņas plāksni, kuŗu, kā pateicības zīmi, piestiprinājusi vietējā aizsargu nodaļa. Pēc

Plkv.-ltn. PRIEDULĀNS.

Latgales atbrīvošanas cīņu dienās ir noorganizēta Rēzeknes kaŗa apriņķa pārvalde, kas 28. janvarī atskatījās uz 15 darba gadiem. Tas notika pēc Rēzeknes atbrīvošanas, kad vēl pierobežā bija dzirdama lielgabalu dunoņa, un mūsu kaŗavīri gāja no uzvaras uz uzvaru.

Pēc noorganizēšanās pārvalde stājās pie kaŗa klausības lietu kārtošanas apriņķī, notecējušos 15 gados veicot lielu, atzinības pilnu armijas un valsts stiprināšanas darbu. Pārvaldes pirmais priekšnieks bija kpt. Breņķis, bet tagad plkv.-ltn. Priedulāns, kas jau šai amatā darbojies vairāk kā desmit gadus un veicis savus darbus ar lielu rosību un krietniem panākumiem.

plāksnes atklāšanas klātesošie nodziedāja „Lai līgo lepna dziesma". Tad sumināja tautas vadoni **K. Ulmani** un kaŗa ministri ģen. **J. Balodi** un nosūtīja apsveikuma telegrammu iekšlietu viceministrim **A. Bērziņam.**

Svētku noslēgumā lektors Vītiņš nolasīja referātu par latvju tautas sasniegumiem. Rankas aizsargu nodaļas tēlotāji izrādīja patriotisku lugu. Viss sarīkojums noritēja patriotiskā noskaņā un no jauna pierādīja, cik ciešas saites vieno tautu ar tās dzīviem aizsardzības spēkiem.

Pēternieku aizsargu saime nosvinēja 9. dec. nodaļas 15 gadu pastāvēšanas svētkus. Svinības bija pulcinājušas aizsargus, aizsardzes un viesus no kaimiņu pagastiem. No Jelgavas ieradās pulka komandieŗa palīgs un c. Svinības ievadīja ar korāli „Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils". Pēc tam izjustu svētrunu teica Dalbes draudzes mācītājs A. Vilciņš.

Pārskatu par nodaļas darbību sniedza nodaļas pr-ks. Nodaļa ir nodibinājusēs kā viena no pirmām. Apzinīgi veikusi visus pienākumus, kā pret valsti, tā pret sabiedrību.

Pēc tam pulka komandieŗa palīgs apbalvoja vienu no aizsardzēm ar goda zīmi „Par centību". Apbalvoto svētku dalībnieki sumināja applausiem, bet aizsardzes pasniedza ziedus. Arī nodaļas priekšnieks saņēma ziedus. Savā uzrunā pulka komandieŗa palīgs apskatīja aizsardžu un aizsargu pienākumus.

Aizsargu saimi sveica no „Zemgales Balss" redakcijas, no Olaines, Pēternieku aizsardzēm, Ozolnieku nodaļas pr-ks un vietējās pamatskolas pr-ks. Rakstiskus sveicienus sūtījuši aizsargu priekšnieks, Jelgavas pulka komandieris, Ludzas apr. pr-ks, apr. vec. un rotu komandieŗi. Pēternieku pagasta vecākais, Pētern. lopkop. un lauks. biedr. un Olaines aizsargu nod. pr-ks.

Tad sekoja koncerta daļa, kuŗu izpildīja dziedātāji A. Pavlovska un Dr. Celms no Jelgavas. Klavierpavadījumus veica Fr. Bergmanis. Visi klātesošie atsaucīgi uzņēma sniegtos koncerta priekšnesumus un abi dziedoņi izpelnījās ziedus. Vakaru noslēdza ar saviesīgu dzīvi un pie kopīga vakariņu galda, par kuŗa sarīkošanu bija rūpējušās čaklās aizsardzes ar savu priekšnieci.

23. dec. **Pēternieku pulciņa aizsardzes,** pēc ikgadus tradīcijas, no saviem saziedotiem līdzekļiem, apdāvināja ar drēbēm un produktiem pagasta vistrūcīgākos bērnus un pag. nespējniekus. **E. Šv.**

Aizsardžu svētki Rēzeknē.

Sestdien, 8. decembŗa vakarā 17. Rēzeknes aizsargu pulka Rēzeknes aizsardžu pulciņš svinēja savas darbības atklāšanas svētkus, kaut gan pulciņš pastāvēja jau ilgāku laiku. Svinības notika Latgales tautas pils plašajās telpās un bija pulcinājušas daudzus apmeklētājus. Bija ieradušies arī no Rīgas, — Aizsargu štāba apmācības daļas vadītājs kapt. **Rusmanis,** sanitārās daļas pr-ks Dr. **Skalders,** aizsardžu instr. **Torgani,** Latgales divizijas štāba kapt. **Līcis** un kuplā skaitā Rēzeknes valsts un pašvaldību amata personas.

Svinības ievadīja ar garīgu aktu, ko izpildīja I. bataljona kapelm. dek. **Grišāns** un štāba rotas mācītājs **Kramiņš.**

Svinīgo solījumu nodeva 73 aizsardzes. Tad Rēzeknes aizsargu pulka komandieris — apriņķa priekšnieks **V. Zarāns,** apsveikdams jaunās aizsardzes un norādīdams uz to svarīgiem pienākumiem valsts drošības un kultūras laukā, uzsvēra, ka aizsargi savus uzdevumus arvien veikuši ar prieku un pašuzupurēšanos.

Par godu ministru perzidentam Dr. **K. Ulmanim, ģenerālim Balodim** un valdībai braši atskanēja: „Lai dzīvo!" Jaunās aizsardzes sveicināja Aizsargu štaba apmācības daļas vadītājs kapt. Rusmanis, Bauskas aizsargu pulka māc. Turss un vēl citi. Tālāk kapt. Rusmanis svinīgā kārtā pasniedza apbalvotiem Rēzeknes garnizona pr-kam pulkv. Liepiņam, aizsargu fiziskās audz. instr. Svedrēvičam, gāzu virsniekam Ladusānam aizsargu nod. pr-kam Budrevskim „Nopelnu krustu".

Par apsveikumiem visiem sirsnīgi pateicās jaunā aizsardžu pulciņa priekšniece Kaņepājs. Sekoja plaša koncerta programma, ko izpildīja jaundibinātais pulka štāba aizsargu koris diriģenta J. Rozīša vadībā, pūtēju orķestris kapelm. P. Tursa vadībā, stīgu ansamblis aizs. K. Tīdemaņa vadībā, un vairāki citi mūzikāli priekšnesumi aizsargu un aizsardžu izpildījumā. Svinības noslēdzās ar kopmielastu un saviesīgu dzīvi. Vakars pagāja lielā omulībā un sirsnībā.

Tanī pašā dienā notika Rēzeknes aizsargu pulka aizsardžu sanitāro kursu noslēgums ar Aizsargu štāba sanitārās daļas priekšnieka Dr. Skaldera, pulka komandieŗa V. Zarāna un viņa palīga J. Samiņa piedalīšanos. Pēc kursu nobeigšanas notika pulka ārstu apspriede Dr. Skaldera, pulka komandieŗa palīga J. Samiņa un pulka vecākā ārsta pulkv.-leitn. Strūves vadībā. **S—m.**

AIZSARGU SPORTS

Jānis Daliņš.

Soļošana.

Soļošanas sporta izkopšanu varētu sekmēt arī aizsargi.

Neilgi atpakaļ soļošanas sports stipri cieta — līdz ar viņas strīpošanu no olimpisko sacensību programmas. Bet ar viņa uzņemšanu Los-Andželosas un turpmākās olimpiādēs, beidzamos gados, soļošanas sacīkšu un viņu dalībnieku, kā arī rezultātu ziņā, ir manāms stiprs progress.

Nogales pag. aizsargu nodaļas 15 gadu pastāvēšanas un aizsardžu pulciņa atklāšanas svētku svinības. Vidū: Tukuma-Talsu aizsargu pulka k-ris KĀRKLIŅŠ.

Pie mums par soļošanu, kā sportu, dažādi tiek spriests. Vieni viņu atzīst, bet otri peļ. Aizrādot, ka grūti esot atšķirt soļošanu no skriešanas. Lai gan faktiski tur nekā neizprotama nav. Jo soļošanā vienmēr viena kāja ir kontaktā ar zemi, turpretim skriešanā tas tā nav. Kas nav iedziļinājies soļošanas technikā, varbūt tam patiešām tā šķiet. Bet kas būs redzējis pareizu soļošanu un vērojis viņu, vai pats nopietni mēģinājis soļot, tam atšķirt vienu sporta veidu no otra nenāksies grūti.

Bieži arī pārmet, ka soļošana atstājot netīkamu iespaidu. Tam gan vielu dod jaunākie soļotāji, kuriem nav neviena, kas aizrādītu, vai pamācītu viņus. Sevišķi tas vērojams provincē. Minētam apstāklim talkā nāk vēl otrs, ka provincē soļošanas sacīkstēs uzņem pārāk īsas distances, pie tam neesot piemērotam skrejceļam.

Man kādreiz ir nācies soļot 3 klm., uz ratiem izbraukta un zirgiem izmīta smilšaina ceļa. Kur vēl iepriekš izved kādu skriešanas numuru un jau tā slikto skrejceļu ar naglu kurpēm padara pavisam nelietojamu soļošanai. Šādā ceļā, par kaut cik labu rezultātu, pareizi soļojot, vai stīlu, nav nemaz ko domāt.

Lielākiem attālumiem, kur temps lēnāks, ceļa apstākļi nav tik daudz no svara. Bet jaunie soļotāji savas sajūsmas un skatītāju pamudināti «velk» uz nebēdu, tiecoties pēc labāka laika, bet pavisam novārtā atstājot soļošanas stilu. Tā ejot no vienas sacīkstes uz otru, soļotāji piesavinās neglītu un nekam nederīgu stīlu, kurš arī neļauj pacelties pāri labākā gadījumā uzrādītam vidūvējam rezūltātam.

Lai šo nevēlamo parādību novērstu, Anglijā ir ievesta **medāļa par labāko stilu,** kuru piešķir labākā stila uzrādītājam, divu un septiņjūdžu (1 angļu jūdze = 1609 mtr.) soļošanā valsts meistarsacīkstes, reizi gadā. Medāļas ieguvējam nav nemaz jāizcīna pirmā vieta, tomēr viņas īpašnieks angļu sporta aprindās ir lielā cieņā.

Ja gribam atbalstīt soļošanas sportu, tad arī mums būtu jādara vēl vairāk šai virzienā. Beidzamos gados Francijā, Itālijā un it sevišķi Vācijā tiek rīkotas soļošanas sacīkstes ar smagumu. Distances garums parasti ir 30 km un svars 12 kg.

Tāpat ļoti bieži tiek rīkotas **soļošanas sacīkstes armijā un militārās organizācijās,** pilnos kaujas tērpos. Pie tam ne tikai individuāli, bet veselām grupām un lielākām vienībām. Vācijā līdzīga veida sacīkstes ir pazīstamas jau no priekškara gadiem.

Tagad ar dažu valšķu pastiprinātu militārizēšanos, tur lielu nozīmi piegriež šādām sacīkstēm, jo atrod, ka kaŗa gadījumā tam var būt liela nozīme, kad armijai jāveic lielāki attālumi.

Arī mēs varētu ķerties pie līdzīgu sacīkšu rīkošanas, ko it labi varētu **izvest aizsargi.** Bet nedrīkstam aizmirst arī **parastās soļošanas sacīkstes laukumos un šosejā.** Pie saprātīgiem treniņiem mums iznāktu soļotāji, kuri ieņemtu redzamu vietu starptautiskā mērogā. Un droši varu teikt, kā jau nākošā olimpiādē 50 klm. soļošanā mūsu soļotāji būtu starp pirmiem.

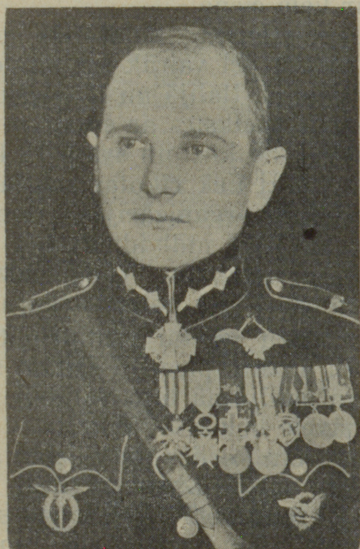
Nākošā reizā pastāstīšu par **treniņiem un novērojumiem** sacīkstēs.

AVIĀCIJA

Uz 15 gadu gaitām 20. janvārī atskatījās Kaŗa aviācijas skola.

Ierosinājums par aviācijas speciālistu apmācību izskanēja jau 1919. g., kad leitnants Stūrāns sastādīja 15 kareivju lielu grupu un sāka lasīt lekcijas aviācijas motoristu sagatavošanai. Šo darbu pašā sākumā pārtrauca Bermonta uzbrukums. Tā arī pirmās teorētiskās lekcijas jaundibinātā kaŗa av. skolā varēja sākties tikai 1920. g. 20. janvārī. 2. februārī 1920. g. sākās praktiskā lidotapmācība. Kā praktiskie instruktori darbojās vltn. Priedītis un vltn. Jakubovs. Attīstoties armijas techniskām daļām, radās vajadzība pēc citiem speciālistiem un to sagatavošanu arī uzdeva aviācijas skolai. Tā, piem., 1921. g. tiek komandēti uz skolu kaŗavīri no dažādām kaŗaspēka daļām autovadītāju un tēlegr.-tēlefonistu teorētiskai sagatavošanai. Nākamos gados skolas darbība pastāvīgi paplašinājas un 1922. g. septembrī skola veic artilerijas novērotāju sagatavošanu. Attīstoties aviācijai, radās vajadzība pēc lidotājiem - instruktoriem un 1. februārī 1924. g. notiek jau 1. instruktoru - lidotāju izlaidums. Blakus motoristu kursiem skolā 1928. g. sāk darboties aerologu, bet 1929. g. — fotografu kursi. Kaŗavīru zināšanu papildināšanai nodibinājās virsdienesta instruktoru kursi, kuŗu vadību 1931. g. pārņem skola. Savā 15 g. darbības laikā aviācijas skola devusi armijai pavisam 57 dažādu speciālistu izlaidumus. Aviācijas skolu no dibināšanas dienas līdz 1923. g. vadīja nelaiķis kapt. Stūrāns, bet no 1923. g. pulkv. Indāns, pašreizējais aviācijas pulka komandieŗa vietnieks. Aviācijas skolu tagad vada pulkv.-ltn. Zutte. Šajos 15 gados skolā ir radīts kvalificēts lektoru un lidotapmācītāju kadrs, kas pilnos apmēros ir veicis aviācijas speciālistu grūto un sarežģīto apmācības darbu.

Šais pat dienās (22. janv.) uz 15 gadiem, kas pavadīti gaisa ērgļa ceļos, atskatījās kaŗa aviācijas skolas priekšnieks

pulkv. J. Indāns.

Jubilārs ir dzimis 1895. g. 27. febr., Ilūkstes apriņķī. Apmeklējis Jēkabmiesta pilsētas un Viļņas technisko vidusskolu. Pasaules kaŗa laikā iestājas Harkovas technoloģiskā institūtā, kur studijas tomēr pārtrauc un 1916. g. maija mēnesī, iedalīts Petrogradas techniskā artilerijas skolā, kuŗu beidz 1916. g. 5. oktobrī.

Latvijas armijā iestājies brīvprātīgi 1919. g. 13. jūnijā. Uz pašierosmi saformē Augškurzemes partizāņu pulku, kuŗu vada cīņās pret lieliniekiem līdz 1919. g. 16. augustam. Šai dienā šo daļu iedala 3. Jelgavas pulkā kā 3. bataljonu, kuŗu viņš turpina komandēt. Cīņās pret Bermontu komandē 3. Jelgavas kājnieku pulka izlūku bataljonu. 1920. g. 22. janvārī pāriet uz aviāciju un tanī pašā gadā beidz aviācijas skolas novērotāju - lidotāju kursu. Ieņem pulka komandiera palīga amatu. 1923. g. sekmīgi beidzis vecāko virsnieku kursus un viņu ieceļ par aviācijas skolas priekšnieku. 1928. g. pārcietis smagu lidmašīnas avāriju, kuŗā ieguvis vairākus ievainojumus. Tā paša gada aprīlī iecelts par militāro priekšstāvi Lietavā. 1930. g. rudenī noorganizē un vada pirmo lielo Latvijas kaŗa aviācijas lidojumu apkārt Viduseiropai (5000 klm.). Tā paša gada 17. novembrī ar valsts prezidenta pavēli tiek paaugstināts pulkveža dienesta pakāpē. 1933. g. sekmīgi beidzis otrreiz vecāko virsnieku kursus un 1934. g. 2. okt. iecelts par aviācijas pulka komandiera amata pagaidu izpildītāju un šinī gadā iecelts par civīlaviācijas inspektoru.

Savā dienesta laikā pulkv. Indāns piedalījies daudzos komandējumos un lidojumos uz ārzemēm, kā arī apbalvots ar vairākiem mūsu un ārzemju ordeņiem un goda zīmēm, kā: Lāčplēša kaŗa ordeņa 3. šķ., Triju Zvaigzņu ordeņa 4. šķ., Somijas Baltās Rozes ordeņa 3. šķ., Lietavas Vyties križius krusta 3. šķ., „Nopelnu krustu" u. c.

Mūsu drošsirdīgais lidonis savā retajā goda dienā bija saņēmis daudzus izjustus apsveikumus.

Latvijas aerokluba mērķi.

Latvijas aerokluba mērķi ir Valsts aizsardzības labā: 1) Apvienot visus Latvijas civīllidotājus. 2) Veicināt aviācijas attīstību un popularizēt lidošanas sportu. 3) Sagatavot jaunus lidotājus un citus aviācijas speciālistus. 4) Izveidot aerodromu tīklu un sekmēt to izbūvi. 5) Izveidot un sekmēt mūsu aviorūpniecību; veicināt lidmašīnu un planieru modelēšanu un būvi. 6) Palīdzēt noorganizēt valsts gaisa aizsardzību un meteo dienestu. 7) Palīdzēt noorganizēt valsts pretķīmisko aizsardzību. 8) Vākt līdzekļus kaŗa aviācijas fondam. 9) Materiāli pabalstīt avārijās cietušos kluba biedrus un bojā gājušo kluba biedru trūcīgos piederīgos.

Latvijas aerokluba statūtus Kaŗa ministrs apstiprināja 16. janv. 1935. g.

Vltn. Steinbergs.

No Londonas līdz Melnburnai 71 stundā.

(Noslēgums.)

Tie desmittūkstoši mārciņu, kuŗus šim nolūkam bija ziedojis Austrālijas miljonārs Mekfersons Robertsons, kuŗš kādreiz pats bija izbaudījis trūkumu, bet kuŗa šokolādes fabrikās tagad nodarbināti pāri par 4000 cilvēku, šī nauda, kuŗu tas bija, tā sakot, izsviedis sakarā ar savas dzimtenes Viktorijas un tās galvaspilsētas Melnburnas 100-gadējo jubileju, tomēr liekas šādām sacensībām stipri maza. Kā mazu ielāpiņu viņš vēl šai summai pielipināja klāt zelta pokālu, 500 mārciņu vērtībā. Bet te nu gan jāņem vērā tas, ka šinī gadījumā finansiāls ieguvums nav tomēr tas galvenais, ciktāl tas neattiecās uz lidotājiem — dalībniekiem, kuŗi paši sedz visus izdevumus no personīgiem līdzekļiem. Bez pasaules politiskā momenta šeit galvenokārt un lielāko lomu spēlē stratēģiskais moments, kaut gan tas pienācīgi maskēts aiz ātras transkontinentālas satiksmes pētīšanas nolūkiem. Jo šī transkontinentālā satiksme starp Lielbritānijas impēriju un tās sastāvdaļām un vasaļiem, kā Eģipti,

Iraku, Indiju, un tā joprojām, kaŗa laikā Anglijai ir gluži nepieciešama; tik nepieciešama, ka tas var pat spēlēt izšķiŗošo lomu, būt vai nebūt impērijai.

Tādēļ arī visa šīs sacensības pamatdoma bija izmēģināt visas iespējamības, pārbaudot jaunkonstruēto lidmašīnu lietderību un spējas un salīdzināt tās ar līdzīgiem citu valšķu ražojumiem. Lūk, kāds bija šīs sacensības īstais nolūks! Sakarā ar to arī ļoti dabīgi tas, ka angļi sevišķi iepriecināti par gūto uzvaru, par to, ka tieši angļu ražotā lidmašīna un tieši viņu lidotāji ieguva ne tik vien pirmo, bet arī vēl ceturto vietu šinī sacensībā. Un, kas galvenais, kā ceturto vietu ieguvusi gluži tāda pat tipa lidmašīna, kāda bija tā, kuŗa ieguva pirmo. Tas jau norāda, ka šis tips tiešām ir piemērots savam uzdevumam un nav vis gadījuma pēc guvis uzvaru.

Lai būtu bijis iespējams ievilkt šinī sacensībā arī dažādas citas šim nolūkam speciāli nebūvētās lidmašīnas, tad ā r p u s tīras ātruma sacīkstes, tika rīkotas vēl arī h a n d i k a p a sacensība, pēc formulas

$$V = 140 \left(1 - \frac{O.2\,L}{W-L}\right) \left(\frac{P}{A}\right)^{1/3};$$

kur, V — lidmašīnas techniskais ātrums jūdzēs stundā; L — lietderīgā krava kilogramos; W — lidmašīnas svars lidojumā; P — motora maksimālā jauda pie normālā ritu skaita virs zemes; A — plākšņu virsma kvadrātpēdās (ieskaitot eiberonu virsmu).

Handikapa sacensībai bija izsolītas 2 godalgas, 2000 un 1000 dollaru, kādēļ arī visi dalībnieki piedalījās ar veca tipa lidmašīnām, no kuŗām viena, kāda veca Feiri-foks tipa militārlidmašīna, stipri pārslodzīta, un kā novecojusies un grūtos apstākļos kaŗa aviācijā jau diezgan nodriskāta lidmašīna, nespēja vairs izturēt šādu ceļojumu un Italijas tuvumā degdama nogāzās, paņemdama sev līdzi divus krietnus angļu zēnus — kaŗa lidotājus. Bet no otras puses, jāatzīmē arī tas, ka šīs vecās lidmašīnas pateicoties savu lidotāju rūpīgai kopšanai un uzraudzībai, vienu otru reizi uzrādīja diezgan teicamus panākumus. Šeit katrā ziņā būtu minami divi dāņi — Hanzeni, kuŗi ar savu veco „Desoutter-Sport" tipa lidmašīnu nobeidza visu distanci; tāpat arī Melrozs, kādreizējais šīs distances rekordists, ar savu vienmotorīgo „Mōsu".

Lidojuma maršruts no Londonas gāja pār Bagdādi — Allahabadi — Singapūru — Port Darvinu — Šarleviju uz Melnburnu (sk. schēmu š. g. Nr. 1.) Gaŗākais lidojuma posms bija satrp Bagdādi un Allahabadi, kurš sniedzās līdz apm. 5000 kilometriem. Bet kā bīstamākais ceļa gabals tika uzskatīts posms pāri jūŗai, un it sevišķi haizivju pārpildītai Timora jūŗai, līdz Austrālijas pirmai starpstacijai — Port Darvinai.

Pirmā dienā priekšgalā izvirzījās „lidojošais laulātais pāris" — Mollisoni, kuŗi veica vienā paņēmienā, bez nolaišanās ceļā, attāļumu no Londonas līdz Bagdādei. Tiešām lielisks sasniegums. Bet tad viņus pārsteidza ļaunais liktenis motora bojājuma veidā. Varbūt gan arī, ka viņi bija saviem motoriem drusku pāri darījuši, ar šo nepārtraukto gaŗo lidojumu. Lai nu kā, bet viens no tiem atteicās pavisam darboties. Un, atgriežoties atpakaļ uz Bagdādi, no kurienes tie jau bija devušies tāļāk, un izdarot nolaišanos negaisa laikā ar nekārtīgi darbojošos otru motoru, viņi salauza savas lidmašīnas skrietules. Galīgi sašutuši par šādu gandrīz vai trīskārtīgu neveiksmi, viņi līdz ar to arī atteicās no turpmākas līdzdalības sacensībā, neskatoties uz visu to, ka tā līdz šim tiem jau bija izmaksājusi „tikai" ap 170.000 latus. Viņiem no sacensības izstājoties, pirmā vietā nokļuva Skotts ar Bleku, kuŗi piedalījās sacensībā ar otru tāda pat tipa lidmašīnu, kāda bija arī Mollisoniem.

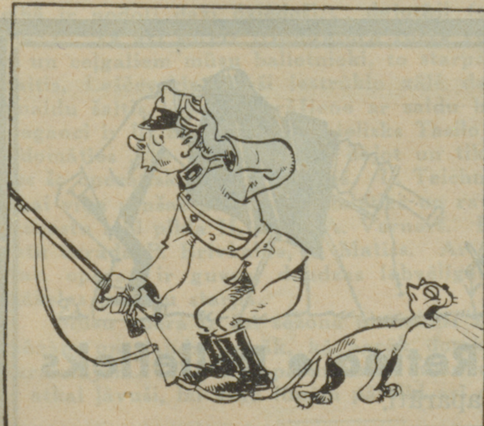
„Nolaižoties Bagdādē, mēs nokļuvām tieši startējošas Mollisonu lidmašīnas radīto putekļu mākonī, un es nevarētu apgalvot, ka tas man būtu bijis diez cik patīkami." Tā bija izteicies kādam žurnālistam Skotts, jo viņiem nolaižoties Bagdādā, Mollisoni jau devās tāļākā ceļā. Mollisonu pāris viņiem bija priekšā par veselām 8 stundām. Tādēļ viņi pasteidzināja savus sagatavošanās darbus un steidzās tiem pakaļ. Bet, lai noteikti iedzītu Mollisonus, kuŗu liktenis viņiem tad vēl nebija zināms, viņi nolēma likt uz spēles visu un šķērsot Arābijas jūŗu un Bengālijas jūŗas līci taisnā virzienā, no kā Mollisoni izvairījās, bet kas tiem deva iespēju ievērojamā mērā saīsināt ceļa gabalu. Ar šo soli viņi neapstrīdami izvirzajās visu priekšgalā. Un tā kā Mollisoni jau bija izstājušies no sacensības, tad viņu tuvākie konkurenti, no kā tiem vēl bija iemesls bīties, bija holandieši **Parmantjē** ar **Mollu**, kuŗi lidoja kā otrie, un amerikāņi — pulkvedis Terners ar Pengbornu, kuŗi bija pagaidām kā trešie.

Bet arī **Skottam** ar **Bleku** motori sagādāja mazu vilšanos. Viens no tiem sabojājās tieši virs Timoras - jūŗas, un beidzot pavisam apstājās, tā kā viņi lija spiesti turpināt savu lidojumu tikai ar vienu strādājošu motoru. Un viņi bija ļoti laimīgi un priecīgi, ka tiem beidzot izdevās laimīgi nokļūt virs sauszemes, līdz Port Darvinai.

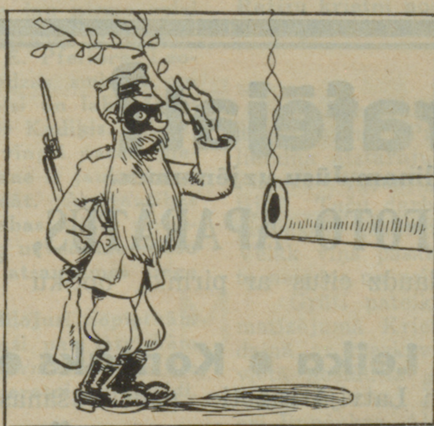
Būdamies no tuvumā esošiem konkurentiem, viņi Port Darvinā uzkavējās tikai tik ilgi, cik tas bija nepieciešams motora provizoriskai savešanai lietošanas kārtībā. Un tikko tas bija darīts, tā tūlīn atkal devās ceļā. „Klibojošo" motoru tie izmantoja tikai lidmašīnas kāptspējas uzlabošanai, bet pārējā lidojuma laikā atkal iztika ar to pašu vienu, kārtībā esošo. Un tā tas turpinājās līdz pat Melnburnai.

Uzvara Anglijai nu bija nodrošināta un iegūta. Abi lidotāji bija tiktāl pārpūlējušies un noguruši, ka Skotts, saņemot tradicionālo apsveikšanas vīna glāzi, nepagūdams nemaz to iztukšot, turpat sabruka zemē un aizmiga. Šis skats tika uzņemts arī filmu chronikā, un, ciktāļ tas zi-

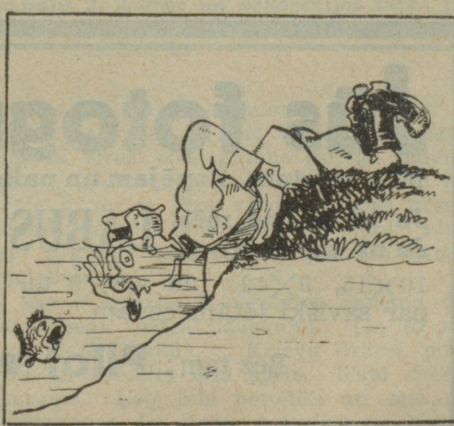
Aizsargu apmācību programma illūstrācijās

17. l. p. U z d e v u m s: uztvērt katru tuvumā izcēlušos troksni — skaņu, noteikt viņa cēloni, virzienu un attālumu.

32. l. p. A p m ā c ī t ā j s: „Kāds līdzeklis bija tas labākais cīņā ar ienaidnieka artileriju?"
A p m ā c ā m a i s: „Maskēšanās."

47. l. p. Izlūkojot upi, vai ezeru, izlūkiem jānoskaidro: 1) dziļums, 2) platums, 3) dibena un krasta īpašības u. t. t.

nāms, tad šīs filmchronikas gabals, kurš sastāv no 16 uzņēmumiem un kuŗa gaŗums ir tikai apm. 30 cm., ir arī līdz šim visdārgākais pasaulē. Šī mazā strēmelīte maksāja „tikai" kādus 12000 latus.

Holandi sacensībā **reprezentēja divas lidmašīnas,** no kuŗām vienu vadīja Parmantjē ar Mollu, bet otru Geizenderfers ar Astu. Kad pēdējie divi ar savu Pander-tipa pasta lidmašīnu bija spiesti izstāties, tad holandiešus reprezentēja vairs tikai Parmantjē ar Mollu. Šo savu pienākumu viņi veica apbrīnojami sekmīgi. No praktiskā redzes viedokļa raugoties, viņu sasniegums daudzkārt pārsniedz Skotta un Bleka veikto darbu, jo viņi nelidoja vis ar kautkādu speciālu šim uzdevumam būvētu lidmašīnu, kā to darīja viņu kollēgas — angļi, bet ar parasto sērijas būves lidmašīnu, kuŗa domāta gaisa satiksmei, 14-vietīgā pasažieru lidmašīnā, un pie tam vēl devās uz tālo gala punktu, izpildot visus ar parasto gaisa satiksmi saistītos noteikumus. Bez tam vēl abu hollandiešu lidmašīnā bija 7 pasažieri, starp tiem arī populārā vācu lidotāja Teā Raše, kuŗa lidoja tiem līdzi līdz Melburnai.

Šai lidmašīnai nācās Albērijā piedzīvot neparedzētu klizmu, pateicoties purvainā apvidū esošam aerodromam, lidmašīnas riteņi iestiga tiktāl, ka tās apkalpei nācās zaudēt krietni daudz tik dārgā laika, lai to izdabūtu beidzot ārā no staignāja. Tad vēl viņiem ceļā gadījās iekļūt stiprā negaisa joslā, kas nu gan, par laimi, bija jāpārvar arī viņiem cieši klāt pienākušiem amerikāņu lidotājiem — Terneram ar Pengbornu, tā kā viņiem tomēr beidzot izdevās vēl paturēt goda pilno otro vietu. Amerikāņiem negaisa josla bija liktenīga, jo tie, pateicoties negaisam, drusku nomaldījās no kursa, kādēļ arī nolaidās Melburnā tikai kā trešie, neilgi aiz hollandiešiem.

Hollandieši saņēma 1500, bet amerikāņi jau tikai 500 dolarus lielu naudas balvu! Bet abiem hollandiešu lidotājiem viņu karaliene bez tam vēl piešķīra augstas kārtas titulus.

Kā ceturtie Melburnā ieradās angļi Džonss un Uollers, arī uz tāda pat tipa De-Havilland „Komet" lidmašīnas, kādā lidoja arī pirmo vietu ieguvušais angļu pāris, Skotts ar Bleku. Bet viņiem šīs distances pārvarēšanai jau bija nepieciešamas gandrīz 119 stundas, tā kā viņi pat nepārspēja 1933. gadā Ulma uzstādīto rekordu.

Pirmo un ceturto vietu ieguvušo angļu lidotāju lidmašīnas konstruējusi populārā, visā pasaulē plaši pazīstamā angļu lidmašīnu fabrika De-Havilland, kuŗa ir arī viena no galvenām lidmašīnu piegādātājām angļu kaŗa aviācijai. Šīs firmas izgatavotās un konstruētās „Moth" tipa vieglās lidmašīnas jau izgatavotas vairāk tūkstošu eksemplāros un jo plaši izplatītas un iecienītas visā pasaulē. „Komet" tipa lidmašīna ir konstruēta **speciāli šim Austrālijas lidojumam!** Un, kā redzams, tad tā sekmīgi veikusi savu uzdevumu, kādēļ arī šis tips atzīstams par sevišķi labi izdevušos.

„Komet" - tips ir brīvi nesošs zemais vienplāksnis, koka konstrukcijas, ar diviem gaisu dzesējamiem sešcilindru Džipsi — Siks — R — Speciālmotoriem, kuŗi abi, kopā ņemot, pie 2400 ritiem/min. sniedz 450 HP lielu jaudu. Plāksnis, kurš atrodas zem lidmašīnas ķermeņa, ir viengabala, un viņa dziļums strauji samazinās uz galiem. Profila biezums uzkrītoši niecīgs. Trīs kastveidīgas, ar finieri krusteniski pārsegtas sijas uzņem uz sevis visus spēkus un noslodzījumus, tā kā dažās, sevišķi stipri noslodzītās vietās apšuvums ir četrkārtīgs un sasniedz līdz 15 m/m lielu biezumu. Lielākais plākšņa dziļums sasniedz līdz 2,75 metri, un tas atrodas motora iebūves vietā. Plākšņu virsma kopsummā ir 19,5 m² un tiem pakaļējā malā pierīkota visā gaŗumā nolaižamā daļa, kuŗa tiek izmantota lidmašīnai nolaižoties, lai samazinātu tās ātrumu.

Arī ķermenis ir ieturēts koka konstrukcijā, līdz pat pārejas vietām uz ķermeņa priekšgalu un astes galu, kuŗi izgatavoti no elektrona. Ķermenis pa lielākai daļai apšūts ar finieri, kurš, vadierīču kontroles labad, un tāpat arī degvielu tvertņu apskatei, daudzās vietās ir iekārtots viegli noņemams. Lidotāju sēdekļi novietoti viens aiz otra un pārsegti ar kabīnveidīgu nojumi. Pirmam sēdeklim priekšā ierīkota 500 litru tilpuma degvielu tvertne, un lidmašīnas ķermeņa priekšgalā ierīkota otra tāda pat, tikai 580 litru tilpuma, bet aiz otrā sēdekļa atrodas 90 litru tvertne. Divdaļīgās skrietules — ievelkama tipa, un tās nosegtas ar labiem aptecētājiem.

Lietojamais Džipsi — Siks — R — Speciāltipa motors ir ar pārveidotu cilindra galvu un virzuļiem, un arī ar jauna veida klokvārpstu. Kompresijas lielums nav vairs, kā parasti, 5,25 : 1, bet gan 6,5:1.

Lidmašīnas plākšņu gaŗums 13,3 metri; tās gaŗums — 8,75 metri. Tukšsvars 1350 kg. Lidojumā — svars — 2370 kg. Lidmašīnas techniskais ātrums kā to pierādīja uzvarējušā lidmašīna, svārstās ap 300 klm/st. Abas, otro un trešo vietu ieguvušās lidmašīnas — pēc amerikāņu licences būvēto hollandiešu Duglas — Dc — 2 un amerikāņu Boeing — 247—D —, ceru apskatīt tuvāk kādā citā reizē.

Kaut arī uzvaru guvusē angļu lidmašīna uzrādījusi teicamus rezultātus un parādīja Skottu un Bleku par angļu nacijas varoņiem, tomēr hollandieši un amerikāņi var apmierināties ar to, ka tie savukārt guvuši **morālu uzvaru**, jo šīs sacensības gala rezultātā taču bija uzdevums noskaidrot, kāda tipa lidmašīnas būtu bijušas vispiemērotākās **gaisa satiksmei** uz šīs līnijas. Un hollandieši ar amerikāņiem spīdoši pierādījuši, ka viņu parauga lidmašīnas tā konstruētas, ka bez lielā ātruma un labām komerciālām īpašībām, tām piemīt vēl arī **liela darbības drošība.**

Šī sacensība galu galā arī lieku reizi pierādīja tiem daudzajiem šaubu pilniem „speciem", ka divmotorīgai lidmašīnai ir daudz labākas īpašības par vienmotorīgo, un tai teicamas darba veikšanas spējas. Labāka pierādījuma par šo tiešām būtu bijis grūti atrast.

MĀKSLA UN KULTŪRA

MŪSU MĀKSLAS NAMOS

Operetes smaids operā.

Grāfienes Māricas uzvedums.

Kas ir operete? Saldi ritmi, liegas melodijas. Kaisli smaidi, maigas nopūtas starumetēju apgaismojumā. Atņemiet operetei starmetus — paliks tikai puse operetiskā mirdzuma. Bet operetei ir jābūt mirdzošākai teātŗa izrādei. Operetē nav galvenais arī dziedājumi un tēlojumi kā tādi, bet gan tas, kādā mērā tie spēj izstrāvot saldo jūteklību, izpulverizēt liego operetisko gaisu. Protams, to vislabāk prot izdarīt Vīnē.

Arī „Grāfienē Māricā" (to man gadījās redzēt Vīnnē īsi pēc pirmuzveduma) galvenais bija vīniskais liegums, jūtu elegance. Skatuvisko reibumu stipri pavairoja īsts čigānu orķestris (kur to ņemt ārpus Vīnes un Budapeštas?). Tas padarīja daudz saprotamāku arī !. cēliena noslēgumu, kad grāfienes lepnā sirds tik ātri padodas citām sajūtām. Bez tam Vīnes grāfiene nekad nebija rupja, cieta un asa pret savu pārvaldnieku. Vīniete arī nelaipnos vārdus prot izrunāt laipni. Tās visas ir galvenās atšķirības starp Vīnes un Rīgas uzvedumu. Citādi droši, arī Kālmans teiktu: „mana grāfiene Rīgā dabūjusi sevišķi mirdzošu, krāšņu tērpu". Par to pirmā kārtā jāpateicas L. Libertam. Viņš māk mūs lutināt ar krāšņām skatīšanās dzīrēm. Vīnisko noskaņu sekmē arī J. Kalniņš. Ja tomēr šai uzvedumā ritmi ir pārsvarā pie melodijām, tad pie tā vismazāk vainīgs diriģents, jo viņa rīcībā ir nodoti daži dziedoši. . . dejotāji (ne jau pirmo reizi vien). Tā arī šoreiz triumfātoru rozes visbiežāk vij ap pieri un ceļgaliem mūsu balletnieki, to starpā E. Pfeifere, Leonaitis, Leščevskis tieši iestrūklo zālē daudzas smieklu un smaidu šaļtis. Jūtīga grāfiene ar saldu balsi un labu ārējo eleganci ir L. Blūmentāle. Lielisks Tasilo ir Kadiķis. Grūti iedomāties ,kas vēl varētu tā dejot un tik vingri pacelt plecos šo operetisko lomu, kā viņš. L. Teichmane ir jauka Līza, tikai viņa cenšas par daudz smieties un raudāt. Amizantības dienestu labi pilda H. Lūse, A. Verners. Labas spējas un iejūtu uzrāda P. Brīvkalne, T. Matīss. Ar šo uzvedumu mūsu Nac. opera ir guvusi daudzas labvēlīgas atsauksmes liego mākslas draugu starpā.

Mūsu opera ir šai sezonā pietiekoši ziedojusi nopietnām mūzām un daudz vairāk, kā agrāk domājusi par latviskām harmonijām. Tāpēc nepārmetīsim mūsu operniekiem, ja tie ir atkal ļāvuši, lai viņu lūpām pārslīd arī operetnieku smaidi.

Teātros.

Bija daudz publikas, applausu un ziedu. Tā var iesākt apskati par „Kīna" pirmizrādi Nac. teātrī. Šie applausi liecināja par dzīvu kontaktu ar publiku. Ziedi vēstīja pateicību par daudziem mākslas priekiem. Šai uzvedumā, tiešām, ir ko spēlēt un ko izspēlēties. Te viss no sākuma līdz beigām ir teātris. Un — efektīgs teātris. A. Dimā ir gādājis pats par teātrālām ainām un nav vairījies arī no Šekspira un Skrib'a skatuves efektiem. Piem. Kīna monologs ostas krodziņā, komponēts stipri līdzīgi Antonija runai „Jūlijā Cēzarā". Bez tam lugā iepīti skati no „Hamleta". Arī Kīna mīla, greizsirdība stipri teātrālizēta. Viņa valoda, — tie ir pacilāti monologi. Viņa kustības, — tās ir izdevīgas pozās. Viņa pretspēlētāji, — tie ir ierāmējums dažādiem izspēlēšanās brīžiem.

Jaunjelgavas aizs. pulciņa 5 gadu darbības atceres svinību dalībnieki, vidū nod. pr-ks J. Ermansons un pulc. pr-ce M. Kulovs.

Kīna loma, kā plats uzmetnis, labi noderēja T. Lāča pleciem. Daudzus Lāča soļus pavadīja applausi, brīžiem tie kļuva pat ļoti spēcīgi. Skatītāji priecājās, ka īsts aktieris var sevi labi parādīt īstā lugā. Kīna pretspēlētāju grāfieni Helēnu L. Erika raksturoja ar kvēlām, īpatnējām krāsām (vienīgi pēdējo ainu režija notonējusi par saltu, jo tajā zem ārējā saltuma ir jākvēlo vēl neizdzisušām karstām oglēm). L. Špīlberģe parāda jaukā notonējumā jauniņās Denbijas seju. Labu, salonisku pieeju savai lomai atradusi I. Mitrēvice; J. Ģermanis labi izcirtis lorda Melvila tēlu. Jauks Uelsas princis (kas gan varēja būt mazāk joviāls) — K. Lagzdiņš. Ar atzinību mināms R. Kalniņa grāfs Kēfelds. Arī T. Podnieka Salamons. Vēl viens otrs — sīkākā lomā. Režiju krietni noskaņojis J. Zariņš un dekorācijas tāpat pieskaņojis V. Valdmanis.

Skutarevskis — nozīmē lielas personas traģēdiju padomju zemē. Prof. Skutarevskis ir liels izgudrotājs, bet šī lieluma atstarojumu, tā visus sasniegumus saņem padomju režīms. Viņam prasa: „Kāpēc jūs neiestājaties mūsu partijā? Taču darbs pie mums ir jūsu vārdu Eiropas priekšā pietiekoši „sakompromitējis"!" Skutarevskis lepni klusē. Vēlāk viņš pasaka: „Ja nav tālanta, tad partijas kartiņa to neiedos un arī nepalielinās.

Grūti pateikt, kas ir grozīts šī Ļeonova romāna dramatizējumā Krievu drāmas teātŗa uzdevumā (ja to salīdzinā ar maskavisko inscēnējumu). Krievu drāmā pirmā vietā nostādīta slāviskās dvēseles ēnu spēle. Tanī spēcīgu iespaidu atstāj Jūrovskis. Ļoti labi notonēti un saskaņoti arī Bunčukas, Aļeksandrovas, De Bura, Astarova un Ņevska veidojumi. Vispār tieši mākslinieciskā ziņā Ļeonovam nekur nebija darīts pāri. Plašai publikai šis uzdevums izrādījās par nopietnu un „dostojevisku". Krievzemes nopietnība tai svešāka par tās jokiem. E. M.

JAUNĀKAIS ĀRZEMJU MILITĀRĀ DZĪVĒ

Plkv.-ltn. A. M.

Kāda amerikāņa domas par nākotnes kaŗa raksturu.

Zīlēšana par nākotnes kaŗa raksturu mūsdienās jau palikusi par modes lietu. Ar to savā laikā nodarbojās itaļu ģen. **Duē**, anglis **Lidell Harts**, nesen (1932. g.) itaļu plkv. **Rokko Moretta.** Par visjaunāko pareģi šinī virzienā jāuzskata kāds amerikānis, kuŗš par šo jautājumu, kā to atzīmē franču mil. prese, izteicies žurn. **«Army Ordnance»** 1934. g. septembra - oktobra burtn. Īsumā saņemot, viņa doma ir šāda: 1) masu armijas, ja ņem vērā plaši attīstošos mašīnismu, nebūšot vairs iedomājamas; 2) nākotnes kaŗā armijas meklēšot **ātru, izšķirošu triecienu,** lai nepielaistu kaŗa ievilkšanos garumā; 3) operācijas būšot nepārtrauktas un stratēģija atgūšot savas pasaules kaŗā zaudētās tiesības; tāda frontes sastinguma, kāds radās pasaules kaŗā, vairs nebūšot; 4) lai nodrošinātu rīcībās brīvību un izsargātos no veltīgiem zaudējumiem, armijas, frontes tanīs virzienos, kur nav domāts **izšķirīgs trieciens,** vairs **netiekšoties** pēc cieša kontakta ar pretinieku. Viss bazēšoties uz elastīgu drošības (apsardzības) sistēmu, aiz kuŗas koncentrēsies spēcīgas rezerves. Laika un ātruma faktori spēlēšot galveno lomu. Kustības ātrums pietiekoši nodrošināšot slepenību; 5) gājieni segšoties ar spēcīgiem avangardiem, bet aizstāvēšanās ar stiprām kaujas grupām; 6) nākotnes taktikā lielu pārgrozību nebūšot; 7) **aviācijas** nozīmi nedrīkstot **pārspīlēt** — tā patstāvīgi kaŗa likteni neizšķiršot, bet vienīgi darbojoties ciešā kontaktā ar zemes spēkiem. Franči uzskata šīs idejas, salīdzinot ar ģen. Duē spēkulātīvām idejām, par ļoti veselīgām.

Daži secinājumi par itaļu 1934. g. lielajiem manevriem.

Zināms, ka itaļu armijas kājnieki visus pēdējos gadus lika lielas cerības uz **šauteņu granātu** uguni. Šādu šauteņu granātnieku rotā bija ik vai katris piektais kareivis. Šauteņu vai karabīnu, ar kādiem itaļu kājnieki apbruņoti, uguns uzbrukumā līdz pašam trieciena momentam bija gandrīz vai pavisam noliegta. Tā tad strēlnieku ugunsdarbība visā uzbrukuma laikā gandrīz pavisam izpalika un strēlnieki tuvojās aizstāvētāja pozīcijai vienīgi automātisko ieroču, mīnmetēju un artilerijas uguns aizsardzībā. Pēdējie manevri, cik var spriest pēc itaļu mil. preses atzinumiem, kuŗi parādījušies vācu žurnālā, šinī ziņā izsaukuši šaubas par strēlnieku tādas ugunsdarbības pareizību. Tā, starp citu, itaļu autora doma izteikta šādi:

«Šauteņu granātu laiks ir pagājis.

Kājnieki, kā tas pierādījies manevros, uzbrukumā atkal atgriežas pie savām šautenēm un patšautenēm. Abi šie ieroči kopā ar ložmetējiem, mīnmetējiem un kājnieku lielgabaliem slēpj sevī vajadzīgo ugunsspēku, kāds nepieciešams uzbrukuma kaujā. **Mīnmetēji** jāuzskata par bataljona sastāvdaļu, bet **kājnieku lielgabali** kā pulka organiska vienība."

Vācu referents piezīmē, ka laikam šauteņu granātu mazā sniedzamība, saistīta ar apšaubāmu trāpamību, bijusi tā, kas spiedusi atteikties no līdzšinējā uzskata. Manevros izmēģināti mīnmetēju dažādi tipi ar šaušanas tālumu līdz 1000 mtr. No pārējās darbības jāatzīmē **bumbvedēju** kāds ļoti veikls uzbrukums kājnieku kolonai kādā kalnu spraugā. Uzbrukumu izdarījušas 50 lidmašīnas, uzbrukdamas vairākos pakāpeniskos ešelonos. Vidutāji piesprieduši gājiena kolonai 50% zaudējumu. Mr. A.

Bolivijas — Paragvajas kaŗa ieroči. Kā zināms, tuksnešainā Čako apgabalā jau ilgāku laiku norit cīņas starp šo valstu armijām. Tur vienu laiku jau bija iestājies **pozīciju kaŗš,** bet pēdējā laikā Paragvajas armijai izdevies pretiniekam **izspiest no nocietināto joslu rajona.** Kaŗa lauka apstākļi tur, protams, īpatnēji un abu kaŗojošo armiju apbruņojums arī palicis tāļu iepakaļ mūsdienu modernām prasībām. Vācu mil. prese tomēr interesējas par turienes notikumiem un vienu otru reizi sniedz diezgan interesantas ziņas kā par taktiku, tā arī apbruņojumu. Tā kāds vācu periodikas referents izsakās, ka šo kaŗu pēc būtības

izcīnot kājnieki.

Tas pats referents arī sniedz dažus raksturīgus datus par abu kaŗojošo armiju apbruņojumu. Artilerijas izmantošanas iespēja mūža mežos bijusi ļoti ierobežota. Smagās artilerijas pavisam trūcis. Lidmašīnas un tanki tomēr tikuši pielietoti. Par ļoti piemērotu ieroci izrādījies čechoslovaku fabrikācijas karabīns. Plaši pielietotas arī **mašīnpistoles.** Apbruņojums ar patšautenēm bijis ļoti raibs, to skaitā arī Vikers-Bertjē un čechoslovaku Brno sistēmas. Vikersa-Bertjē patšautene drīz izzudusi no apgrozības kā maz noderīga, bet toties ļoti labi sevi attaisnojis otrs modelis. **Ložmetēju** nozīme mūža mežos bijusi ierobežota. Ļoti iemīļots bijis Kolta ložmetējs, kā sava vieglumа, tā arī darbības ziņā. Stoksa mortiras (kal. 81 m/m) guvušas lielu piekrišanu, jo tās viegli un ērti izmantojamas pat kaujas priekšējās līnijās. **Rokas granātas** pielietotas dažādu sistēmu, starp tām bijušas arī turienes fabrikācijas, no ku-

ŗām pat līdz 20% eksplodējušas tās vēl rokā turot. No **artilerijas** galvenā kārtā pielietoti 75 m/m kalnu lielgabali. Dižgabali, lielāki par 105 m/m kalibra, vispār nav novēroti. No sākuma vesta gan arī šrapneļu uguns, bet vēlāk lietotas vairs tikai granātas. Aviācijas apkarošanai pielietoti 20 m/m Erlikona zenītlielgabali, bet rezultātā gan neviena lidmašīna nav nogāsta. Tanki bijuši vienīgi Bolīvijas armijā, pie kam divu modeļu: 7 tonnīgais Vikersa tanks un Carden-Loyd tanketes. Pēdējās turienes kaŗa grūtos un īpatnējos apstākļos neesot sevi attaisnojušas un drīz vien no frontes pazudušas. No mazajiem rokas ieročiem par maz noderīgām atzītas automatiskās pistoles, bet iemīļotāki, turpretim, bijuši **revolveri.**

Liels armijas motorizācijas plāns Japānā.

Japāna līdztekus savu gaisa spēku izveidošanai, kuŗus paredz **3000 lidaparātu** stiprumā, stājusies pie armijas **motorizācijas** lielā plāna realizēšanas. Vispirms nodomāts pie katras divīzijas saformēt motorizētu pulku 4—5 rotu sastāvā, kuŗu skaitā ietilptu arī 1 motociklistu rota ar patšautenēm un ložmetējiem. Šādu motorizētu pulku, kā kustīgu vienību, domāts apvienot ar divīzijas jātniekiem. Patlaban pilnā gaitā noritot **sakaru vienību motorizēšana**, kā arī štābu pastiprināta apgāde ar auto un motocikliem. Divīzijas artilerija palikšot ar zirgu velkmi. No **armijas artilerijas** jau motorizētas vieglās baterijas un patlaban to apgādājot ar motorizētām municijas kolonām. Armijas artilerijas 10 c/m lielgabalu abi pulki arī motorizēti, bet seši — 15 c/m haubiču pulkiem atstāta zirgu velkme. Smagā artilerija (15 c/m lielgabalu, 24 un 28 c/m mortiru baterijas) motorizēta pilnā sastāvā. Patstāvīgās jātnieku brigādes tiekot pastiprinātas katra ar 1 bataljonu bruņoto auto — 2 eskadronu sastāvā. Bez tam katra brigade dabūšot 8—10 bruņotus motociklus ar blakusvāģiem (apbruņojums 13 m/m prettanku ložmetēji), kā arī 1 vadu zenītložmetēju. Eksistējot arī 2 bruņoto auto pulki pa 40 bruņoto auto katrā. Bez tam **Mandžuko teritorijā** atrodas 10 bruņotie vilcieni, kuŗi apvienoti brigādē; dažas drezinu grupas un bruņotie sliežu auto arī atrodoties turpat.

Mr. A.

Dzelzceļu aizs. pulka ieroču instruktoru kursu dalībnieki.

Kā slēpo sarkanarmieši.

Par to lielinieku militārā presē sniegtas šādas ziņas: slēpotāju vienību darbības sekmīgums lielā mērā ir atkarīgs no tā, cik labi kaŗavīri pārzina slēpošanas techniku. Bet savukārt, panākumi slēpošanas technikā iespējami vienīgi pie pareizi nostādītas un organizētas apmācības.

Pag. ziemā sarkanarmijas vienībām un kaŗa skolām slēpošanas apmācības ziņā tika uzstādīti konkrēti un diezgan sarežģīti uzdevumi. Tika prasīta tāda savrūpējās apmācības pakāpe, pie kuŗas kaŗavīrs spētu stipri šķērsotā apvidū noslēpot 10—20 klm ar minimālo spēku patēriņu, viņa vecumam atbilstošā laikā. Kaŗavīram vajadzēja prast slēpot līdzenumā, kalnos, prast taktiski izmantot apvidu slēpošanas stilu maiņai un t. t.

Vienībām savukārt vajadzēja izdarīt tālākus pārgājienus — rotām 50 klm distancēm pie šāda laika novērtējuma: teicami — no 8 st. līdz 8 st. 10 min.; labi — no 8 st. 10 min. līdz 8 st. 20 min., apmierinoši — no 8 st. 30 min. līdz 8 st. 40 min.

Darbs arī deva labus rezultātus. Slēpošanas apmācības inspekcijas skate, kas notika 1934. g. februārī un martā, rādīja, ka slēpošanas technikas un arī taktikas ziņā ir gūti ievērojami panākumi.

Bet runājot par sasniegumiem, nebūtu pareizi noklusēt **trūkumus**, kuŗi traucē un kavē slēpošanas tālāko attīstību. Ne visas skolas un vienības vēl ir izpratušas slēpju un slēpošanas inventāra kopšanas svarīgo nozīmi. Dažās skolās un vienībās slēpes nav koptas visu vasaru un lietošanai tās kļuvušas pilnīgi nederīgas. Var droši teikt, ka šajās vienībās ar slēpēm tāpat apietas arī ziemā. Tas rāda, ka slēpju inventāra kopšanai un glabāšanai vēl netiek veltīta vajadzīgā gādība, kāpēc kaŗa apgabalu fiziskās audzināšanas inspektoriem nekavējoši jāgādā par šo trūkumu novēršanu. Kā apmācības darba tālākais trūkums jāmin sarkanarmiešu nepietiekoši nopietnā apmācība. Sarkanarmieti nostāda uz slēpēm, parāda kā jāslēpo un ar to arī ierobežojas. Šādi „apmācītu" sarkanarmieti tad sāk trenēt vidējām un tālām distancēm, pilnīgi aizmirstot, ka kļūdas ir pacietīgi jālabo un ka iesakņojušās kļūdas ir labojamas tikai ar lielākām grūtībām. Bez tam jāmin arī metodiska rakstura trūkumi apmācības darbā ar komandējošo sastāvu un sarkanarmiešiem. Ir vērots, ka apmācības plāns tiek par vairākām stundām „pārlēkts", bez pietiekošas savrūpējas apmācības uz masu vienību apmācību. Te jāpiezīmē, ka bez pietiekošas savrūpējas apmācības slēpotāju - kaŗavīra apmācības jautājums nav atrisināms.

Mazi nostāsti par nopietnām un jautrām lietām

BRĪVPRĀTĪGAIS.

(No atmiņām.)

Jēkabs Rītmežs, jeb Jēpis, kā visi viņu parasti sauca, bij stiprs, drošs un pārgalvīgs jau no mazām dienām. Ko tik viņš gribēja, to izdarīja un panāca, tomēr nekad gan arī slikti viņam nekas neiznāca. Likās, it kā viss, kam viņa domas vien pieskārās, jau notiktu pats no sevis. Jā, brašs puika viņš bija ar visiem saviem piedzīvojumiem!

Ap divpadsmito gadu, pats būdams tikai prāvas linu saujas gaŗumā, Jēpis jau kārtīgi gāja rītos agri uz riju tēvam līdzi linus malt, — sakaltušais aitādas kažociņš vien nograbēja. Un viņš gāja brīvprātīgi.

Tikai vienreiz Jēpim izgāja pavisam bēdīgi. Tas bija ziemā, un laiks tais dienās pieturējās stipri auksts. Kādā vakarā, vakariņas ēdot, sāka runāt par zaķiem, bet neviens nemanīja, ar kādu interesi Jēpis visu uzklausījās un vajadzīgo vēl neuzkrītoši izprašņāja. Galu galā iznāca, ka pļavas šķūnī gluži viegli varētu noķērt zaķus arī bez bises, jo kailajā aukstumā viņi tur līda baroties.

Pēc vakariņām visi likās mierīgi gulēt, arī Jēpis, jo viņš taču no rīta bija agri bijis augšā un visu dienu strādājis. Bet Jēpis neapgūlās, viņš jau domās tvarstīja gaŗausus, — ne jau tā garšīgā cepeša pēc, bet lūk: bij taču neizsakāmi interesanti notvērt dzīvu zaķi.

Nogaidījis, kamēr citi sāk mierīgi kŗākt, Jēpis uzģērba bikses, svārkus un zeķes, bet tēva stilbaiņos un savu sakaltušo puskažociņu ar tādu pat ausaini uzmanīgi izvilka priekšnamā, kur apģērbās, un neviena nemanīts aizsteidzās uz šķūni pļavā. Tur sakārtoja durvis slazda veidā un pats novilkās iesāņš, paslēpās sienā un sāka gaidīt. . .

Tēvam bija trausls miegs, viņš naktī bija pamodies un piecēlies uzpīpēt. Te viņš ieraudzīja, ka Jēpa gultiņa tukša. Brīdi iestājās kā apmulsums, kā neziņa, bet tad uzreiz viss tapa skaidrs:

Zaķi! —

Sliktā nojautā tēvs uzmodināja citus mājniekus, steigā saģērbies, aizjūdza zirgu un skrēja uz šķūni pļavā, lai gan neviens nebij teicis, ka Jēpis būs tur. Jā, sienā pārsalis un nosarmojis gulēja lielais mednieks, bet ap šķūņa durvīm zaķu pēdas bij iezīmējušas slaidus lokus.

Jēpi viņam pašam nemanot pārveda mājās, un ilgi visi „darbojās" ap viņu, kamēr locekļi sāka kustēties un palikt silti. Tomēr valoda Jēpim no tās reizes palika mazliet, mazliet stīva.

Jēpim pašam šis bēdīgais joks aizmirsās ātri. Viņa druknais augums alka pēc plaša gaisa un kustībām, gurdais miers viņu smacēja nost.

Pienāca kaŗa laiks. Jēpa mājas vairākreizas atradās tieši krustugunīs starp „sarkano" un „balto" frontēm. Jēpī pamodās savāds nemiers. Klusākās dienās, kad apšaudīšanās bija rimusi un kareivji apstaigāja tuvējās mājās pārtiku meklēdami, Jēpis ātri ar tiem iedraudzējās. Toreiz viņam bija tikai pilni sešpadsmit gadi. Ar ārkārtīgu interesi un skaudību viņš noskatījās uz kaŗavīriem, un ja kāds no tiem, ar kuŗiem Jēpis bija paspējis iedraudzēties, izrādīja viņam granātu mēchanismus un to iedarbināšanu, tad Jēpis priekā staroja kā pie Ziemassvētku eglītes. Kad notika apšaudīšanās ar lielgabaliem, Jēpi katra diendiena it kā elektrizēja un viņš skrēja pie stūŗa skatīties, kur dūcošais putns nokritīs un sprāgs. Tā reiz viņš bija ievērojis, ka viens lādiņš nokrīt tīrumā un paliek neizsprādzis. Tikko apšaudīšanās bija aprimusi, Jēpis — nemaz neklausīdamies uz tēva un mātes rājieniem un izmisuma pilniem liegumiem — bija prom uz tīruma un pēc brīža jau stiepa padusē prāvo un smago lielgabala šāviņu. Līdz matu galiem pats notašķījies ar mīkstajiem pavasaŗa dubļiem, — viņa acis spīdēja atklātā un lielā priekā. Ieinteresējis vēl pāris sava vecuma zēnus, viņš kopā ar tiem aiznesa lodi ganībās, sakūra uguni tai virsū un paši aizbēga aiz kūts stūŗa.

Gaidīja vienu brīdi, otru, — nesprāgst. Uguns gandrīz jau izdegusi, bet — nesprāgst. Jēpis kļuva nepacietīgs, līdz ārā no paslēptuves un — no citiem pa gabaliņam pavadīts — gāja lūkot savu „lielgabalu". Kad veco vīru draudi no mājas sāka skanēt asāk un neatlaidīgāk, Jēpis paņēma vēl karsto šāviņu padusē (citiem taču nevarēja dot nest savu atradumu) un stiepa to prom uz tīruma otrpus mājai — aiz kalna. Tur mēģinājums tika atkārtots no jauna, un kad vecais Rītmežs pašreiz gāja no istabas uz kūti pie zirgiem, aiz pakalna atskanēja drausmīgs grāviens, lodes gabali dūkdami krēja pa gaisu un viens no tiem nokrita vecajam Rītmežam turpat blakus un palika dubļos kūpēdams čūkstēt. Jēpis pēc tam gan saņēma krietnu rājienu un pāris šmaugas rīkstes.

Viendien atkal ielejā aiz rijas notika apšaudīšanās. Dažas nomaldījušās lodes iedziedājās arī gar mājas logiem. bet rija bija vēl labu gabaliņu tuvāk kaujas vietai. Kamēr citi slēpās mūŗa ķēķa kaktos, bet pārmērīgi resnā un tikpat bailīgā rentnieka Tropa sieva Estere mēģināja ielīst lielajā veclaiku krāsnī, Jēpis aizlavījās pie rijas (tā bij vairāk uzkalnī), pakāpās gar stūri augšā un kā pats kaŗavadonis ar dzīvu interesi un ziņkārību skatīja, kas notiek kaujaslaukā. Pēc tam viņš zināja pastāstīt visos sīkumos, cik „nogāzušies" sarkano pusē.

Mierīgākās dienās arī Jēpis bija kluss un sadrūvis, it kā bez dzīvības.

Un vienā tādā dienā pēc brokasta Jēpis bija nemanot nozudis. Domāja, ka viņš atkal aizgājis pa tīrumiem meklēt kādu neizsprāgušu granātu, bet kad tuvojās jau pusdiena un Jēpis vēl nenāca mājās, sākās uztraukums. Visas malas taču bija briesmu pilnas, — kas zina. . .

Bet tad jau arī nāca Jēpis, nāca ar neizsakāmi laimīgu smaidu sejā, kā tāds, kuŗam piepildījusies vissirsnīgākā un lielākā vēlēšanās.

„Pameklē man tīru kreklu" — bija viņa pirmie vārdi, bet pats viņš vingri nometa svārkus un sāka mazgāties (no rīta vīrs bija aizsteidzies ar nemazgātu muti). Un visu laiku viņa sejā neizzuda laimīgais smaids. Viņš bija kā ... starots.

Mājnieki bija nesaprašanā: kas tad ar puiku nu noticis? Kur viņam jāsteidzas — šādā nemiera laikā?

Bet Jēpim, likās, nebija vaļas runāt, visu viņa būtni bij pārņēmis savāds apreibums. Kad beidzot mājnieku izbrīnu pilnās acis un neatlaidīgie jautājumi nāca no visām pusēm, Jēpis gandrīz svinīgi, kā par ko svētu runādams, izteica:

„Es ar' iešu kaŗā."

Pēc tam viņš ģērbjoties vēl paspēja izstāstīt, ka uzzinājis, kur apmeties pulka komandieris, aizgājis un pieteicies pie tā. Viņš nespējot vairs sevi noturēt uz vietas, kad redzot, kā citi cīnās un krīt.

Tēvs brīnījās, kā šis tik jauns varējis tikt pieņemts, gandrīz vēl ganu puika.

„Kā **brīvprātīgais!**" Jēpis smaidot atbildēja un gāja uz durvju pusi. Tad tas atskatījās un satvēra tēva roku:

„Uz redzēšanos!"

Vilis Mednis.

AK TU... DRAUDZENE...

(Jautrs nostāsts ar nejautrām beigām).

Dažu sieviešu viltībai nav robežas. Vienalga, vai tā intelliģenta, pusintelliģenta vai neintelliģenta, šādas sievietes viltībā ir vienādas. Daudz reizes mēs vīrieši pabrīnamies, ar kādiem līdzekļiem tās mūs pārvar. Daudz reizes mēs jūtam, ka esam tikai līdzekļi sieviešu rokās, lai tās pakāptos uz mūsu pleciem un vieglāki sasniegtu aizliegto augli.

Skudras pāris reiz nejauši satikās ar Priedes pāri pie sēravotiņa Ķemeros. Iepazīšanās ļoti vienkārša, kā jau Ķemeros. Abiem kungiem ne visai vedās sarunas, bet toties dāmas čaloja kā strauti pavasarī.

Pirmajā dienā jau viss bija noskaidrots, pat līdz sīkumiem: kur dzīvo, ko dara, kāda modes gaume. Pat tas, kādi ir reiz bijuši, pat pirmie kavalieŗi u. t. t. Būtu grūti sastapt vīrieti, kuŗš klāstītu otram, kaut vai labākam draugam, savas intīmās attiecības ar sievu, bet šīs sievas to darīja ar lielu vaļsirdību, pat zināmu aizrautību. Otrā dienā Skudres kundze ar Priedes kundzi jau bija nešķiŗamas draudzenes, bet trešajā uz Skudres kundzes priekšlikumu abas sabučojās

un pārgāja uz „tu". Tā vien izlikās, ka viņas abas būtu sen senās draudzenes.

Abi ģimenes galvas, satikās un sarunājās vairāk tā, — pieklājības pēc. Skudram gan izlikās ļoti dīvaina sievas izturēšanās, bet viņai jau esot iekšā „seksepīls", kā viņa pate bieži vīram sacīja. Bet Skudra tādās reizēs arvien teica: „Seskupilna". Abas sievas gāja kopā veikalos. Pat pie ārsta gāja abas kopā, lai gan, viena no otras dzīvoja diezgan patālu. Kamēr Priedes kundze peldējās dūņās, tikmēr viņas laukā nepacietīgi gadīja Skudras kundze. Ar vārdu sakot, uzmanība un laipnība bija neaprakstāma.

Uzmanīgāka gan bija Skudra, bet kā vēlāk izrādījās, tas tika darīts ar zināmu aprēķinu. Skudra bija metusi uz Priedes kungu paslepus grēcīgu aci, laikam tas, ar tādu pašu acu skatu to būs pieņēmis, jo citādi tik ātri nenotiktu katastrofa. No Priedes vasarnīcas logiem, varēja pārredzēt Skudras mītni. Pēc pāris nedēļām, Skudra novēro, ka taisni tajā laikā, kad Priedes kundze aizgājusi dūņu vannās, viņa sieva iet pie masieres, bet nez kāpēc iegriežas Priedes vasarnīcā un uzkavējas tur ilgāku laiku. Pēc brīža, ziņkārības dzīts — Skudra iet raudzīt, ko sieva tur dara, bet ceļā satika Priedes kundzi, kuŗa aizmirsusi līdzpaņemt slauķi.

— Ko? Jūsu sieva pie mana vīra? — es tak vakar teicu, ka šajā stundā man vanna, brīnās Priedes kundze. Kaut ko ļaunu nojauzdama, viņa neiet vis pie durvīm, bet teciņus dodas pie loga. Ak, Dievs, ar vienu rokas sitienu izbirst logiem stikli, stiklu šķindoņa sajaucās kopā ar Priedes kundzes saniknotiem kliedzieniem. Pārsteigtā Skudra laidās laukā pa durvīm, bet negaidīti uzskrēja virsū savam vīram, kuŗš stāvēja pie durvīm. Viņai vēl bija jānoklausās sauciens:

— Nekauņa! Visu laiku smērējās man klāt par draudzeni. Bet draudzenes vietā izrādījās lielākā nedraudzene. Tā bija īsa un liela draudzība, kuŗas pamatos bija viltus.

UKRAINES ZOSS.

Mūsu pulks ilgi sēdēja ierakumos zem Kameņec-Podoļskas, pretim mums sēdēja madjāri. Varēja būt ap pulkstens desmitiem rītā. Debesis bija apmākušās. Bieži melns miglas mākonis stāvēja virs mūsu ierakumiem. Izdzirdām enerģisku šaušanu, kas nāca no ienaidnieku ierakumu attālākā gala, pa labi no mums.

Šaušana negribēja mitēties un labajā pusē iesākusēs, nāca mums arvien tuvāk. Meklējām tam izskaidrojumu un ieraudzījām gaisā meža zosu baru, kas virzījās no vakariem uz rītiem, tieši pa ienaidnieku ierakumu līniju; tad tās izdarīja pēkšņu pagriezienu uz mūsu pusi. Tie bija lieli putni, kuŗus madjāri velti izmocījās nošaut.

Tikko zosis no mums atradās šāviena attālumā, mūsu pusrotnieks, poručiks Migņējevs tvēra pēc šautenes . . . Paf! . . . Viena zoss, kā bulta nokrita zemē. . . Tūdaļ no pretējā ienaidnieka ierakuma atskanēja saucieni: „Zer gūt, Russ! Zēr gūt, Russ!"

Zoss bija nošauta, bet nokrita pašā uguns līnijā. Iet tai pakaļ bija riskanti, tāds pārdrošnieks uz spēles liktu savu dzīvību.

Migņējevs griezās pie rotnieka pēc atļaujas doties pakaļ zosij.

— Jūs nošaus.

Dzelzceļu aizs. pulka Rīgas nodaļas aizsardžu pulc. sanitāro kursu noslēguma dalībnieki.

— O, nē, kapteiņa kungs, jūs taču redzējāt, ka madjaru lodes pat neķer zosi. Bez tam, varbūt, man izdosies ar viņiem kautkā vienoties.

— Nu, labi, darat kā paši zināt, tikai es mazgāju rokas nevainībā.

Migņējevs izvilka mutes lakatiņu, piesēja to pie gaŗa spieķa un kā karogu gaisā pār ierakuma malu izbāzis sauca ienaidniekam:

— „Nicht šisen, Madjār!"

Pēc brīža arī pār ienaidnieka ierakumu parādījās balts karogs, pie kam mēs skaidri dzirdējām balsi: „Peremirije, Russki."

Migņējevs pavēlēja saviem kareivjiem salikt šautenes uz ierakuma vaļņa un tās nekādā gadījumā neaizskārt, pats viņš pārrāpās pār krūtsegu. Tad arī uz pretējā ierakuma parādījās austriešu virsnieks, kuŗš izslējies, krūtis izgāzis rādīja, ka par drošību gādāts.

Migņējevs uzmeklēja savu zosi, palocījās ienaidnieku virsniekam un „mersi" noteicis, atgriezās ierakumā.

Arī austriešu virsnieks pazuda ierakumā noņemdams balto karogu. Tam no viņu puses sekoja pāris bezmērķa šāvienu, kas norādīja ka pamiers izbeidzies un kaŗš turpinās.

V. B.

Piezīme: Par kaŗa piedzīvojumiem jau pirmā vietā ir stāstīšana. Ticēšana nāk — otrā vietā.

Grāmatu skate

Kaŗaspēka zemāko štabu izlūkošanas darbība.

Kā tā izveidota sarkanarmijā.

Spriežot pēc grāmatu tirgū izlaistām brošūrām, sarkanarmijā novērojama liela rosība **štabu darbības pētīšanā un reglāmentēšanā.** Gandrīz vienā laikā nodotas iespiešanai divas brošūras: oficiālas instrukcijas projekts par štabu lauka dienestu un A. Trifonova brošūriņa „Razvedivateļnaja rabota melkich voiskovich štabov". Pirmajā, līdzās visiem pārējiem štabu dažādu nodaļu darbības jautājumiem, nospraustas arī vispārējās direktīvas ziņu vākšanai par pretinieku un šo ziņu

pētīšanu, bet pēdējā jau šo izlūkošanas darbību pēta visos sīkumos. Trifonova brošūriņa izlaista apgrozībā 10.000 eks. un tā aptver 70 lp. p.

Šīs brošūras saturs iedalīt trijās daļās: 1) otrās (izlūkošanas) nodaļas darbības saturs; 2) tās pašas nodaļas darbības organizācija; 3) piemēri uz otrās nodaļas darbību. Beigās pievienoti 6 pielikumi, kuŗos ietilpsts šāds saturs: 1) izlūkošanas plāns; 2) izlūkošanas tabula; 3) izlūkošanas žurnāls; 4) reģistrācijas kartiņa, kurā reģistrējamas ziņas par pretinieka daļu organizāciju, kaujas sastāvu, grupējumu, moralo stāvokli, papildinājumiem, zaudējumiem u. t. t.; 5) pretinieka kaujas sastāva tabula un 6) gūstekņu aptaujas veidlapa. Pirmā nodaļā iztirzāti jautājumi par uzdevumu došanu un rīkojumiem izlūkošanai, ziņu vākšanas kārtību, gūstekņu aptauju, izlūkošanas datu apstrādāšanu, pretinieka novērtēšanu u. t. t. Otrā nodaļā atrodami padomi par izlūkošanas nodaļas darbības organizēšanu lauka apstākļos un kauju dažādos periodos. Tur sniegti arī pārskati par bataljona un pulka štabu otro nodaļu galvenākiem darbiem uzbrukuma un aizstāvēšanās kauju apstākļos. Trešā nodaļā jau uz konkrētiem piemēriem risināta izlūkošanas uzdevumu ziņu kopojumu sastādīšanas piemēri. Tā tad brošūriņas divas pirmās nodaļas sastāda izlūkošanas organizācijas teorētisko pusi, bet trešā — šie teorētiskie jautājumi jau tiek ietērpti praksē. Pēc autora uzskatiem, brošūriņa aptveŗ izlūkošanas dienestu gandrīz pilnos apjomos, sīki iztirzājot novērošanas organizēšanas, pretinieka pētīšanas un novērtēšanas, izlūkošanas datu apstrādāšanas un ziņu vākšanas un kopošanas jautājumus.

Uzstādot izlūkošanas uzdevumus, visbiežāk nākoties novērot divas **pamatkļūdas**: 1) norādījumi bieži izplūstoši un nepietiekoši koknrētizēti; 2) vecākie priekšnieki dažu labu reizi dodot pārāk sīkus norādījumus. Te nu autors atsaucās uz brošūras trešo nodaļu, kur sniegti piemēri kā tieši uzdevumi stādāmi. Lai gūtu pretinieka pareizu novērtējumu, izlūkošanas plānā ieteikts ietilpināt šādus jautājumus: 1) kādas ziņas par pretinieku, bez pieprasītām no štaba priekšnieka, var būt vēl vajadzīgas pretinieka pareizai novērtēšanai; 2) kādas no jau ievāktām ziņām pağēr pārbaudīšanu vai apstiprinājumu; 3) kādas no projektētām ziņām var iegūt no agrāk jau izsūtītiem izlūku organiem; 4) kādas ziņas var iegūt ar novērošanu, no priekšējām daļām, artilerijas, kaimiņiem, augstākiem štabiem.

Izlūkošanas nodaļas uzdevums

nepārtraukti sekot ziņu savlaicīgai ieplūšanai no izsūtītiem izlūku organiem un novērošanas posteņiem. Rūpīga rīkojumu un izlūku organu ziņojumu **pētīšana** atļaus šās nodaļas personālam savlaicīgi iejaukties šo organu darbībā un ienest attiecīgas korrektūras. Izlūkošanas nodaļā vedamas divas kartes: viena darba karte, kuŗu ved katrs šīs nodaļas atbildīgais darbinieks un pārskata karte, kuŗa kopēja visai nodaļai. Pēdējās vietā var vest arī pārskata šēmu. Šāda pārskata karte tiek sastādīta uz katru dienu atsevišķi. Ievāktās par pretinieku ziņas, pēc to vērtības, ieteic grupēt šādi: 1) pilnīgi ticamas, kuŗu pareizību apstiprina dokumenti, gūstekņi, foto-uzņēmumi; 2) ziņas, kuŗas nerunā pretim agrāk ievāktām un pertinieka taktiskiem paņēmieniem; 3) par apšaubāmām un pağērošām pārbaudi uzskatāmas tādas ziņas, kuŗas runā pretim pretinieka taktiskiem paņēmieniem un kuŗas caur citiem datiem neapstiprinās; 4) par maldinošām vai nepareizām uzskatāmas tādas, kuŗas pilnīgi pretējas ticamām ziņām, ievāktām uz to pašu laiku. Saņemtos ziņojumos, ziņu kopojumos un citos dokumentos, uzskatamības dēļ, ieteic pastrīpot visas no jauna klātnākušās un svarīgās ziņas. Visi skaitliskie dati par pretinieku (ložmetēju, dižgabalu, virsnieku, kareivju, tanku u. t. t. skaits) nekavējoši ievietojami „Pretinieka kaujas sastāvā".

Pretinieka pareizai novērtēšanai nepietiek, ka iegūtas ziņas par viņa skaitlisko sastāvu, ieroču skaitu, atrašanās vietu un grupējumu kaujas iekārtā. Bez šiem datiem katrā atsevišķā gadījumā pareizi jānovērtē viņa morālais stāvoklis, gatavība kaujai, iepriekšējo kauju iespaids uz viņu. Pretinieka iespējamās darbības fiksēšana sastāda novērtējuma pašu galveno un visgrūtāko daļu tamdēļ, ka šeit jānovērtē pretinieka daudzu, bieži pretrunīgu, īpašību savstarpēja iespaidošanās. Vissvarīgākais ir, lai laikā mācētu konstatēt pretinieka morālās krizes sākumu. Visu to būs iespējams panākt vienīgi tad, ja izlūkošanas nodaļas darbinieki labi pārzinās pretinieka darbības vājās un stiprās puses; zinās viņa īpatnējos darbības paņēmienus uzbrukumā, aizstāvoties, izlūkošanā, apsardzībā u. t. t.; pazīs viņa vienību īpatnības, papildinājumu raksturu u. c. Pie pretinieka galīgā novērtējuma katrreiz jānosaka: a) iespējami noteiktāki viņa daļu un atsevišķu vienību grupējums; b) skaitliskais un kaujas sastāvs visā frontē un atsevišķos iecirkņos; c) pretinieka kaujas stāvoklis visumā, kā arī atsevišķu vienību; d) iespējamie uzdevumi un darbības paņēmieni; e) iespējamā pretošanās pakāpe visā frontē, kā arī frontes atsevišķos iecirkņos un dziļumā; f) kā var iespaidot viņa pretošanos, viņa kaujas gatavības un morālā stāvokļa pakāpe. Katrā gadījumā jāņem vērā pretinieka dotās vienības kaujas īpašības, komandieŗa un virsnieku personīgās īpašības un daļas komplektēšanas īpatnības. Novērtējums nekad nedrīkst būt priekšiedomāts, bet tas jābāzē uz pilnīgi ticamiem datiem.

Kas attiecas uz

izlūkošanas dokumentu glabāšanu,

tad pulka štabā ieteic turēt šādu dokumentu mapes: 1) divizijas pavēles un norādījumi par izlūkošanu; 2) pulka štaba rīkojumi par izlūkošanu; 3) pulka štaba izlūkošanas ziņu kopojumi un ziņojumi; 4) pulka vienību ziņojumi, divizijas un kaimiņu izlūkošanas ziņu kopojumi; 5) gūstekņu aptaujas lapas; 6) pretinieka kaujas sastāva tabulas; 7) kartes un šēmas ar pretinieka novietojuma apzīmējumiem; 8) materiāli par pretinieka pētīšanu (par viņa taktiku, organizāciju un sagatavotību); 9) materiāli par sava pulka gatavību izlūkošanas ziņā; 10) izlūkošanas žurnāls, kuŗu ved atsevišķas burtnīcas veidā. Bataljona štabā esot vēlams aktu šāds saraksts: 1) pavēles un rīkojumi par izlūkošanu; 2) ziņojumi un citi materiāli par pretinieku; 3) kartes un šēmas ar pretinieka novietojuma apzīmējumiem; 4) novērtēšanas žurnāls. Visu to ieteic ievest un praktizēt jau miera laikā uz taktiskām mācībām un lauka izjādēs, lai attiecīgus priekšniekus pakāpeniski pieradinātu pie zināmas darba kārtības.

Izlūkošanas nodaļa jau miera laikā jāvingrina **savā darbā**. Štaba priekšniekam tas jāpanāk, sarīkojot šīs nodaļas darbiniekiem dažādus vingrinājumus uz kartēm un apvidū, lai tādējādi pārbaudītu viņu gatavību savu uzdevumu veikšanai. Jo vairāk uzdevumu saņēmis šīs nodaļas priekšnieks, jo rūpīgāki viņam jāpārdomā kā tos sekmīgāki veikt noteiktā laikā. Nodaļas priekšniekam jānosaka: 1) kādi darbi jāveic pirmā kārtā; 2) kādi darbi vispār jāveic, lai nodrošinātu vadību ar visām vajadzīgām ziņām; 3) kādā laikā apmēram katrs darbs veicams; 4) darbu izpildīšanas kārtība; 5) kas izpilda katru darbu. Tabulu veidā arī deklarēta šo darbu kārtība bataljona un pulka štabos.

Īsi sakot, autors mēģinājis sistēmatizēt izlūkošanas nodaļas darbību. Kā redzējām, galvenā kārtā iztirzāti **pulka un bataljona štabu izlūkošanas organizācija** un ziņu vākšanas kārtība un paņēmieni. Kā pats autors izsakās, viņš savas prasības pieskaņojis jauniem noteikumiem par štabu lauka dienestu. Vispirmā kārtā tomēr uzkrīt tas, ka šinī brošūrā izlūkošanas nodaļa nosaukta par otro, bet minētā štabu dienesta instrukcijā tā figurē kā ceturtā. Tāļāk, lai gan pašvītrots, ka uzdevumi jāstāda **konkrēti** un tādi, lai tos būtu pa spēkam izpildīt, tomēr tā sauktā izlūkošanas plānā sastopamas starp citu šādas prasības: kādas pretinieka daļas atrodās tādā un tādā iecirknī; ar kādām un kāda stipruma daļām pretinieks ieņem tādu un tādu rajonu u. t. t. Jāšaubās, vai šādas prasības var uzskatīt izlūku organiem pa spēkam esošas, jo bez nopietnas kaujas, visu to konstatēt diezin vai izdosies. Izlūkošanas organizācija jautājuma pētīšanā ieinteresētiem viss tas tomēr mazāk no svara, bet galvenais gūt pietiekoši skaidru ainu par štabu darbību šinī nozarē. Šinī ziņā brošūras saturs to sniedz apmierinošā pakāpē. (Brošūras cena ap Ls 1,—.) **A. Mauriņš.**

DIVI JAUNI DRĀMATISKI DARBI.

Vecā gada pēdējā cēlienā iznākušas divas jaunas lugas, kas domātas lauku skatuvēm: 1) **„Latviski lai atskan dziesmas"** — pagātnes ainas 3 cēlienos, no **Ziltara**; 2) **„Baltais zvirbulis"** — komēdija 1 cēlienā no **Lingu Laida**. Pirmo izdevusi „Latvju Grāmata" otro — **„Laikmets"**. Ziltars savā darbā centies celt skatītājiem priekšā laikmetu pirms Pasaules kara un, cik vērojams, arī pirms 1905. g. revolūcijas, kad Vidzemē un Kurzemē sāka dibināties pirmās dziedāšanas un mūzikas biedrības un kad modās mūsu tautas intelliğencē pirmās domas par kopīgiem darbiem un labāku nākotni. Bez ideālistiem — biedrības darbiniekiem — parādīti arī divi pazīstami tipi: kaunīgais latvietis Mietings un internacionālo

ideju paudējs Lauzums. Lugā daudz dziesmu un dziedāšanas. Pirmais cēliens beidzas ar pazīstamo „Latviski lai atskan dziesmas“, otrais cēliens ar — „Mēs mostamies uz jaunu, jauku dzīvi“, trešais — „Ozoli vēl Latvijā“. Izveicīga režisora rokās šī luga spēs mūsu jaunai paaudzei diezgan apmierinoši parādīt aizgājušo laikmetu, kad policijas kungi tikai ar lielām pūlēm atļāva dziedāt „Dievs svētī Latviju“, pie kam Latvijas vietā bija jālieto „Baltija“, lai gan pa lielākai daļai šādi rīkojumi netika ņemti vērā un, tā sakot, „aiz pārpratuma“ Baltijas vietā tomēr paspruka „Latvija“. . . „Baltais zvirbulis“ nav domāts nekāds putns, bet gan dzīvs cilvēks, kuŗš ar savu godīgumu, stipro raksturu atšķiras no citiem, kā baltais zvirbulis pelēko pulkā. Autors parādījis kāda kooperātīva vadītāju, kuŗš, pretēji saviem priekšgājējiem, neielaižas ne ar žīdiņu, ne valdes locekļu kombinācijām; nepadodas arī savas sievas iegribām pēc „sudraba lapsas“, apzinādamies, ka līdzīgas vieglprātības sagrāvušas ne vienu vien sabiedrisku pasākumu un dažu labu iegrūdušas cietumā un postā. Ciktāl abas lugas izceļ pozitīvo un nosoda negātīvo, tās var cerēt uz zināmiem panākumiem mūsu mazākās skatuvēs. **S.—s**

Marta Grimma. Sēru vītoli. Dzejas.
Ilona Leimane. Sirds. Dzejas.

Divas dzejnieces. Divas kontrastības. M. Grimma ir patētisma, bet I. Leimane klusinātības dzejniece. Viņa bieži dzejo it kā ar nolaistiem acu plakstiem, kamēr Gr. strauji, sa'raukti raugās pasaulē. Ja Grimma sparīgi pasaka: „Laimes kausu zemē s v i e d“, Leimane droši teiktu: „zemē l i e c“. Gr. ir tipiskas šādas rindas: „Brāz, auto, vētrainais. pa balto klinšu eju, Kā nāvi meklēdams, es brillēm sedzu seju.“

Tomēr dzejnieka sirds ir radīta no pretējībām. Arī Gr. dvēselē piemājo dziļas klusinātības mirkļi: „Māt, tev baltu rozi nesu es no sava kāzu galda...“ Gr. jaunai dzeju grāmatai ir vairākas pozitīvas īpašības. Atrast vēl lielāku saskaņu starp klusumu un skaļumu, lai būtu tās tālākais mākslin. uzdevums! Dzejniece māk labi iejusties arī patriotiskās temās. Tā pulkv. Brieža rēgainā jājiena apdzejojumā ir atrodams šāds īsti labs, izjusts sauciens: „Viņš dzīvo, zēni, viņš dzīvo!“

I. Leimanes dzejai ir tipiskas šādas rindas: „Kas par to, ja nakts šī arī bālēs, Reiz tāpat, kā dzīvē izbāl viss, — Iesim mēs līdz kopā saplūst tālēs Zeme medainā un debesis.“ Arī estētizējoša pielūgšana: „Sev nezinot tu manā dvēslē dzīvo, Kā zvaigžņu telpā debess valdinieks...“ Vairāk ar estētisma tinti un mazāk ar asinīm ir atzīmēta izjūta: „... sāpes sirdī, kā uz melnas sienas Ar mīlestību zelta vārdus bur“ (50. lapp.).

Dzejniece labi pazīst jūtu eleganci, smaidu un skumju smalkumu. Tikai dažreiz šis saloniskums it kā ieņem zināmu pozu. Piem.: „Dus mana sirds uz katafalka melna.“ Bet šādi sīki trūkumi nav par ļaunu krietnai dzeju grāmatai, jo tie rāda, ka autore spēs veidoties un attīstīties tālāk. Šos tālākos panākumus arī labprāt novēlam jaunai, apdāvinātai dzejniecei. Arī šis krājums viņai sagādās dažu labu jaunu mākslas draugu.

Dziesminiece. Aidas Niedras dzejas.

Ko mums sniedz īsta dzeja? Tā p a g a r i n ā prieka mirkļus. Tā p a i l d z i n a arī sāpju smeldzi. Tikai ciešanu smagums mūs nenomāc, jo dzejnieka sirds ir atstarojusi sāpju skaistumu. Šādu dzejisku prieku mums vairākkārt sagādā Aida Niedra. Viņa spēj ar pilnu krūti uzķert un ar pilnu elpu paildzināt pārdzīvojuma mirkļus.

Vairums dzejoļu veltīts Latvijas dabai, laukiem. Bet arī tie sāk dzīvot, elpot tikai saskaroties ar dzejnieces izjūtām. Šai ziņā piem. raksturīga dzeja „Ņem mani līdz, kur tālos ziedu dārzos var Tavās acīs zemes prieku gūt“, vai arī „Dzied apses ar savādu trīsu... Par mīlu tik saulaini - īsu, Zin stāstīt še vakars un rīts.“

Samērā mazāk dzejniece padodas Oniksa vāzes un tml. motīvi (piem. ... „un pirms es noskūpstu tās (vāzes) viltīgi izliekto zel'ā saulaino malu“). Pārdzīvojuma īstums, tiešums un, varētu teikt, „zemes spēks“, ir šīs dziesminieces stiprā puse. Lielu izjūtas spēku viņa ieliek arī patriotiskās vārsmās: Latvijai, Vadonim („Viņš vienīgais cēla pret sauli, ko latviešu tikumu sauc“).

— — Īsta dzeja pagarinā dzejiskos brīžus. Tā liegi paildzina arī skumju smeldzi. To labi apzinās dziesminiece. Dzejā „Aizgājis laiks“ viņa no atmiņām darinā pērļu virkni un liek, lai tā rotā arī mūsu aizgājušās stundas.

E. M.

ZILĀS ASINIS. **Edvīna Tirumnieka** otrā dzeju grāmata, ar mākslinieka Pētera Zuša vāka zīmējumu un autora ģīmetni. 1934. g. A./S. Valters un Rapa krājumā. Neliela, nepilnas piecas loksnes grāmatiņa, pavisam kādas 64 dzejas. Bez tam atsevišķo nodalījumu starpās dažādi motto no Austras Skujiņas, Erika Raistera, Viki Bauma, Fridricha Gulbja, Leonīda Breikša un J. Akurātera. Pats par sevi autors kādā ievada dzejolī saka: „Visai manai dzīvei līdzi bāli zilas ēnas staigā; zilo ēnu zilais nemiers mūžam līdzi nāk un mūžam neļauj apstāties ne brīdi. . .“ Citā vietā: „Tikai neapsīkt, draugi! — Mums taču dzīvē šai nolemts būt tiem, kas mīl un maldas, kas nes nemiera sirdi krūtīs...“ Un, beidzot, dzejā „Pašportreja“ jaunais dzejnieks vēl tuvāk raksturo sevi: „Ak, sirds man laikam nav, tik kaistošs akmens krūtīs — un vienmēr stāvu es, kā jauna ceļa jūtīs...“ Ar šām nedaudzām rindiņām ir jau faktiski raksturota visa „Zilās ēnas“ grāmatiņa: nemiers, meklēšana, trauksme, pa daļai šaubas. Tādēļ jaunatne šinī dzeju krājumā atradīs vienu, otru ierosinājumu un it kā atskaņu no savām izjūtām, ilgām un nemiera. — Vietvietām ieskanās arī sabiedriskā doma, piem. dzejolī „Vadonim“: „**Taīs divās maija dienās skan sveiciens tev uzvarošs, kad nostājies tauta priekšā, kā vienmēr, tu liels un drošs. . .**“ Tāpat līdzīgs ir dzejolis — Cīnītāju dziesma „Tajā naktī“ (Domāta nakts no 15. uz 16. maiju 1934. g.).

Protams, starp dzejas graudiem, še gadās arī pa aukšākai rogai, bet cerams, ka turpmāk jaunais dzejnieks pats centīsies novērst savas kļūdas un trūkumus. **M. G.**

No redakcijas un ekspedicijas

Ar prieku konstatējam, ka žurnāla «A i z s a r g s» š. g. 2. numurs tiek iespiests un izsūtīts 14.000 e k s e m p l ā r o s. Šis skaitlis liecina, ka, līdz ar aizsargu organizācijas veidošanos un iespaidu, jo ievērojami audzis arī mūsu kopējās domas paudējs presē. «A i z s a r g s» ir patriotiski - militārs izdevums, kuŗš c e n š ā s v i e n o t a r m i j u, a i z s a r g u s u n s a b i e d r ī b u un līdz ar to ieņem īpatnēju stāvokli latviešu pārējo žurnālu vidū. Augšā minētais sasniegts vienīgi ar to, ka «A i z s a r g a» veidošanā ņem dalību pati latviešu patriotiskā sabiedrība, valsts, armijas, aizsargu vadošie darbinieki u. t. t. Izsakām visiem «A i z s a r g a» labvēļiem sirsnīgāko paldies un ceram, ka lasītāju skaita turpmākais pieaugums ļaus žurnālu veidot vēl pilnīgāku kā satura, tā apmēra ziņā.

Pārpratumu novēršanai lūdzam aizsargu vienībās ietilpstošos abonentus, pie naudas atsevišķas iesūtīšanas pa pastu (žurn. tek. rēķinā Nr. 10435), uzrādīt arī savu vienību (nodaļa, rota, pulks), ja abonements pieteikts caur tādu.

Geogrāfiskas debates

Bildes pēc Eiropas laika zīmējis **E. Rirdans.**

Jūsmo par ārzemju skaistumiem gan citi arī, taču Pēteris Gavile šinī ziņā cērt visus pušu. Cilvēks bija reiz nakts laikā izbraucis Lietavā cauri no Reņģēm līdz Vaiņodei — tā tad bijis ārzemēs.

Un... beigts ar to pašu.

Pārradās mājās — „akus" un „vajus" vien sauca. Naktīs modās augšā un pilnā balsī līksmoja par ārzemēm. Viņš teica: „Spānija — ak... Italija — ak, ak... Šveice — ak, ak, ak... Venecija — vai... Lugāno — vai, vai... Kapri — vai, vai, vai...?

Ja uzjautāja viņam: „Nu, labi, labi — Spānija, tas nu vēl tā, bet saki, kā ar Bohēmiju?"

„Bohēmija? Ak..." Gavile stūrēja skatus debesīs. „Bahēmija!! Klintis... ezeri... ak!"

„Un Neapolē?"

„Neapolē? Ak, ak... Makaroni... barkarolla... una lira... ak, ak!"

„Un Andalūzija?"

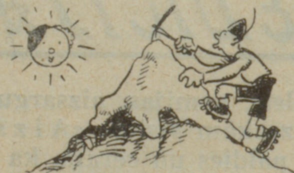

„Andalūzija? Ak, ak, ak... Kabaleros... korrida... seņjoras... ak, ak, ak!"

Sāka uz nerviem krist, radības kronis tāds. Dusmas uz visu, vairāk nekas.

Un tādu ļautiņu mums vēl daudz. Nav pabijuši pāris dienas aiz robežas, jau skrien mājās kliegdami, brēkdami: „Alpi — ak, ak... Reina — ak, ak, vai!"

Ir jau, varbūt, tādos Alpos skaisti, bet vai tamdēļ jācērt rokas matos un

jābrēc spalgā balsī: „Evi, voi, boi — boi — boi, cik te skaisti!" Varam paši iedomāties, kā izskatītos, ja kāds italietis, izbraucis Daugavas vai Amatas krastos, sāktu valstīties pa zemi, brēkdams: „Sakrament! Oi, oi, oi..."

Droši vien mēs piesolītu viņam glāzi auksta ūdens un līdzcietīgi apvaicātos: „Ei, signor... signori! Kas ir — vai jūs, varbūt, biškin tā iekš galvas — a, ko?"

Bet paši mēs...

Taisnību runājot — tāda brēkšana nemaz nav glīta. Iznāk, ka mums pašiem nemaz skaistu vietu nebūtu. Bet vajaga tik uzrāpties, teiksim, Gaisiņa kalnā, tad spriedums būs pavisam citāds.

Protams, tāds italietis ir lepns uz to, ka viņa dzimtenē zili ezeri un visādas klintis. Viņš prot arī iestāstīt.

Piemēram, viņš parādīs jums dīķi, ne lielāku par mūsu linu mārku. „Vo,

signore", viņš teiks, „vai nav burvīgs skats?"

„N — ja..." jūs gaŗi novilksat. — „Nekā sevišķa nav..."

„Kā nav, signore? Paskataties labāk — nu, vai nav ūdens?"

„Ir".

„Nu, un vai tur viena meiča neskalo veļu?"

„Skalo".

„Nu, un vai tur, lūk, lūk... tur tālu... vai tur nav koks?"

„Ir".

„Uu vai jūs nedzirdat, kā viens kautkur spēlē „O, sole mio", a — nedzirdat?"

„Dzirdu".

„Un tad jūs vēl sakat, ka te nav burvīgi!?"

Skaidrs: par duraku neviens negrib izlikties, tāpēc sāk vien pamazām sevi pārliecināt ka te ir gan burvīgi, un beigās brēc pilnā kaklā: ak un vai!

Iebrauks, turpretim, pie mums kāds ārzemnieks un sāks izteikt savu atzinību par mūsu Siguldu, Kandavu vai Staburagu — mēs tik noņurdēsim: „M - ja... ir jau, ir jau... Bet pie jums, ārzemēs, gan ir skaistāk."

Šitā mēs visu izstāstījām Gavilem, bet tam — ne silti, ne auksti; brauc tik tālāk ar savu runu.

Taču beigās tomēr pieveicām Gavili. Palika dēliņš — čuš un kluss. Ar viņa paša ieročiem nositām.

Tas bija toreiz, kad tas par Berlīnes Vertheimu uzsāka.

„Jūs tā runajat", Gavile uzsāka. „Bet kad jūs, draudziņi, būtu kaut Berlīnē vien pie Vertheima bijuši — jūs tā nerunātu. Ak, kas tas par namu! Un kā tik visa tur nav iekšā! Tur, starp citu, ir tādas mantas, par kuŗām pat pārdevēji nezin, priekš kam viņas der."

„Brīnumu atradis!" mēs nicīgi smējām. „Are, Ķipīšam tad viņa pagastā ir vēl brīnišķīgākas lietas! — Izstāsti, Ķipīt, kā jums tur ir ar to kooperātīvu!"

„Vai pie mums?" Ķipīts lielīgi saraustīja vesti. „O, brat, mūsu kooperātīva priekšā desmit tādi Vertheimi var iet gulēt! Kas tur preču! Večiem mutes vien paliek vaļā, kad ieiet iekšā. Un cik tur nav tādu mantu, ko neviens nepazīst!"

Ķipīšam taisnība: tur kooperātīva pārzinis reiz uz lielceļa atradis tādu daiktu, ko pat vietējais kalējs nepazīst.

Kooperātīva pārzinis gan rāda atrasto mantu katram pircējam un noprasa, vai šis zin, kas tas ir, bet pircējs izcilā mantu, groza galvu un beidzot noliek mantu atpakaļ, teikdams: „Lai ta' man uz vietas taisa māgas operāciju, bet šito gan es nepazīstu."

„Labi", Gavile uz šito punktu padevās, „lai nu tā arī būtu. Bet kur tad

Padomju anekdoti

Lielinieki mīl izvirzīt kommūnistu jauniešus uz dažādām speciālistu un vadītāju vietām. Protāms, visvairāk uz priekšu tā tiek sarkanie mutes bajāri, nevis darba pratēji. Tāpēc šo „izvirzīšanos" raksturo stipri sālīts anekdots:

Staļins grib izdarīt parasto izjājienu, bet viņam pie balkona zirga vietā pieved ēzeli.

— Kas tas?" — uzkliedz Staļins.

— Ā, — tas, biedri, ir mūsu izvirzāmais. Viņš drīz paliks par zirgu.

*

Cik liela ir domu un uzskatu brīvība padomju zemē, rāda šie seši padomi:

1) Nedomā. 2) Ja sāc domāt, nerunā. 3) Ja sāc runāt, neraksti. 4) Ja raksti, neļauj to iespiest. 5) Ja kas iespiests, to neparaksti. 6) Ja esi ko parakstījis, pasteidzies atteikties no uzrakstītā!

*

Anekdote par GPU.

Mīkla: Kas tas ir, — virsū spalvains, apakšā bīstams?

Atminējums: Zvirbulis uzmeties uz GPU ēkas.

tās telpas Vertheimā! Ieej, saprot, kā mežā."

„Nieki", Ķipīts pretim, „pie mums, kooperātīvā, pa divām durvīm vien izej cauri — uzreiz esi beigts cilvēks."

Atkal Ķipīšam taisnība: kooperātīvā tiešām ir viens tāds pieliekamais. Ja cilvēks tur sprūk iekšā — bez brēkšanas nedomā laukā tikt, kas tur kaştu un mucu.

„Un tāpat ar Alpiem... Māterhorns, piemēram..." Gavile vēl neatlaidās. „Šito saules vietu!"

„Bleķis!" mēs nocirtām kā ar cirvi. „Bet vai tu esi bijis Šķībo Klavieŗu kalnā pie Piltenes? No turienes, brālīt, ne vien saules rietu redz, bet arī saules lēktu Amerikā. Franča Jozefa zeme un Borneo sala — domāt, ka tepat kalna pakājē."

„Vai atkal, teiksim, brauc ar vilcienu gar Lugāno ezeru..." Gavile skaitīja savu.

„Ak, ko nu Lugāno!" tā mēs atkal. „Tu apbrauc tepat ap Lubānes ezeru vienreiz ar normālplatuma vilcienu, tad tu redzēsi!"

„Kā — vai tur tāds iet?"

„Nu, redziet, nu! Viņš pat to vēl nezin!" mēs likāmies pārsteigti. „Un tāds runā par ārzemēm!?"

Ar to pašu Gavile bija nosists beigts

un pagalam. Nebļāva nemaz vairs „akus" un „vajus" par ārzemēm. Nākamgad, dzird, viņš gribot „bišķi apskatīties tepat pa Latviju".

Lai! Par sliktu tas nebūs.

Ačuks.

Atbildīgais redaktors Plkv.-ltn. EDV. MEDNIS.
Izdevējs: AIZSARGU ŠTĀBS, „ŽURNĀLS AIZSARGS".

Grāmatspiestuves A.-S. „ROTA".
Rīgā, Kr. Barona ielā 14.

Rīgas pilsētas Kreditbiedrība

dib. 1864.

6 un 8% ķīlu zīmes.

Rīgā, L. Smilšu ielā Nr. 27.

TIRDZNIECĪBAS UN RŪPNIECĪBAS

A./S. „LATRUS"

Rīgā, Zigfrīda Meierovica bulv. 11.
Tālr.: 22960, 31143, 34263, 32478, 92390.

Bencins, vieglais un smagais.
Bencins, aviācijas.
Latols. Autoeļļas.
Bencīna tanki „LATRUS".

Pārdošanas vietas visās Latvijas pilsētās.

Kaļķu ielā Nr. 30

Tālr. 23538.

Lielā izvēlē:
SUDRABA LIETAS,
ZELTS, KRISTALS, PULKSTEŅI
no labākām fabrikām.
SPORTA BALVAS.
Aizsargiem sevišķi rabats.

Latviešu zemē — latviešiem naudu!
Plašākais latviešu uzņēmums šinī nozarē, mūsu zemē

H. DEIČMANS & M. POTREKIS

AUTOREMONTU UN MĒCHANISKA DARBNĪCA
Rīgā, Tērbatas ielā 72, pašu namā.
Tālr.: Pārvalde 91497. Darbvedis 94576. Grāmatved. 93395.
Sešos darba pilnos gados mūsu uzņēmums ziedojis savas plašās zināšanas un spēkus automobilistu-motoristu apkalpei, kuŗu apmierinātība deva mums iespēju savas darbnīcas izvērst par plašāko latviešu uzņēmumu šinī nozarē. PAŠU SPĒKIEM — PAŠU ZEMĒ!

„Techno - Agentūra"

E. CHRISTS
Techniskas pārstāvniecības

Mašīnas, darba rīki un Continental riepas.
Rīgā, M. Smilšu ielā Nr. 1.
Tālr. 22532.

Mēbeļu nams
dib. 1862. g.

I. Rīgas galdnieku un krēslinieku s-ba

„ASOCIACIJA"

Rīgā, Teātŗa ielā 12. Tālr. 21642.
Augstākā labuma modernas dzīvokļu iekārtas.

Rezervēts mūsu labvēļiem

Pas. Nr. 539.

KAŽOKĀDU NAMS

F. L. Mertens

Rīgā, Kungu ielā 6.

TRIKOTĀŽU UN ZEĶU FABRIKA

Akc. Sab. „UNITAS"

RĪGĀ,
Mārstaļu ielā Nr. 9/11.
Tālr. 22879.

»A LA MARQUISE«

PARĪZES KONDITOREJA
Smalkākie cepumi. Saldumi. Ledus. Salon de thé.
RĪGĀ,
Brīvības ielā Nr. 11.
Tālr.: 34536, 32797.

Sakarā ar mūsu lielfilmas „TAUTAS DĒLS" lielo eiropeisko panākumu, no „His Master's Voice" sabiedrības, Londonā, tika izlaistas sekošas 2 skaņu plates: 1) „Dzimtene" un „Lāčplēšiem" — iedziedātas no Ādolfa Kaktiņa. 2) „Lai līgo lepna dziesma", iedziedāta no N. Vasiļjeva; „Melancholiskais valsis" iedziedāts no V. Ančarova-Kadiķa, kuras nupat ir pienākušas un saņemamas **EDGARA RODES** MŪZIKĀLIJU VEIKALĀ, Šķūņu ielā Nr. 15.

Katru dienu svaigi žāvēti:
LASIS, SĪGAS un DESAS.
I. labuma EKSPORTA SVIESTS,
kā arī dažādas šķirnes SIERU.

Piedāvā

„BRĀĻI KOPPEL"

KOLONIĀL UN DELIKATESU VEIKALS
Šķūņu ielā Nr. 21. Tālr. 34567.

Rīgas apdrošināšanas biedrība

dib. 1804. g.

Rīgā, Smilšu ielā Nr. 20. Tālrunis: direkcija 29663.
birojs 21171.
dzīv. nod. 32726.

Visāda veida apdrošināšana.

Kr. Zamuelsens

KOKU DZENRIPU UN ĀDAS DZENSIKSNU FABRIKAS. TECHNISKI PIEDERUMI.

Rīgā, 13. janvāŗa ielā Nr. 3. Tālr. 21793.

„LATVIJAS LAUKSAIMNIEKS"

iznāk 29. gadu, divas reizes mēnesī, atbildīgo redaktoru J. Vāgnera, agr. J. Sudraba vadībā. Bez tam redakcijā vēl darbojas Doc. Dr. M. Eglīts un R. Edels kundze (Rasma Siliņa).

Abonēšanas maksa gadā Ls 9,—, pusgadā Ls 4,50.

Ekspedīcija: Rīgā, Baznīcas ielā Nr. 4-a, Tāļr. 22322.

Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrība

VĪNES KRĒSLU RŪPNIECĪBA

J. Miķelsons & B-drs

Vairumā. Mazumā.

RĪGĀ,

Cēsu ielā Nr. 5. Tāļr 92271.

Ādu fabrika

„VIKTORIJA"

Rīgā, Šarlotes ielā 60.
Tāļr. 92468.

BALTIJAS LINU AUDEKLU MANUFAKTŪRAS A/S.

„Ķengerags"

ZVEJAS TĪKLU AUSTUVE
Rīgā.

Jānis Gulbis

RĪGĀ

ELEKTRĪBAS UZŅĒMUMI
Brīvības ielā 12, tāļr. 3534.

Ieriko gaismu visur un visiem.

ROKDARBU UN MODES PIEDERUMI

F-ma „C. Goerke"

Rīgā, Mārstaļu ielā 2/4.

Plywood L. Jofe & Co.

RĪGĀ

Duntes ielā 36/40,
Tāļr. 95858, 93505.

Alberts Grābens

Rīgā, Kalpaka bulv. Nr. 9.
Tāļr. 22424.

Ķimikālijas

Firma dibināta 1902. g.

Ja Jūs vēlaties izturīgus matračus un kušetes, tad griežaties vienīgi pie tapsētāja meistara

V. F. Johansona

Dzirnavu ielā 38, tāļr. 23112.

P. Ozoliņa apbedīšanas birojs un zārku fabrika Rīgā, Brīvības ielā 50 Bruņinieku ielas stūrī Tāļr. 9-1 2-9-3

Birojā ļoti lielā izvēlē

visādi zārki no metala, ozola, apvilkti ar drēbi un lakoti, kā arī ļoti glīti līķu rati, balti un melni.

Lielā izvēlē metala kapu vaiņagi

Uzņemas līķu nosūtīšanu uz visām pilsētām un uz laukiem ar pašu automobīli. Apkalpošanu izdara noteikti un lēti. Vienīgais lielākais uzņēmums Latvijā šai nozarē. Lūdzu ievērot adresi!

Ziemeļu Tirdzniecības un Rūpniecības A.-S.

Naglu fabrika

Rīgā, Hospitāļu ielā 15. Tāļr. 91551.

DESU RŪPNIECĪBA

„Oskars Hartvigs"

RĪGĀ,

Rūpniecība un veikals:
Brīvības ielā 118, tāļr. 92743.
Galvenais veikals:
Skārņu ielā 3, tāļr. 22782.

ESPLANADE

Tautisks krogs

Ernests Kaufmanis

ZEĶU FABRIKA

Rīgā, Karlīnes ielā 27/31. Tāļr. 93568.

E. BRUHNS, Rīgā

GRĀMATU UN GLEZNU VEIKALS

Tirgoņu ielā 15. Tāļr. 22779.

Lielākā bilžu izvēle visos izstrādājumos.
Visāda literātūra dažādās valodās.
Zemes un jūras kartes. Laikraksti.

I. šķiras restorāns
H. MAKSA - STEINBERGS **„F. T. D."**

Valdemāra ielā Nr. 27/29. Tāļr.: 24118—24119.
Ieeja no Dzirnavu ielas. Kantoris 24117.

Atvērts no plkst. 9 rītā.

BAGĀTĪGA BUFETE. BILJARDS. BROKASTIS. PUSDIENAS. VAKARIŅAS.

Ikvakarus no plkst. 7,30 vakarā koncerta mūzika iecienītā kapelm. K. Reichelta vadībā.

REZERVĒTS
mūsu labvēļiem, pas. Nr. 97.

Alumin. un metalpr. fabrika

A/S. „Alumetals"

Rīgā, Brīvības ielā Nr. 129/133.
Tālr. 91703.

J. Chaitins

Brīvības ielā 2.
Kungu ielā 5.

VEĻA UN MODES PRECES.

Cafè „Rokoko"

Elīzabetes ielā 51. Tālr. 28308, 28941.

Koncerts ikdienas no 5—1 naktī.

IMPORTS. EKSPORTS.

K. A. BUŠS

Miltu un koloniālpreču lieltirgotava
Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829.
Tek. rēķ.: Latvijas Bankā 3210.
Pastā 1650.

R. LIPMANOVIČS
agr. FAINGOLD
Rīgā, L. Grēcinieku ielā Nr. 32.
Tālr. 20734.
Zirgu lietu un sedlinieku preču tirgotava
PAŠA DARBNĪCA

Koku lieltirgotava

P. Lukstiņš

Valdemāra ielā Nr. 33. Rīgā.

N. Lichmanis

Rīgā, Brīvības ielā 16. Tālr. 26226.
Trikotāžas, zeķes un vilnas preces.

A. RIEŽNIEKA
elektro-mēchaniska darbnīca
Rīgā, Rēveles ielā 45. Tālr. 91819.
Izlabo auto elektrību, pārtin dinā-mo starterus, magnētes, lādē un iz-labo akumulātorus.

F. Kraže
Drēbnieku amata meistars
Rīgā, Merķeļa ielā Nr. 19, dz. 20.
Tālr. 22563.

INŽ. N. KLEIN,
Rīgā, 13. janvāra ielā Nr. 27
(Kungu ielai blakus).
Tālr. 23277.
Pastāvīgi krājumā: pumpji, caurules, armatūras, šļūtenes, zāģi, šmirģeļu ripas.

S-ba «Textiliana»

Austuve, vērptuve, apretūra un krāsotava
Pilsētas kantoris un noliktava Rīgā, Kaļķu ielā 23. Tālr. 29870, 26864.

NOTIS visiem instrūment. un dziedāšanai. **Pianino un flīģeļi** no pirmklasīgām fabrikām, arī **lietoti** instrūmenti labā stāvoklī. **Gramafoni** un plates. **Iespēlētas** vijoles un čello. **P. NELDNERS**, dib. 1881. Aspāzijas bulv. 2.

L. Joffe

Smalku ādu izgatavošana. Dāmu rokas somiņas. Portfeļi un naudas maki.
Rīgā, 13. janvāra ielā 19, tālr. 20056

Akc. Sab.

A. Jedvabņik
tirdzn. un rūpn. A./S.
Rīgā, Z. Meierovica bulv. Nr. 11.
Tālr. 22181.

Ordeņu un nozīmju rūpniecība

V. F. Millers

Rīgā, Vaļņu ielā 4/6. Tālr. 21682.
Izgatavo vismodernākos ordeņus, žetonus, kareivju un biedrību nozīmes, no zelta, sudraba un cita metala.

Akc. Sab. «Sirius»

Fabrika! Valmieras ielā 6, tālr. 93558.
Kantoris un laborātori a Z. Meierovica bulv. 6
Tālrunis 23383. METALU KAUSĒŠANAS un RAFINĒŠANAS FABRIKA. Izgatavo balt- un sarkan-metalus visos sastāvos, kā arī katrā veidā atlējumus.

Koku eksports

N. Blumsteins
un Rozovskis

Rīgā, l. Smilšu ielā 19. Tālr. 33641.

«EKSPRESS II.»
uzņemas uzglabāt un pārvadāt
MĒBELES u. c. mantas paša autom.
izīrē krēslus, galdus u. t. t.
L. Ķēniņu ielā 21, paša namā.
Tālr. 22484.

Audumu akc. sab.

«Dentelle»
Kaļķu ielā 38.

Rokdarbi, sedziņas, mežģīnes.

Zobārstniecības piederumu rūpniec.

J. Grinblats

Rīgā, Z. Meierovica bulv. Nr. 7.
Tālr. 20496.

Brāļi Aldermaņi

Tvaika piennīca
Rīgā, Lāčplēša ielā 87, tālr. 29271.

Baltijas zīda un vilnas austuve

A.-S. „LETRE"

Rīgā.
Kant.: Kaļķu ielā Nr. 13, tālr. 33650
Fabr.: Āpšu ielā Nr. 3, tālr. 42427

„Flaxtrade"

Rīgā, L. Kalēju ielā 18/20, dz. 4.
Tālr. 33965.

REZERVĒTS
mūsu labvēļiem pas. Nr. 569.

Papīru fabrika

Ed. Brūns & B-dri

Akc. Sab.
Rīgā, l. Smilšu ielā 19/21.

Brilles pie optiķa

Pētera Dreimaņa

Rīgā, Kaļķu ielā 4. Tālr. 22312.

B. KANER, Rīgā,
M. Ķēniņu ielā 11. Tālr. 22402.
Tiek pieņemti: **niķelēšanas, zeltīš., sudrabošanas un oksidēšanas darbi.** Pasūtījumi un izlabojumi tiek ātri un lēti izpildīti.

Latvijas tekstilrūpniec. savstarpējā kreditb.

Rīgā, Kaļķu ielā 10.
Izved visas banku operācijas.

Tirdzniecības Sabiedrība

LEO LEBEDOVS & B-dri

Rīgā, Teātra ielā 9. Tālr. 21232.

Ķīmiska fabrika

A/S. A. G. SCHROEDER UN KO.

Rīgā

Kant. Kungu ielā 29. Tālr. 22788.

„London"

Kungu ielā 15. Tālr. 22624.

Lielā izvēlē biskvīti, šokolāde, konfektes un vafeles.

KAŽOKU VEIKALS

O. M. KRÜGERS Skārņu ielā Nr. 2.

Tālruņi: 23215 un 27907.

Ieteicu priekšā stāvošai ziemai no savas noliktavas bagātīgā izvēlē visādas ZVĒRĀDAS.

Š. Bērzs, Rīgā

L. Grēcinieku ielā 15. Tālr. 22352.

Speciāla špicu, zeķu un cimdu noliktava.

Firma

„I. Silberg & Co"

Rīgā, Doma lauk. 11. Tālr. 20977.

KOKU AĢENTS

Latvijas Vispār. Ēbreju Amatnieku biedrības Krāj - aizdevu sabiedrība

„AMATNIEKS"

Rīgā, Peldu ielā 15.

Vilnas izstrādājumu fabrika

„Viktoria"

Īpašn. Š. Rabinovičs,

Rīgā, Brīvības ielā 129. Tālr. 92494.

J. Mālmanis

Filmu kopēšanas iestāde un filmu tekstu spiestuve

Rīgā, Valdemāra ielā Nr. 73

Tālr. 92790.

Nikolajs Millers

Smalkākie KUNGU PRIEKŠMETI

Rīgā, Brīvības ielā 16. Tālr. 26473.

Ugunsdrošu izsrādājumu

P/S „LUIPS"

L. Maskavas ielā 259, tālr. 26630.

Ugunsdr. ķieģeļus, ugunsdr. māli, šamots un krīts.

Radio elektrība

Arnolds Vits

Rīgā, Vaļņu ielā 3. Tālr. 22437.

Daiļkrāsotājs JŪLIJS POGULS

amata meistars

Rīgā, Torņa ielā Nr. 4, pie Bastejkalna, tālr. darbn. 26212, dz. 42511

Izpilda dažādus krāsošanas darbus, kā: jaunbūves, dzīvokļu remontus, izkārtnes, dekorātīvos un reklāmu darbus, kā Rīgā, tā provincē.

Cepuŗu tirdzniecība un rūpniecība akc. sab.

Brāļi Berkovičs,

Rīgā,

Merķeļa ielā Nr. 1. Tālr. 21665.

Pirmklasīgs apģērbu nams

A. GROBIŅ, RĪGĀ.

Marijas ielā 19, Pērses ielas stūrī.

Tālr. 29369.

Piedāvā bagātīgā izvēlē: glīti un izturīgi nostrādātus kungu un dāmu apģērbus. Jaunākie fasoni.

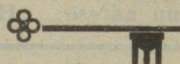
Rīgas kartonažu fabrika

J. H. Kaplans

Rīgā, Stabu ielā Nr. 34.

Karl Steinert

Amatu - atslēdznieka meistars

Rīgā, Ģertrūdes ielā 63, tālr. 26690.

Papirosi

„MAIJS"

20 gab. 35 sant.

Tab. fabr. „TRUD"

VĪNRŪPNIEKU PAJU SABIEDR.

Rīgā, Artilerijas ielā Nr. 5.

Tālrunis 92052.

Izgatavo tikai dabiskus augļu un ogu vīnus.

Dzelzs un tērauda preču tirgotava.

M. Hirszon

Rīgā, Audēju ielā 18. Tālr. 22307.

Svaru fabrika

Avotu ielā Nr. 24. Tālr. 28657.

Manufaktūras, tūku un zīda preču tirgotava

A. Zebba un B-drs

Rīgā, Kaļķu ielā 32, Kungu ielā 18.

L. LIVŠICS

Rīgā, L. Ķēniņu ielā 35. Tālr. 23376.

Noliktavā: vairumā no dažādiem šujamiem, aužamiem, vilnas, adāmiem un rokdarbu diegiem. Speciāla D. M. C. diegu noliktava.

Rob. Schmidt

agr. A. UKONIN

Rīgā, Aspāzijas bulv. 8. Tālr. 22431.

Tapetes, linoleums, balatums, vasku drānas, celiņi.

Adītava A/S. „PEKA"

Rīgā, Audēju ielā 4. Tālr. 22679, 30128.

Mēbeļu, veikalu un kantoŗu iekārtu nams **J. Vītoliņš**

Tālr. 27192. Rīgā, pie Centr. tirgus, pretim vair. gaļas pārdošanai, baltā spīķerī. Nēģu ielā № 15, tūliņ cauri stacijas tiltam.

Visāda veida mēbeles dzīvokļiem, veikaliem, kantoŗiem u. t. t.

Pārdod un pērk. Pieejamas cenas. Lūdzu pārliecināties.

Latvijas šujmašīnu sabiedrība

Marijas ielā Nr. 15.

Rīgas un Pārdaugavas

SAVSTARP. KRĒDITBIEDRĪBA

Rīgā, Kaļķu ielā Nr. 1, pašas namā, tālrunis 20065.

Darba laiks no 10—15, sestdienās no 10—13.

VEC-PILSĒTAS APTIEKA

Rīgā, Audēju ielā 20, ieprēt pastam.

Laborātorijas: 1) ķīmiska bakteoroloģiska izmeklēšana. 2) Pārsienamo un impregnēto materiālu izgatav. 3) Ķīmiska farmaceitisku un kosmētisku prepar. izgatavošana.

ĢERTRŪDES APTIEKA

Prov. Borde,

Tālr. 26852.

Rīgā, Ģertrūdes ielā Nr. 79.

Avotu ielas stūrī.

Lauvas aptieka

H. Raeder

Rīgā, Kaļķu ielā 14. Tālr. 21656.

Pauls Pilps

Aģentūra.

Rīgā, L. Zirgu ielā 1. Tālr. 22832.